

Uvodnik

Evo nas u novom stoljeću i mileniju. Upravo smo proslavili šezdeset godina postojanja HKD-a u 2000. godini i održali 32. skupštinu u Lovranu. Pred nama je dvogodišnje razdoblje rada Stručnog odbora i prvo pitanje koje svi postavljamo, posebno osobi koja vodi taj odbor jest: Kako djelovati u dvogodišnjem razdoblju koje je pred nama? Jasno je da nam naša strategija mora pomoći u rješavanju starih i novih problema naše struke jer svi želimo da ona napreduje, da ostvari svoju pozitivnu i korisnu ulogu u društvu i postigne onaj značaj za koji svi mislimo da joj s pravom i pripada.

Teško je odabrati strategiju u ovako ozbiljnoj financijskoj i duhovnoj situaciji u kojoj živi hrvatsko društvo danas. S druge strane kompleksno okruženje u kojem se nalazi naša struka u svijetu u odnosu na svoje dinamično elektroničko okruženje, snagu tehnologije i njen neprekidan i raznolik razvoj, ne pruža nam mogućnost preciznog planiranja budućeg razvoja. Ipak, postoje neke tradicionalne vrijednosti na koje se uvijek moramo pozivati, a to su: profesionalna etika, međusobna suradnja, uvjerenje da je naše profesionalno znanje izvor naše sigurnosti i vjera u dobre namjere naših kolega spremnih da surađuju i rade na dobrobit naše struke.

U duhu navedenih vrijednosti predložen je i ustrojen sljedeći program rada Stručnog odbora u ovom mandatu:

1. Izrada Pravilnika o radu stručnih tijela HKD-a
2. Izrada Vodiča kroz HKD
3. Planiranje menadžerske djelatnosti za ovo razdoblje
4. Organiziranje tzv. Round Tables (okruglih stolova)

dva puta godišnje u organizaciji komisija Društva

5. Promicanje odnosa s onim društvima i organizacijama čija djelatnost ima stručno i društveno značajnu funkciju za našu struku

6. Promicanje pozitivne slike Društva

Dopustite nekoliko objašnjenja uz svaku točku Programa:

1. Pravilnik će izraditi radna grupa Stručnog odbora. Rok za izradu prijedloga Pravilnika ne smije biti dulji od dva mjeseca.

2. Vodič HKD-a služiti će prije svega svim članovima Društva tako što će sadržavati sljedeće podatke:

- sve o zadacima i ciljevima Društva,
- sve o organizaciji i strukturi HKD-a,
- imenik ljudi koji su angažirani članovi u tijelima HKD-a,
- o mogućnostima koje Društvo pruža svojim članovima,
- korisne informacije koje im mogu pomoći na radnome mjestu ili daju kratka objašnjenja o pravima i dužnostima članova HKD-a. Da bi se realizirao ovaj zadatak moramo osnovati urednički odbor koji će pripremiti Vodič a vremenski rok u kojem će on biti pripremljen ne smije biti dulji od tri mjeseca.

3. Vodič će izvrsno poslužiti kao jedan od instrumenata u našoj sljedećoj akciji - kako osmisliti i realizirati menadžersku djelatnost Društva. Zamolit ćemo prije svega članove Komisije za menadžment da pripreme i predlože naš strateški plan a i sve ostale dragovoljce da se uključe. Cilj nam je stvaranje modernog, dinamičnog Društva sa što aktivnijom ulogom u hrvatskoj društvenoj i kulturnoj stvarnosti.

4. Sva velika i ugledna knjižničarska društva imaju svoje *round tables* na kojima se promovira prije svega knjižničarstvo u cjelini a zatim i posebne vrste knjižnica i njihova djelatnost a cilj ovakvih sastanaka je da budu forum za raspravu, da predlažu kratkoročne i dugoročne programe rada, ubrzaju komunikaciju novih informacija, znanja, tehnologija i sl. ne čekajući da Društvo na svojim sastancima sve to ujedini a da za to vrijeme prolazi bez potrebnih promjena.

5. Objedinjavanjem nekih naših djelatnosti s djelatnostima drugih društava ili organizacijama ostvarit ćemo promociju Društva, dokazati da je njegova djelatnost korisna i drugima i da je Društvo sposobno za mnogo raznovrsnije aktivnosti.

6. Pozitivnu sliku Društva promicati ćemo kroz sve do sada navedene djelatnosti ali prije svega pozitivnu sliku Društva moramo promicati među našim članovima i u medijima. Kako bi promicanje donijelo rezultate o njemu se trebaju prije svega izjasniti stručnjaci. Nama ostaje zadatak da odlučimo tko će to biti i podržimo sve dobro smišljene akcije. Cijenjene kolegice i kolege, nadam se da ćemo svi zajedno ostvariti naše ciljeve. Nadam se da ćete kao članovi HKD-a aktivno sudjelovati u ovom programu Stručnog odbora jer samo mi, članovi HKD-a, ako aktivno i kritički radimo, možemo poboljšati vlastiti položaj unutar naše struke.

T. Sušec

Sadržaj

2	Razgovarali smo
4	Iz rada društva
6	Iz regionalnih društava
8	Iz knjižnica
14	Iz drugih društava
15	Međunarodna zbivanja
20	Vijesti iz EBLIDA-e
22	Skupovi, stipendije, predavanja
32	Osobne vijesti
34	Prikazi knjiga
35	Novi naslovi

Gordon

Dunsire

Gordon Dunsire radi kao voditelj razvojne službe u fakultetskoj knjižnici Sveučilišta Napier (Napier University) u Edinburghu, Škotska. Bavi se umrežavanjem knjižničnih kataloga, interoperabilnošću, metapodacima i drugim. Jedan od projekata kojima se bavi je CAIRNS (Co-operative Academic Information Retrieval Network for Scotland) u koji su uključene knjižnice škotskih sveučilišta (do sada ih je 13, od ukupno 25), a njihovi su katalogi međusobno pretraživi putem zajedničkog sučelja. Gordon Dunsire o tome je izlagao na seminaru LIDA 2000, održanom u svibnju 2000. u Dubrovniku. S gosp. Gordonom Dunsireom razgovarala je Koraljka Golub 25. svibnja 2000. u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

1. S kakvim se problemima susrećete u radu knjižnice na Sveučilištu Napier?

Osnovni problem predstavljaju brze promjene: tehnološka oprema, softver, hardver, Internet, *World Wide Web*. Sve se to mijenja, kao i sama priroda knjižnica. Također, mijenja se i sustav Sveučilišta. Pokušava se povećati broj studenata na daljinu tako da imamo sve više studenata iz cijelog svijeta. Nedavno smo imali nekoliko njih iz Hong Konga, Sjedinjenih Američkih Država i Južnoafričke Republike.

2. Kakav je odnos Sveučilišta Napier prema svojim knjižnicama? Pruža li dobru potporu?

Da. Postoji 8 knjižnica na 8 lokacija, ali one čine jedan knjižnični sustav. U proteklih desetak godina Sveučilište se naglo proširilo i spojilo s drugim ustanovama koje su imale svoje knjižnice pa su se sve knjižnice združile i učinjeno je sve potrebno za zajedničko korištenje fonda. Rekao bih da nam je potrebno više novca. Za nove projekte koje radimo, za elektroničku knjižnicu, Sveučilište nas u potpunosti podupire, zapravo od nas to zahtijeva. Tako u posljednje tri godine imamo vrlo aktivan program povećanja broja elektroničkih izvora, koji su popisani u katalogu, što je jedna od mojih odgovornosti.

3. Kada očekujete povezivanje elektroničkih kataloga knjižnica svih 25 škotskih sveučilišta u okviru projekta CAIRNS?

To je projekt u kojem treba srediti puno toga, a mi ne možemo svo svoje vrijeme uložiti u to da sve proradi. Osim toga, ovisi i o pojedinoj knjižnici. Neke knjižnice nemaju server i ne smatraju to prioritetom ili si ne mogu priuštiti njegovu kupnju. Povezat će se knjižnice koje su spremne i s kojima je to jednostavno izvedivo.

4. Poštujete li knjižnice standarde neophodne za umrežavanje?

Istraživanjem smo otkrili da nema knjižnice koja u potpunosti slijedi standarde ili je u skladu s Bath Profilom. Zapravo niti jedna knjižnica ne radi u potpunosti prema standardima AACR ili bilo kojim drugim starijim standardima. Čak i nacionalna knjižnica još uvijek ima stare zapise u sustavu koji zahtijevaju puno posla i nisu u potpunosti sa standardima. No, to je svijet realnosti, a u svijetu realnosti nikada ne možete dobiti 100%. Ipak, mi smo vrlo zadovoljni jer i bez potpunog pridržavanja standarda imamo 13 knjižnica čije kataloge već možemo pretraživati. Rezultat nije 100%, ali i to je bolje nego ništa.

5. Namjeravaju li knjižnice provoditi standarde?

Da. To nije stvar projekta, ali mislim da će vlada u budućnosti reći da se standardi moraju poštivati ukoliko se želi dobiti novac za kupnju novog sustava ili izmjenu starog. Tako da će se to događati postupno. Međutim, prilika za kupnju ili izmjenu sustava ne javlja se često, tako da će proći mnogo godina dok svi ne budu slijedili standarde.

6. Kakav je stav vlade prema knjižnicama?

Općenito ono što vlada želi jest da knjižnice međusobno surađuju. Ona pomaže knjižnicama u suradnji jer želi što više studenata na fakultetima. U tu svrhu ne postoje bezgranične svote novca, ali vlada smatra da se uz suvremene tehnologije možemo povezati i omogućiti pristup i međuknjižničnu posudbu, surađivati pri kupnji nove građe, zamijeniti tiskano elektroničkim te tako bolje iskoristiti sredstva koja stoje na raspolaganju. Sve je veći broj učenika i studenata (važno je znati da vlada gleda na obrazovanje ljudi od 5 pa sve do 105 godina starosti, i pri tome ne misli samo na formalno, već i industrijsko obrazovanje te doživotno učenje).

7. Koje mjesto zauzimaju narodne knjižnice u sustavu?

Vlada u Škotskoj i cijeloj Velikoj Britaniji prepoznaje narodne knjižnice kao vrlo važna mjesta gdje ljudi mogu otići i

spojiti se na World Wide Web i, najvažnije, gdje imaju na raspolaganju knjižničara koji im može pomoći pri korištenju sustava i Interneta. To su za sada samo ideje. One sežu dalje no što je to uobičajeno za narodne knjižnice te su za to izdvojena posebna sredstva, uključujući obučavanje narodnih knjižničara za pomoć korisnicima pri korištenju knjižnica. Također, primjerice na mom Sveučilištu, postoje studenti koji žive u mjestima udaljenima 120 km od najbliže knjižnice, i s njima imamo ugovoreno da mogu otići u mjesnu knjižnicu. Za sada je to samo fakultetska knjižnica, no s vremenom će to postati i narodne knjižnice u kojima će se studenti moći logirati na jednu od naših mreža kao da su u našoj knjižnici, a mi ćemo im također isporučiti knjige i drugu tiskanu građu u tu knjižnicu. U Velikoj Britaniji narodne knjižnice uglavnom nisu spojene na Internet i većina knjižničara ne zna mnogo o elektroničkim informacijama. Ali novac koji je već stavljen na raspolaganje izmijenio je situaciju te se sve narodne i školske knjižnice premalo spajaju na Internet.

8. Pomaže li u tome Vaše knjižničarsko društvo?

Da. U Škotskoj pomaže, jer ima svoju web stranicu na kojoj se nalaze obavijesti o događanjima, predstavljaju se dobri primjeri popisivanja elektroničkih izvora i načina na koje se radi te postoje sobe za razgovor (chat rooms) u kojima ljudi diskutiraju o svim tim promjenama. Škotsko knjižničarsko društvo sastoji se od posebnih interesnih grupa koje su usmjerene na određena specijalizirana knjižničarska područja. Ja predsjedavam Škotskom grupom za katalogizaciju i indeksiranje. Održavamo redovite seminare za knjižničare na kojima raspravljamo o novim temama i prikazujemo nove sustave.

9. Kako se Škotsko knjižničarsko društvo financira?

Iako nema puno novaca, mislim da nama u Škotskoj ide jako dobro. Ravnatelj knjižnica dozvoljavaju osoblju da polazi seminare koje organizira Društvo jer uviđaju važnost obučavanja i praćenja zbivanja u struci. Primjerice, Grupa za katalogizaciju i indeksiranje naplatila bi ekvivalent od 300 kuna za pola dana seminara po knjižničaru. Ravnatelj će to platiti, pokriti putne troškove i dati slobodno vrijeme knjižničarima. Škotska je mala zemlja, većina stanovništva živi na jugu i mislim da 85% knjižničara živi u krugu od 40 minuta vlakom jedni od drugih, a putovati je razmjerno jeftino. Za ostalih 15% knjižničara vrlo je teško. Neki žive na shetlandskim otocima (Shetland Islands), a od njih do Glasgowa putuje se cijeli dan. No, informacije se mogu naći na Internetu tako da nisu odsječeni od svega.

10. O koje se tri teme ili problema najviše raspravlja u škotskom knjižničarstvu?

Trenutno je najčešća tema projekt Digitalna Škotska (Digital Scotland). Raspravlja se o načinu na koji će vlada realizirati projekt, posebice o knjižničnim aspektima i načinima pristupa. U potpunosti je prihvaćena potreba za mrežom, za stvaranjem novih elektroničkih izvora, za konverzijom tiskane građe u elektroničku, tj. za digitalizacijom. Ono što se još ne shvaća dovoljno su problemi u traženju i pronalaženju informacija. Ali, naravno, kada stvarate ogroman sustav poput Digitalne Škotske,

morate osigurati poštovanje standarda i pobrinuti se da svi shvate kako sustav ne može biti savršen i da će uvijek biti još nečeg što će trebati napraviti.

Drugi najveći problem je taj što između jedne četvrtine i jedne trećine knjižničara smatra da im se danas pruža prekrasna prilika da postanu uspješniji i da preuzmu nove uloge. Ostali su preplašeni. Misle da će njihovi poslovi nestati, da neće moći razumijeti nove tehnologije. Škotsko knjižničarsko društvo se stoga pobrinulo i pronalazi načine da objasni ljudima da se ni oko čega ne moraju zabrinjavati. Neki će izgubiti posao, to je neizbježno, ali možemo ponovno ljude obučavati te osigurati da nitko prisilno ne ostane bez posla. To je veliki problem i potrebno je sve to dobro organizirati.

Treći je problem u upravljanju. Teško je odlučivati o tome koji je pravi način, misleći pri tome i u političkim okvirima. Primjerice, neki ravnatelji knjižnica u Škotskoj drže da je najbolje ići naprijed samostalno, a drugi da bismo trebali surađivati s Velikom Britanijom, kao što je to ranije bio slučaj. Osobno smatram da to nije važno, jer nema veze radi li se o Škotskoj ili Velikoj Britaniji, već, kao što stalno ističem, o cijelom svijetu. Vrlo je teško kada se sve mijenja tako brzo. Trenutno gotovo da i ne postoji nikakvo vodstvo i planiranje, što svim ostalim knjižničarima otežava rad. To pak dovodi do onih problema kada pokušavate nešto napraviti pa onda kada ne razumijete kažete "Ne, ja ne želim to raditi" ili "Ne, ne želim surađivati" tako da zna biti zaista teško, ali sve je to ljudski.

11. Kako vidite budućnost knjižničarstva u Škotskoj i svijetu općenito?

Ja imam ekstreman stav. Smatram da će većina knjižničnih funkcija nestati. Držim da je posudba knjižnične građe jednaka posudbi u videotekama ili iznajmljivanju automobila. Npr. netko unajmi auto i o tome ima zapis te s gledišta automatizacije nema razlike između posudbe knjiga i posudbe automobila. Zatim, nabava: kupnja knjiga jednaka je bilo kakvoj kupnji. A pohrana fizički dostupne građe istovjetna je onoj u supermarketu - knjižničari isto tako stavljaju građu na određena mjesta na policama. Ono po čemu se knjižničarstvo razlikuje jest organizacija znanja. Postoje dva aspekta organizacije znanja: jedan je katalogizacija, osiguravanje pristupa mnogim različitim vrstama informacija putem jednog zajedničkog sustava, a drugi je informacijska služba u kojoj knjižničar *može* od korisnika doznati što ovaj želi jer korisnici često ne znaju što točno traže i pokazuje korisniku kako koristiti katalog i pronalaziti informacije. Knjižničar-informator prevodi korisnikov pogled na svijet na pogled na svijet katalogizatora. Katalogizator prevodi pogled na svijet predstavljen informacijama ponovno u katalog. Mislim da je to ono o čemu se radi u knjižničarstvu. Budućnost je jako dobra. Govori se da će se sve to automatizirati, ali ja mislim da se to može samo umjetnom inteligencijom, u što ne vjerujem, barem za sada. Naime, u literaturi se nigdje ne navodi da roboti mogu išta razumjeti. U posljednjih 40 godina utrošeni su milijuni dolara za neku vrstu sustava umjetne inteligencije koja radi. Uglavnom se to svodilo na bacanje novca. Smatram da nema nade za umjetnu inteligenciju, za sada ne postoji nikakva teorija. Za to bi bila potrebna revolucija u znanosti velika poput teorije relativnosti da bi se knjižničari

imali oko čega zabrinuti. Stoga će u bližoj budućnosti stvari dobro stajati za informatore i katalogizatore. Za pomoćne knjižničare koji ulažu knjige na police bit će sve manje posla jer će biti sve manje knjiga, a što se tiče nabave, očekujem da će se ona kod nas obavljati s jednog mjesta za cijelo Sveučilište.

12. Jeste li zainteresirani za suradnju s hrvatskim knjižnicama?

Mislim da je važno da male države poput Škotske i Hrvatske nastave razmjenjivati informacije i ideje. To je važno iz dva razloga: prvo, mi smo male države koje nemaju neograničena sredstva te možemo razmjenjivati informacije da ne bismo bacali novac; drugi razlog smatram važnijim: s jedne strane, ako imate nacionalan stav, to je opasno jer sve se kreće prema globalnom, a iz prošlosti znamo da se, ako smo nacionalno usmjereni, sukobljavamo s drugim nacijama. Stoga smatram da je vrlo važno da male države, kao što to rade velike, također međusobno surađuju. Znamo da smo dio nečeg velikog, a ne samo mala država te bi sve male države trebale nastaviti surađivati. Također je zanimljivo da male države, a posebno nove vlade, nalaze lakšim planirati i koordinirati. Primjerice, Engleska i Wales nemaju planova poput Digitalne Škotske jer su prevelike, a u Škotskoj možemo o tome dobro promišljati jer smo mali. Mislim da isto vrijedi i za Hrvatsku. Slično se već dogodilo u Finskoj, Švedskoj i Danskoj. Konfederacija knjižničnih sustava malih država poželjna je jer se radi samo o različitim razinama: imamo sveučilišta unutar jedne države, zatim tu državu i još jednu državu i druge države s istim problemima za koje vrijede ista rješenja.

Što bismo konkretno mogli činiti? Moja knjižnica rado prima studente na praksu. Mi ne možemo platiti, ali možemo osigurati radno mjesto, nadgledanje i mali projekt. Do sada smo imali studente iz Francuske i Njemačke koji su izradili web stranicu o knjižnici na svojim jezicima (op. prev. od ljeta 2000. godine izrađena je i stranica na hrvatskom). To je način suradnje i dio globalizacije. Osim toga, možemo se pozivati na seminare i na taj način razmjenjivati iskustva. Mislim da je najbolji način da jednostavno koristimo e-poštu i tako nastavimo komunikaciju jer znamo da bi bilo besmisleno uspostaviti veze, vratiti se kući i zaboraviti na njih.

13. Suradnja Škotskog i Hrvatskog knjižničarskog društva?

Mislim da na tome mogu poraditi jer za njih vodim web stranicu. Želimo surađivati i održavati duh suradnje. Moramo biti otvoreni za razne mogućnosti i biti fleksibilni. Mislim da Hrvatska ima jednako toliko znanja koja može prenijeti Škotskoj, koliko Škotska ima za Hrvatsku.

Oduševilo me i iznenadilo napredno razmišljanje hrvatskih knjižničara i smatram da ste na pravom putu. Impresioniran sam entuzijazmom studenata i knjižničara i entuzijastičnim pogledom na budućnost. Mislim da imate ispravna gledišta, imate energije, a morate imati vjeru i strpljenje da se oduprete kolegama koji se ne slažu, političarima koji ne razumiju i birokratima koji uvijek imaju nešto protiv. Vrlo sam impresioniran. Gostoljubivost svih dobra je kao i u Škotskoj te bih svima želio najdublje na svemu zahvaliti.

Intervjuirala i prevela K. Golub

Izjava Hrvatskoga knjižničarskog društva o slobodnom pristupu informacijama

U skladu sa suvremenim kretanjima u međunarodnim knjižničarskim krugovima, Hrvatsko je knjižničarsko društvo, na nedavno održanoj godišnjoj skupštini u Lovranu, usvojilo Izjavu o slobodnom pristupu informacijama, dokument iznimno važan za budući rad članova Društva. Izjava je izrađena po uzoru na nedavno objavljen IFLA-in dokument Knjižnice i intelektualna sloboda, u kojem se opisuju uloga i zadaće knjižnica u osiguranju intelektualnih sloboda, a napose slobode izražavanja i slobodnog pristupa informacijama. Prihvaćanjem Izjave hrvatski su knjižničari preuzeli obvezu da aktivno zastupaju interese korisnika knjižnica u javnosti, a posebno pred osnivačima i financijerima knjižnica. Dugo godina smatrani tihim i nezanimljivim državnim službenicima, posljednjih godina u medijima povremeno optuživani čak i za knjigocid, knjižničari su odlučili promijeniti sliku o sebi stvorenu u javnosti, i postati aktivnim promicateljima prava korisnika knjižnica na slobodan i neometan pristup raznovrsnim informacijama na različitim medijima, uključivši i elektroničke. U Izjavi knjižničari ističu da će se u svom radu voditi isključivo stručnim načelima te da će se zalagati za pravo svih djelatnika knjižničarske struke da svoj rad obavljaju slobodno, u interesu svojih korisnika i cjelokupne javnosti. Prihvaćanjem Izjave Društvo je preuzelo i obvezu da javno stane u obranu svojih članova, koji su neopravdano izloženi kritici ili zamjerkama, ali i da reagira ako članovi Društva budu kršili načela naznačena u Izjavi.

Hrvatsko knjižničarsko društvo na svojoj skupštini održanoj 20-23. rujna 2000., u Lovranu, donosi sljedeću

Izjavu o slobodnom pristupu informacijama

Hrvatsko knjižničarsko društvo podržava, promiče i brani intelektualnu slobodu u skladu s čl. 19. *Opće deklaracije UN o ljudskim pravima*, s čl. 10. *Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda* i s čl. 38. *Ustava RH*.

Hrvatsko knjižničarsko društvo u cijelosti prihvaća i podržava IFLA-inu izjavu *Knjižnice i intelektualna sloboda* iz 1999. godine, te Uneskov *Manifest za narodne knjižnice* iz 1994. godine i *Manifest za školske knjižnice* iz 1999. godine.

Hrvatsko knjižničarsko društvo drži da se sloboda mišljenja i sloboda izražavanja, zajamčene naznačenim međunarodnim dokumentima i Ustavom RH, mogu osigurati samo ako je svakom građaninu zajamčeno pravo pristupa svim oblicima znanja, ali i pravo na stvaralačko mišljenje i intelektualne aktivnosti, uz javno izražavanje svoga mišljenja. Pravo na znanje jedno je od temeljnih ljudskih prava kojime se svim građanima osigurava istinska jednakost u društvu.

Zauzimanje za pravo na znanje, i s tim u svezi za omogućavanje slobodnog prijenosa informacija, osnovna je odgovornost knjižničarske struke pred javnošću.

Hrvatsko knjižničarsko društvo poziva zato svoje članove, ali i sve pripadnike knjižničarske struke, da se zalažu za neometani pristup informacijama za sve svoje korisnike, i da se u svom radu pridržavaju svih načela naznačenih u spomenutim dokumentima.

Hrvatsko knjižničarsko društvo poziva svoje članove da potiču upotrebu svih informacijskih izvora, da pri oblikovanju zbirke promiču načelo potpune obuhvaćenosti zajednica, uključujući zbirke za manjinske zajednice i posebne skupine korisnika, i da ističu pozitivnu ulogu knjižnice u promidžbi ljudskih prava, tolerancije i demokracije u procesu stvaranja kulture mira.

Hrvatsko knjižničarsko društvo poziva svoje članove da se u svom radu uvijek vode stručnim, a ne ideološkim, političkim, osobnim ili drugim kojim razlozima, i da se suprotstave svim pokušajima zlorabe struke za promicanje političkih, materijalnih ili osobnih ciljeva.

Hrvatsko knjižničarsko društvo poziva svoje članove da u svom radu:

- osiguraju svim korisnicima visoku razinu stručnih službi i usluga, što uključuje slobodan odabir i nabavu građe, stručnu obradu, pružanje informacija i dostavu građe, njezinu pohranu i zaštitu, u skladu s odgovarajućim međunarodnim i domaćim stručnim normama,

- trajno prate tekuća zbivanja u struci i trajno se stručno usavršavaju,

- poštuju privatnost i anonimnost korisnika,

- ispunjavaju svoje obveze prema poslodavcu i prema korisnicima. Ako te dvije obveze dođu u sukob, dužnost prema korisniku mora imati prednost.

Hrvatsko knjižničarsko društvo zastupaće i braniti pravo svojih članova da postupaju u skladu s načelima naznačenima u Izjavi. Hrvatsko knjižničarsko društvo odgovorno će se odnositi prema svim prijedlozima, primjedbama i kritikama upućenim njegovim članovima, i svim djelatnicima knjižničarske struke, i o njima će se pravodobno očitovati u javnosti.

Zaključci stručnog dijela

32. skupštine HKD-a (Lovran, 20.-23. rujna 2000.)

1. U okviru teme Hibridizacija tehnologije i multimedija i položaj knjižnica u tom okruženju, nije se došlo do zaključka da li će buduće knjižnice biti hibridne ili digitalne ili će se digitalne i tradicionalne knjižnice razvijati kao zasebne cjeline. Međutim iz primjene multimedija već je danas vidljivo da je hibridizacija medija i tehnologija osnova kvalitetnih informacijskih sustava.

2. Potrebna je izgradnja portala za određene vrste knjižnica koja može biti olakšana analiziranjem postojećih Web stranica pojedinih knjižnica.

3. Zaključeno je da je potrebno nastaviti s akcijom anketiranja pod nazivom *Internet u knjižnici* i *Knjižnice na Internet* i proširiti je na školske knjižnice.

4. Potrebno je pristupiti pohrani i dugoročnoj zaštiti cjelokupne hrvatske elektroničke građe i predlaganju izmjena u Zakonu

o knjižnicama u dijelu koji se odnosi na obvezni primjerak elektroničke građe.

5. Zaključeno je da je potrebno što brže uspostavljanje sustava permanentnog obrazovanja, kako bi knjižnično osoblje bilo primjereno obrazovano i pripremljeno na sve brže promjene u budućnosti.

6. Potrebno je u programe trajne stručne izobrazbe za knjižničare više pažnje posvetiti različitim oblicima rada s korisnicima, te poticati širenje opsega informacijskih izvora u knjižnicama i omogućiti nabavu opreme za njihovo korištenje.

7. Predlaže se da HKD-ova Komisija za statistiku u svoj programu rada uvrsti: a) pripremu priručnika s definicijama pojedinih statističkih kategorija i prijedlog mogućih pokazatelja uspješnosti poslovanja knjižnica, b) izradu popisa statističkih podataka koje bi trebale sakupljati različite knjižnice kao pokazatelje uspješnosti poslovanja i c) izradu upitnika na temelju kojeg bi se provela anketa.

8. Komisija za automatizaciju smatra potrebnim uključivanje mrežne građe u knjižnične WebPAC-e, obradu u kooperativnom decentraliziranom okruženju te poticanje izrade standarda i smjernica za katalogizaciju ove vrste građe.

9. Potrebno je proširiti odgovarajuće izvore stručnih knjižničarskih informacija na sadašnjoj web stranici HKD-a, kao i isticanje posebnih zbirki stručne građe u javnim strojnočitljivim knjižničnim katalozima.

10. Predlaže se Komisiji za izgradnju i opremanje knjižnica da potakne: a) raspravu o ustanovljavanju tijela koje bi davalo stručno mišljenje o kvaliteti prostora kojeg osnivači dodjeljuju knjižnicama te b) izradu baze podataka relevantnih dokumenata potrebnih pri izgradnji/adaptaciji knjižnica i c) prikupljanje podataka o stručnjacima za to područje.

11. Predlaže se osnivanje radne grupe za serijske publikacije pri HKD-u.

12. Predlaže se osnivanje komisije/radne grupe u sklopu Sekcije za narodne knjižnice koja bi usmjeravala daljnji razvitak knjižničnih službi namijenjenih osobama s posebnim potrebama.

13. Potiču se narodne knjižnice na osnivanje zbirke građe na jeziku manjine i organiziranje pratećih programa.

14. Preporuča se otvaranje posebnih odjela za mladež u okviru narodnih knjižnica.

15. Potiče se rad na donošenju zakonskih propisa kojima bi se: a) precizno utvrdile besplatne knjižnične usluge, b) dopušteni načini na koji knjižnice smiju ostvarivati i trošiti vlastiti prihod, c) promjene dosadašnjeg načina financiranja škola prema kojem bi se u školskom proračunu unaprijed utvrdio iznos namijenjen školskoj knjižnici, d) ostvarivanje zakonske odredbe o dostavi obveznog primjerka službenih publikacija matičnim knjižnicama.

KD Bilogore, Podravine i Kalničkog Prigorja

Vrednovanju rada knjižničnih društava može se pristupiti s više razina, institucionalno ili organizacijski, ali u osnovi potrebno je opravdati dosadašnje vrijednosti i postignuća s jedne strane, a s druge strane putem institucijske razine postići vrijednosnu dimenziju koja uključuje prema općoj ocjeni napredak, pozitivnu inicijativu ili dobrobit za društvo.

Analizirajući polugodišnje djelovanje Društva u novom sastavu pitanje je koncepcije i pristupa, odnosno viđenja koliko smo uspjeli u složenim uvjetima ostvariti značajnija tehnička pitanja funkcioniranja cjeline i njegovih sastavnih dijelova. Konceptualno nismo bitno odstupali od ranijih pragmatičnih iskustava i uspješnosti u radu.

Tako je 26. svibnja 2000. g. u Koprivnici održana 18. izborna skupština Društva na kojoj je sudjelovalo šezdesetak članova. U stručnom dijelu predsjednica Zorka Renić održala je izlaganje *Menagement i marketing u praksi*, dok su Dragutin Katalenac i Marinko Iličić predstavili knjigu Ilije Pejića *Narodne knjižnice na kraju 20 stoljeća*. Prezentirano je sedam poster izlaganja, urednica Marjana Janeš-Žulj predstavila je drugi broj glasila *Svezak*, a svi članovi dobili su iskaznice.

U proteklom razdoblju naši članovi prisustvovali su različitim stručnim skupovima i seminarima. Na 32. skupštini HKD-a s temom *Informacijska pomagala za novo tisućljeće* u Lovranu, kolegice Jadranka Slobodanac, Ljiljana Ernečić, Zorka Renić i Tatjana Cifrak-Kostelac prezentirale su izlaganje na posteru pod nazivom *Stalno stručno obrazovanje – važnije nego ikad*, članovi Društva sudjelovali su u radu Glavnog odbora HKD-a kao i u njegovim komisijama i sekcijama. Posebno treba napomenuti da su na 32. skupštini HKD-a u Lovranu kolegice Jadranka Slobodanac i Ljiljana Ernečić odlikovane strukovnom nagradom *Eva Verona*.

Učešće naših članova zabilježeno je i na manifestacijama *Mjesec hrvatske knjige* u Zagrebu, Rijeci i na sajmu knjiga *Interliber*.

Na dva sastanka Glavnog odbora Društva održanog u proteklom razdoblju utvrdili smo značajna tehnička pitanja i

temeljne probleme s kojima se susreću knjižnice i članovi unutar društva. Tako je u skladu s tim usvojen plan rada za naredno razdoblje i potvrđeni su članovi uređivačkog odbora glasila *Svezak*.

Kako bi došlo do što kvalitetnijeg pomaka u rješavanju problematike implementacije pojedinih knjižnica-članica u sustav *Metel-Win*, drugom sastanku odbora prisustvovao je i predstavnik tvrtke *Point* iz Varaždina gdje su usvojeni i modaliteti intenzivnije suradnje između članica s ciljem poboljšanja međusobne suradnje. Iznesena su i mišljenja o problematici putujućih knjižnica u smislu osnivanja samostalne sekcije ili komisije za putujuće knjižnice.

D. Herman

KD Dubrovnik

Knjižničarsko društvo Dubrovnik je u 2000. godini dva puta sazvalo skupštinu. Zbog manjka kvoruma oba puta nisu se mogli provesti izbori novih upravnih tijela, predsjednika, potpredsjednika i drugih dužnosnika.

Sastanci su održani kao prošireni sastanci Upravnog vijeća. Na sastanku 28. srpnja 2000., sazvanom kao redovita godišnja skupština imenovani su delegati za Skupštinu HKD-a u Lovranu, izložen je izvještaj o pripremama za objavljivanje Vodiča kroz knjižnice Dubrovačko-neretvanske županije (čiji su nakladnici Dubrovačke knjižnice i Knjižničarsko društvo Dubrovnik), te se raspravljalo o pojavi otvaranja manjih knjižnica na Elafitskim otocima. Ne osporavajući hvalevrijednu ideju o potrebi uvođenja kulturnih sadržaja u slabo naseljene i gospodarski zaostale dijelove županije, i pozdravljajući inicijativu kao takvu, primjećeno je da se ponovo nitko od nadležnih nije obratio Društvu, nego da smo opet o sve-mu doznali iz tiska.

To, međutim, ne znači da je Društvo iz svega potpuno isključeno, jer su negativne reperkusije nekih drugih događaja iz knjižničarstva, o kojima smo također doznali tek iz tiska, itekako imale odraza na samo Društvo i njegove članove. Ovom prigodom skromno je obilježena 25. godišnjica osnivanja Knjižničarskog društva Dubrovnik.

● **Na održanom** proširenom sastanku Upravnog vijeća KD Dubrovnik 21. prosinca 2000., raspravljalo se o problemu otpisa knjiga u korčulanskoj knjižnici

1997. godine, a povodom ponovljenih optužbi koje su ovaj put bile usmjerene i prema Upravnom vijeću regionalnog Društva. Upravno vijeće odbacilo je optužbe kao neosnovane, a na sastanku je prvi put imala prilike javno nešto reći optužena ravnateljica te knjižnice. Naglasila je da se nije radilo ni o kakvom politički motiviranom postupku nego o redovitom postupku pročišćavanja fonda narodne knjižnice, obavljenom u skladu s postojećim propisima i uputama nadležne stručne službe.

Bez obzira na poteškoće u radu zbog neriješenih izbora, Društvo je uredno napravilo plan i program rada za iduću godinu i prijavilo se na natječaje grada i županije za dodjelu sredstava. Članovi Društva sudjelovali su na 32. skupštini HKD-a u Lovranu, a izlaganje je održala M. Šapro-Ficović u okviru sekcije za mjerenje uspješnosti poslovanja knjižnica.

● **22. prosinca 2000.** u prizemlju Narodne knjižnice svečano je otvoren prostor informatičke radionice opremljen suvremenom tehnologijom s 12 osobnih računala. Oprema je nabavljena iz donacije američke organizacije USAID gradu Dubrovniku, prvenstveno za potrebe edukacije mladih u korištenju elektroničkih izvora informacija.

Preuređeno prizemlje Narodne knjižnice Dubrovnik će pored informatičke radionice imati cybercafe, novi posudbeni pult, spremišni prostor i preuređen dječji odjel.

M. Šapro Ficović

KD Međimurske županije

U proteklom razdoblju Društvo je organiziralo više sastanaka školskih knjižničara, s ciljem da se novi knjižničari upoznaju s radom Društva i ostalih službi Knjižnice i čitaonice Čakovec.

Usprkos svemu, a najviše stalnoj promjeni knjižničara po školama, došlo je do pada broja članova Društva.

Organizirana je promocija knjiga pisca za djecu Želimira Hercigonje po školskim knjižnicama Međimurja. U sklopu Mjeseca knjige, zajedno s Međimurskim informatičkim klubom, u Knjižnici i čitaonici Čakovec predstavljen je Internet, knjižnice i knjižničarstvo na svjetskoj mreži.

Tijekom godine organizirano je prikupljanje knjiga za novu knjižnicu u Šenkovcu. Također u suradnji s Vijećem Ko-

tara *Čakovec-Jug* organizirano je prikupljanje knjiga za Bibliobus, te otvaranje novog stajališta Bibliobusa u južnom predgrađu Čakovca.

Ostvaren je kontakt i prvi dogovori oko suradnje Knjižnice i čitaonice Čakovec i Društva s knjižnicom i čitaonicom u mađarskom Szombathely-u.

Društvo je uspješno organiziralo stručni izlet u Prag, posjet knjižnicama Strahov i Klementina.

U studenome je za potrebe školskih knjižnica, zajedno s matičnom službom, organizirana prezentacija softverskog programa za školske knjižnice *OSA*.

Prisustvovali smo obilježavanju i radu 32. Skupštine Hrvatskog knjižničarskog društva u Lovranu.

Članovi Društva sudjelovali su u radu više skupova u organizaciji HKD-a i lokalnih društava.

B. Radojčić

KD Slavonije i Baranje

U razdoblju od 8. do 11. lipnja 2000. godine Društvo je organiziralo stručnu ekskurziju *Salzburg – München – dvorci Bavarske*. Tom prilikom, osim kulturno-povijesnih znamenitosti Bavarske, tridesetak članova Društva posjetilo je najveću bavarsku knjižnicu Bayerische Staatsbibliothek u Münchenu.

Ljubazni domaćini ukratko su nas upoznali s poviješću knjižnice, njenom organizacijom i bogatim zbirka. Zatim su nas proveli kroz knjižnicu. Vidjeli smo dobro opremljene radne i korisničke prostore, čitaonicu, informacijski odjel s katalozima, posebne zbirke s izuzetno vrijednom građom: Kartografsku zbirku, Glazbenu zbirku, Orientalnu zbirku, Zbirku istočnoazijske literature, no najdulje smo se zadržali u Zbirci istočnoeuropske literature u kojoj je pohranjena i knjižna građa koja se odnosi na Hrvatsku.

Na kraju su nam domaćini prezentirali mogućnosti pretraživanja vlastitih kataloga putem Interneta i upoznali nas s nastojanjima da svoje bogate zbirke učine što dostupnijima korisnicima širom svijeta. Za sve koji o Bayerische Staatsbibliothek žele saznati nešto više, adresa je:

<http://www.bsb.badw-muenchen.de>

● **12. redovna godišnja** Skupština Društva knjižničara Slavonije i Baranje održana je 15. lipnja 2000. godine u pros-

torijama Hotela *Dunav* u Vukovaru. Na Skupštini se okupilo stotinjak članova Društva iz četiri slavonsko-baranjske županije. U radnom dijelu Skupštine, ravnateljica Gradske knjižnice Vukovar, Srebrenka Vuletić, dala je kratki prikaz rada Knjižnice u proteklom devetogodišnjem razdoblju, koja je, unatoč nedaćama koje su je zadesile, uspjela opstati.

Podnesena su i izvješća za razdoblje od lipnja 1998. do lipnja 2000. Za predsjednicu Društva ponovno je izabrana Silva Pavlinić, donesene su smjernice za rad Društva u narednom razdoblju, izabrani zastupnici za 32. skupštinu HKD-a u Lovranu, a izabrani su i članovi Upravnog i Nadzornog odbora Društva.

U drugom dijelu skupštine mr. Jelica Leščić iz Knjižnice HAZU u Zagrebu i predsjednica Komisije za klasifikaciju i predmetno označivanje HKD-a održala je stručno predavanje pod nazivom *Univerzalna decimalna klasifikacija 2000.: izmjene, dopune i načini uporabe*.

Po završetku skupštine sudionici su posjetili Gradsku knjižnicu i Gradski muzej Vukovar. Pri obilasku knjižnice, članovi Društva mogli su se uvjeriti u kakvom se stanju ona nalazi u odnosu na izgled koji je imala u vrijeme održavanja 8. godišnje skupštine Društva 1991. godine.

Sudionici skupštine su boravak u Vukovaru iskoristili za polaganje vijenaca kod Križa na Dunavu i posjetu Groblju hrvatskih branitelja.

Ljiljana Krpeljević

● **Članovi Društva knjižničara** Slavonije i Baranje aktivno su sudjelovali u radu 32. skupštine HKD-a održanoj u Lovranu u rujnu 2000. godine. U okviru radionice *Mjerenje uspješnosti poslovanja knjižnice* izlaganje pod nazivom *Mogućnosti primjene benchmarkinga u upravljanju knjižnicama* održao je Dragutin Katalenac, a u istoj radionici izlaganje pod nazivom *Stupanj zadovoljstva korisnika Knjižnice Pedagoškog fakulteta u Osijeku njezinim uslugama* održala je Kornelija Petr. U okviru radionice *Standardi za UBC* izlaganje pod nazivom *Informatizacija Gradske knjižnice i čitaonice Požega* održala je Irena Žebčević

Izlaganja na posterima održale su: Svjetlana Mokriš – *Novinske zbirke u knjižnicama u Republici Hrvatskoj u suvremenom okruženju* te Dinka Kovačević i Jasmina Lovrinčević – *Redovno i per-*

manentno obrazovanje školskih knjižničara.

● **U okviru manifestacije** Mjesec hrvatske knjige 2000. Društvo je organiziralo dva predavanja:

- Prikaz računalnog programa za male i školske knjižnice *OSA (ISIS 3,8)* – sisačka aplikacija. Računalni program predstavile su Renata Holcer iz dječjeg odjela Narodne knjižnice i čitaonice u Sisku i Marija Laszlo s Filozofskog fakulteta, Odsjek za informacijske znanosti u Zagrebu. Predavanju koje je održano 26. listopada 2000. godine prisustvovali su veliki broj knjižničara narodnih i školskih knjižnica.

- 3. studenog 2000. godine održano je predavanje pod nazivom *IFLA-ine preporuke za razvoj narodnih knjižnica: još jedan iskorak*, a predavač je bila dr. Tatjana Aparac-Jelušić s Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Predavanju su prisustvovali knjižničari djelatnici narodnih knjižnica i studenti knjižničarstva s Pedagoškog fakulteta u Osijeku.

U prosincu 2000. godine izašao je novi broj *Knjižničarstva: Glasnika Društva knjižničara Slavonije i Baranje*, god. III, br. 1-2 (1999.) u kojem su objavljena dva originalna stručna članka: Paul Sturges, *Internet i sveučilišne knjižnice: nekoliko problematičnih točaka*; Svjetlana Mokriš, *Skupni katalog serijskih publikacija Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku*, te izvod iz UDK tablica – skupina 8 s osvrtom Marije Bolić o promjenama u UDK. Predstavljena je i Gradska knjižnica u Županji, a u obavijesnom dijelu objavljeno je niz informacija o radu Društva.

S. Pavlinić

KD Varaždinske županije

Društvo broji 25 članova, a obuhvaća knjižničare iz narodnih knjižnica Varaždinske županije, knjižnice Uršulinškog samostana u Varaždinu i knjižnice IV. osnovne škole Varaždin, te dvoje umirovljenika. 26. 06. 2000. KD Varaždinske županije održalo je 2. izbornu skupštinu, na kojoj je izabrano novo rukovodstvo Društva.

Početkom srpnja voditeljica Matične službe Jasminka Štimac i nova predsjednica Društva Sanja Lautenbach-Huzjak započele su s obilaskom narodnih

knjižnica Varaždinske županije radi upoznavanja sa stanjem i problemima (Lepoglava, Ivanec, Ludbreg).

U rujnu su predsjednica Društva i drugi delegat KD Varaždin Jasminka Štimac, sudjelovale u radu Glavnog odbora, te sekcija i komisija (Sekcija za narodne knjižnice, Komisija za staru knjigu i povijest knjižnica i Komisija za slobodan pristup informacijama i slobodu izražavanja) na 32. skupštini HKD-a u Lovranu.

Početkom rujna ravnatelj Gradske knjižnice i čitaonice "Metel Ožegović" iz Varaždina Marijan Kraš i kolega iz ludbreške knjižnice Dubravko Bilić prisustvovali su u Zagrebu predavanju gospođe Carol L. Sheffer iz Queens Borough Public Library. Ubrzo nakon toga, na poziv ravnatelja Gradske knjižnice i čitaonice "Metel Ožegović" Varaždin, gospođa Sheffer i kolegica Ivana Soljačić Richter posjetile su našu knjižnicu i grad Varaždin.

Kolega Željani Čeč 25. i 26. rujna sudjelovao je na Međunarodnom savjetovanju *Interno komuniciranje* održanom u Gozd Martuljku, u organizaciji Sekcije za narodne knjižnice KD Slovenije.

U mjesecu *listopadu* ravnatelj knjižnice Marijan Kraš sudjelovao je na stručnom skupu *Knjižnica u lokalnoj zajednici* u organizaciji Knjižnice "France Bevk" u slovenskoj Novoj Gorici.

Program uz Mjesec hrvatske knjige obilježen je *Danom informatike* te predstavljanjem knjiga i zbirke pjesama, izložbama, radionicama i kvizom.

Ravnatelj knjižnice Marijan Kraš sredinom *studenoga* prisustvovao je otvaranju Odjela za mladež Knjižnice Medveščak u Zagrebu. Kolegica Jasminka Štimac prisustvovala je promociji knjige *Školske knjižnice danas* u Zagrebu, a Dubravko Bilić pripremio je i promovirao knjigu *Mladen Kerstner* u Ludbregu.

Tijekom *prosinca* provodile su se prigodne akcije: mali pokloni članovima, vraćanje knjiga bez zakasnine, Božićne priredbe, izložbe, igraonice.

U mjesecu *siječnju* izdvajamo predstavljanje CD-ROM-a prema knjizi Marijana Kraša *Ivanec: prilozi povijesti Ivanca do 1940. godine* u Galeriji *Zlati ajngel* u Varaždinu.

U proteklom periodu članovi Društva iz svih knjižnica Varaždinske županije, osim svakodnevnih djelatnosti organizirali su redovite promocije, kulturne priredbe, predavanja, izložbe, sudjelovali u radu sekcija i komisija HKD-a.

S. Lautenbach-Huzjak

Iz knjižnica

Bjelovar - stručni skupovi u 2000. godini

Aktivni školskih knjižničara ustaljeni su oblici stručnog usavršavanja kako u drugim tako i u Bjelovarsko-bilogorskoj te Virovitičko-podravskoj županiji. Dosađašnja iskustva više su no ugodna: knjižničari rado ovakve skupove posjećuju, upoznaju se s novostima na polju školskog knjižničarstva, a uz to, u neformalnim druženjima izmjenjuju iskustva. Aktivni su i predstavljanje godišnjih dostignuća svake knjižnice. Pripremaju se u suradničkom ozračju školskih knjižničara s voditeljem Županijske matične službe uz suglasnost Županijskog ureda za prosvjetu i kulturu, Razvojne službe NSK te Zavoda za unapređenje školstva Ministarstva prosvjete. U 2000. godini održana su četiri takva stručna skupa: 25. 2. 2000. u Gimnaziji Bjelovar, 14. 3. 2000. u Gimnaziji Virovitica, 3. 11. 2000. u OŠ V. Nazora u Virovitici te 17. 11. 2000. u OŠ V. Nazora u Daruvaru. U ovom napisu osvrnut ćemo se na posljednja dva stručna skupa budući da su prva dva već prikazana u posljednjem broju *Novosti*.

Na 15. aktivu školskih knjižničara *Bjelovarsko-bilogorske županije* održanom 17. 11. 2000.g. u OŠ V. Nazora u Daruvaru upoznali smo iznimno uspješnu školu i dobro uređenu knjižnicu (pozdravna riječ gđe Lj. Novaković, ravnateljice škole). Skup je pozdravio i gosp. I. Cegledi, predstavnik Županijskog ureda za prosvjetu i kulturu. U stručnom dijelu Ljerka Medved (OŠ Voćin) u izlaganju *Lektira kao leptira* knjižničarima je pokazala kako lektira može biti igra i zabava, ugodna obveza, zahvaljujući ponajprije motivacijskim sposobnostima knjižničara i drugih učitelja.

U multimedijalnom projektu *Put ka slobodi - školske knjižnice i zbirke publikacija iz kršćanstva u odgoju za slobodu, mir i demokraciju* Ilija Pejić je iznio u uvodu neke misli o slobodi, jer kršćanstvu je od najranijih početaka imanentna sloboda. Postavljajući s učenicima metodički osmišljenu *izložbu Egzodus* - izlazak židovskog naroda iz ropstva u obećanu zemlju Kanaan, koji je svoju transformaciju našao u književnosti (hrvatskoj i svjetskoj), slikarstvu (Kljaković, Chagal i mnogi drugi), povijesti i geografiji (zemljovid Palestine i Egipta u vrijeme Izlaska), te glazbi (Bethoven i drugi), pružaju

nam se neslućene mogućnosti korelacije raznih nastavnih područja, ali i poticajno bogatstvo promišljanja o slobodi izbora i opredjeljenja (rat-mir, suživot-netolerancija, demokracija-jednomylje, mržnja-ljubav...) jer čovjek je slobodno biće. Kad se već prihvaćeni rukopis izlaganja u cijelosti objavi u zborniku *Proljetne škole školskih knjižničara*, iznesene misli bit će još jasnije. Nažalost, školske knjižnice ovakve i slične poticajne projekte teško mogu ostvarivati, jer zbirke knjiga iz kršćanstva i drugih religija opsegom su male i neizgrađene.

Središnja tema 12. proljetne škole školskih knjižničara (*Crikvenica, 17.-20. 5. 2000.*) bila je *kršćanstvo u programima i fondovima školskih knjižnica*. O već spomenutoj i drugim temama s te škole (školski knjižničar i nova tehnologija, planiranje i programiranje rada školskog knjižničara, lektira i mladi čitatelji) izvijestila nas je Tatjana Marinić (Trgovačka škola Bjelovar).

S informatizacijom školskih knjižnica započelo se još 1998. godine. Dosad su u METEL WIN programu cjelokupni fond obradile tri knjižnice: OŠ Rovišće, Tehnička škole Daruvar i Srednja škole Garešnica. O svojim iskustvima u radu s METEL WIN-om govorila je kolegica Mirjana Milinović (OŠ Rovišće). U 2001. g. planira se istim programom opremiti još deset školskih knjižnica u BBŽ-u (I., II., III. i IV. osnovna škola u Bjelovaru, OŠ Čazma, OŠ Ivanska, OŠ Grubišno Polje, OŠ V. Nazora Daruvar, Gimnazija Bjelovar i Srednja škola Čazma).

Zdenka Venus-Miklič je bila u knjižnici Gimnazije Poljane u Ljubljani te nam je iznijela svoje dojmove s tog stručnog putovanja, a Ilija Pejić najavio je temu sljedećeg aktiva u veljači 2001. (suradnja škole i knjižnice u odgajanju čitatelja). Središnja tema 13. proljetne škole školskih knjižničara bit će posvećena interdisciplinarnosti i intermedijalnosti u radu školskih knjižničara. Od ostalih informacija važno je istaknuti Dane Školske knjige i mogućnosti izvanrednog studija knjižničarstva u Osijeku.

Sličan ovome održan je 3. 11. 2000. u OŠ V. Nazora u Virovitici 10. aktiv školskih knjižničara Virovitičko-podravске županije.

Na spomenutim skupovima ponovno je došla do izražaja knjižničarska i pedagoška stručnost školskih knjižničara.

Školske knjižnice su mjesta gdje se razvijaju sve sposobnosti učenika, a posebice samostalnost u pronalaženju i kritičnost u vrednovanju pronađenih informacija. Jednom rječju, odgajaju buduće aktivne, kritične i korisne građane demokratskog, građanskog društva.

I. Pejić

50. obljetnica Znanstvene knjižnice u Dubrovniku

U Dubrovniku je 28. travnja 2000. svečano obilježena 50. obljetnica osnivanja Znanstvene knjižnice Dubrovnik, otvaranjem novog, obnovljenog i preuređenog objekta, u središtu povijesne gradske jezgre.

U programu ove svečanosti upriličena je predaja javnih priznanja i dodjela počasnog članstva donatorima koji su zadužili ustanovu i Grad Dubrovnik financijskim sudjelovanjem u saniranju šteta na oba objekta Znanstvene knjižnice (ovome na adresi Cvijete Zuzorić 4, i na još uvijek aktualnom objektu ljetnikovca Skočibuha u kojemu je Znanstvena knjižnica djelovala od 1975.).

Nakon što je pretrpjela velike materijalne štete, tijekom Domovinskog rata, ugrožena spomenička baština evakuirana je iz objekta.

Rješenjem Ministarstva rada ustanova je stavljena izvan funkcije. Zabranjen je svaki rad u polusušenom i opasnom objektu, kojega su vibracije tla i nakon završetka rata dodatno oštetile tako da predstavlja pogibiju za zaposlene i korisnike. Nažalost, ovo Rješenje je još uvijek na snazi, a posljedice su deset godina evidentnog zaostajanja u radu.

Zato je, uz sve poteškoće i kroničnu besparicu, završetak radova na novom objektu od velikog značenja za kulturnu i povijesnu baštinu Grada Dubrovnika i brojne korisnike starih i novijih fondova ove knjižnice. Gradonačelnik Vido Bogdanović je simbolično otvorio vrata novom objektu i predao njegove ključeve ravnateljici Dubrovačkih knjižnica Mirjani Urban. Otvarajući novu knjižnicu, gradonačelnik je naglasio da ovim činom ne otvara samo novi objekt nego i mogućnost korištenja mnoštva ispisanih stranica, koje su preduvjet nastanku novih radova iz dubrovačke i hrvatske kulturne

povijesti. Za Dubrovnik na kojemu su rat i njegove posljedice ostavile brojne i neizbrisive tragove barbarstva koji se još snažno osjećaju i duboko proživljavaju, ovakav događaj je od prvorazredne važnosti jer simbolizira nastavak kulturne tradicije o kojoj je i usprkos svemu, svjedočio kroz svoju dugu povijest i trajanje.

Otvoren muzejski postav Dubrovačke Znanstvene knjižnice

● U novom prostoru Znanstvene knjižnice Dubrovnik svoje konačno mjesto dobila je Spomenička zbirka *Ragusina*, koja je zavedena u Registar spomenika kulture RH 1989. pod rednim brojem 460.

Zbirka je smještena u ostakljene ormare na kojima su ugrađeni ukrasni ventilacijski otvori. Oprema za ovaj fond je izrađena prema posebnom nacrtu uz poštivanje osnovnih i dodatnih odredbi čuvanja vrijedne knjižne građe i posebnih uvjeta koje je nametnuo prostor, ambijent stare barokne palače, ali i potrebe da oprema bude primjerena sadržaju fundusa.

Ragusina je sastavljena iz nekoliko odvojenih zbirki, a temeljni joj je fond iz glasovite knjižnice negdašnjeg isusovačkog gimnazija Collegium Rhauginum (1559.–1764.).

Ovaj dio fundusa pretrpio je najviše šteta povlačeći se po neprimjerenim spremištima, osobito nakon ratnog deponiranja u metalnim sanducima u trezoru Dubrovačke banke. Vrsta i veličina oštećenja ovog dijela *Ragusine* opisana je u ekspertizi Hrvatskog državnog arhiva, Odjela za restauraciju 1998. godine.

Spomeničku zbirku *Ragusina* čini 13.490 svezaka razne građe od 15. st. do zaključno 1808. godine, i to: 928 sv. rukopisa, 842 primjerka prepiske, 77 inkunabula, 86 libreta opera te 10.490 sv. knjiga spomeničkog fonda od 16. do 19. stoljeća.

Zavičajna zbirka *Ragusina* je tekući fond s približno 13.000 svezaka knjiga i periodičkih publikacija na temu Dubrovnika ili s autorstvom (i tiskom) s dubrovačkog područja.

Unikatni primjerak *Ragusine* je najznačajniji i najljepši hrvatski prvotisak - oslikana inkunabula: Georgius Benignus de Salvatiis (Juraj Dragišić) *De natura coelestium spirituum quos angelos vocamus*, Firenza, 1499. (To je primjerak s posvetom Senatu Dubrovačke Republike i s likom Sv. Vlaha zaštitnika Grada); rijetki primjerak inkunabule *Omnie opere*,

Ioannisa Pica Mirandulae, Venecija 1498., te jedan od najstarijih hrvatskih prvotisaka primjerak djela *De bello gallico - Commentarii*, Gaiusa Iuliusa Caesara, Rim, 1469.

Posebni trezorski odjel *Ragusine* u koji spadaju inkunabule, rukopisi, korespondencija i mikrofilmovi smješten je u odvojeni prostor trezora i dodatno osiguran. Čitav objekt ima obvezne senzore i sustav alarma s željeznim rešetkama na prozorima prizemlja.

Rukopisi Znanstvene knjižnice objavljeni su u dvije odvojene publikacije: *Rukopisi na hrvatskom jeziku* i *Rukopisi na stranim jezicima*, a inkunabule u internom dokumentu *Inventar inkunabula Naučne biblioteke Dubrovnik* i *Inkunabule Znanstvene knjižnice Dubrovnik*.

Dubrovačke knjižnice su i izdavač monografije Juraj Dragišić (*Georgius Benignus de Salvatiis*) u hrvatskoj literaturi od 16. stoljeća do danas, u kojoj su detaljno opisani život i djela ovog hrvatskog autora s naglaskom na njegov najznačajniji rad *De natura angelica*.

Prijenosom *Ragusine* u novi objekt spašen je ovaj značajan spomenički fundus. Međutim, time je uspješno završena tek prva i osnovna obveza nasljednika kulturne baštine da je sačuvanu predaju budućim generacijama. Već danas počinje nova jednako važna bitka u borbi s vremenom, primjerenim mikroklimatskim uvjetima čuvanja, restauratorskim zahvatima i dostupnosti fonda u svrhu znanstvenog istraživanja.

M. Urban

Nacionalni kviz za poticanje čitanja

Mladi čitatelji Samostalne narodne knjižnice Gospić i knjižnice Osnovne škole Dr. Jure Turića iz Gospića sudjelovali su u Nacionalnom kvizu za poticanje čitanja *Čitanje je pustolovina* u organizaciji Hrvatskog centra za dječju knjigu i Knjižnica grada Zagreba.

Čitatelje - učenike četvrtih, petih i šestih razreda, kroz čitanje pustolovne literature te pripreme za kviz, vodile su knjižničarke Jagoda Lulić i Zdenka Orešković.

Među nagrađenima su: Martina Franić, predstavnica Gradske knjižnice i Ivan Tomljenović, učenik osnovne škole iz Gospića, koji je dobitnik glavne nagrade

- teleskopa. Zanimljivo je da je školska knjižnica prvi puta sudjelovala u Kvizu koji je već tradicionalan.

Donacije

● **Krajem prošle godine** dvije knjižnice Ličko-senjske županije, i to Samostalna narodna knjižnica Gospić i Općinska knjižnica Udbina, dobile su vrijednu donaciju knjiga američkih fondacija *USAID* i *Ronco consulting corporation* koja se sastoji od petnaest zbirki knjiga za djecu (257 primjeraka) odabranih iz recentne produkcije hrvatskih izdavača.

A. Babić

Hum na Sutli

Proširena i preuređena knjižnica

U okviru obilježavanja Mjeseca hrvatske knjige, u Humu na Sutli je 3. 11. 2000. godine svečano otvorena proširena i novouređena Narodna knjižnica.

To je bio veliki događaj za malu Općinu Hum na Sutli, ali i za Krapinsko-zagorsku županiju koja se može podičiti s nekoliko suvremeno uređenih narodnih knjižnica. Specifičnost ove Narodne knjižnice jest u tome što se nalazi tik uz granicu s Republikom Slovenijom, budući da je Hum na Sutli državni granični prijelaz. Stoga smo sve ove godine i inzistirali na važnosti uređenja ove knjižnice koja već ima dio knjižnog fonda na slovenskom jeziku, a u budućnosti ga planira i povećati, s obzirom na tradicionalno dobre veze sa susjedima.

Narodna knjižnica u Humu na Sutli je donedavno radila na manje od 40 m², što je bilo potpuno neprimjereno zahtjevima suvremenog knjižničarstva. Sretna okolnost je bio susjedni prostor bivše kuglane, koji je najzad i dodijeljen Knjižnici, čime se dobilo približno 115 m². Probijanjem zida koji je odvajao stari i novi prostor, uređenjem zidova, te zamjenom rasvjetnih tijela i podova, dobio je ugodan prostor na vrlo dobroj lokaciji u samom središtu naselja. Funkcionalno uređena prema Standardima za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj i namještena suvremenom opremom, Narodna knjižnica u Humu na Sutli zadovoljit će potrebe korisnika svih uzrasta.

U knjižnici je zaposlen jedan stručni djelatnik, a fond ima cca 12.000 knjiga.

A. Grošinić

GK "Ivan Goran Kovačić", Karlovac

Nakladnički prvijenac knjižnice "Ivan Goran Kovačić" - knjiga aforizama Marije Vrbećić *Radost dokolice* predstavljena je karlovačkoj publici 4. 5. 2000. god. Profesorica povijesti Marija Vrbećić prva je Karlovčanka koje je izdala knjigu aforizama.

● **11. 05.** Održan je stručni skup u organizaciji Hrvatskog knjižničarskog društva - sekcije za narodne knjižnice i Društva knjižničara Karlovac pod nazivom *Bibliobus - pokretne knjižnice - da ili ne?*. Svi sudionici ovoga skupa složili su se u zahtjevu za modernizacijom ove službe tj. nabavom novih vozila. Podatak da od sedam bibliobusa koliko ih ukupno ima u Hrvatskoj, pet je staro preko dvadeset godina, dovoljno govori. Ova služba ne smije se ugasiti, ona je prema UNESCO-voj odredbi za narodne knjižnice neophodna za kvalitetno informiranje pučanstva.

● **15. 06.** Predstavljena je knjiga Danka Plevnika, karlovačkog novinara i publicista, u izdanju Gradske knjižnice "Ivan Goran Kovačić" pod naslovom *Njihov obračun sa mnom*. To je zbirka polemika koje je Plevnik tijekom godina bogatog komentatorskog rada vodio s mnogim osobama iz javnog života Hrvatske.

● **15.-18. 10.** Otvaranje Mjeseca hrvatske knjige obilježeno je po prvi puta trodnevnim sajmom knjiga u šatoru ispred knjižnice što je privuklo veliki broj ljubitelja pisane riječi. Na sajmu su se predstavili nakladnici iz cijele Hrvatske. Program je popraćen predstavljanjem novih knjiga, održavanjem radionice za djecu te predstavljanjem kulturnih stvaraoca - glazbenih, likovnih i književnih, iz Karlovačke županije.

● **09. 11.** Dan slovenske knjige obilježen je susretom slovenskih društava i predstavnika za kulturu iz Slovenije i Hrvatske. Gradska knjižnica "Ivan Goran Kovačić" u Karlovcu je središnja knjižnica Slovenaca za Republiku Hrvatsku. Gost, Ciril Zlobec, predstavio je svoju novu knjigu *Samo ta dan imam*. Postavljena je izložba *Slovenska knjiga 2000*. Istog dana održan je sastanak Saveza društava Slovenaca u Hrvatskoj.

N. Profozić

Prosvjed protiv preseljenja Pulske gradske knjižnice

U drugoj polovici godine 2000. bilježimo mnoga značajna događanja u knjižničarskoj struci Istarske županije.

Najzanimljivije zbivanje sigurno je prosvjed i potpisivanje peticije protiv preseljenja Gradske knjižnice i čitaonice Pula iz središta grada u bivšu vojarnu Karlo Rojc, potpuno neprikladno mjesto za smještaj knjižnice. Potpisivanje peticije organiziralo je Društvo bibliotekara Istre na deset mjesta u gradu, od 6-9 lipnja 2000., te na subotnjem štandu na središnjoj gradskoj tržnici. U akciju su se, osim knjižničarki iz Gradske knjižnice, aktivno uključili i ostali članovi DBI i korisnici Gradske knjižnice. Prigodni i uočljivi propagandni materijali i žuti leci u nekoliko su rečenica ukazivali na važnost smještaja gradske knjižnice u središtu grada. Peticiju s 5.155 potpisa građana Pule uručili smo pulskom gradonačelniku koji je, nakon svega, prihvatio mišljenje struke i stav svojih građana i odustao od najavljenog preseljenja. Prosvjed je gradskim vlastima pokazao da se oko knjige u Puli može okupiti respektabilna kritična masa građana. Građani, koje nitko ništa nije pitao, rekli su tako svoje NE udaljavanju knjižnice iz središta grada.

Važno je naglasiti i veliku, dragocjenu nam, potporu svih medija, i cjelokupne hrvatske kulturne javnosti, od Ministarstva kulture, Nacionalne i sveučilišne knjižnice, Društva hrvatskih književnika, Knjižnica grada Zagreba, Vijeća zajednice nakladnika i knjižara Hrvatske, udruga i pojedinaca cijele Hrvatske, svih županijskih knjižnica i regionalnih knjižničnih društava. Hvala svima!

Nakon što su netragom potonula silna druga najavljena prostorna rješenja i pokušaji prodaje sadašnjeg prostora, Gradska knjižnica i čitaonica i dalje "puca po šavovima". Rješenje se nazire sredinom srpnja, nakon što Grad Pula uspijeva realizirati kupnju zgrade Tiskare i najavljuje smještaj knjižnice u dijelu tog 6000 m² velikog zdanja, u središtu grada, blizu pulske Rive. U prosincu 2000., baš oko dana knjižnice, usvaja se proračun grada Pule za 2001. kojim se napokon ozbiljnije najavljuje trajno rješavanje našeg osnovnog i dugogodišnjeg problema. Donosi se odluka o izdvajanju 2

miliona kuna namjenskih sredstava za adaptaciju prostora za knjižnicu u 1900 m² spomenute zgrade. Početna, inicijalna sredstva, koja bi trebala osigurati isto toliko iz državnog proračuna, a potom i sredstva zaklada, sponzora i svih drugih potencijalnih investitora u hram kulture Grada Pule. Nadležni predviđaju preseleženje knjižnice u novoadaptirani i novopremljeni prostor sredinom 2002. Svjesna odgovornosti pred budućim generacijama građana Pule, knjižnična se struka želi aktivno uključiti u sve segmente toga velikog posla kako bismo svi bili zadovoljni krajnjim rješenjem.

Mjesec hrvatske knjige u Istarskoj županiji

Mjesec hrvatske knjige u Istri započeo je središnjom manifestacijom otvorenja za Istarsku županiju, održanom u Roču 14. listopada. Brojni nazočni knjižničari imali su prigodu odlušati zanimljivo predavanje g. Frane Para o Gutenbergovoj pritiskalnici, uz demonstraciju izrade otisaka za sve sudionike na Ročkoj replici, te jedinstveni obilazak Aleje glagoljaša u pratnji 12 istarskih književnika koji su čitali svoje pjesme kraj svakog pojedinog obilježja. Nepovoljiv doživljaj kao poticaj knjižničarima za dobru energiju i entuzijizam u organizaciji brojnih vlastitih programa, koji su, osim nagrade vjernim korisnicima, smišljeni i kao mamac za potencijalne korisnike narodnih knjižnica. Navedimo samo neke od njih: Donacija knjiga Matične službe za talijansku nacionalnost u RH na talijanskom jeziku Gradskoj knjižnici Kutina, Što je ča za mlade pjesnike, razgovor mladih literata s pjesnikinjom Evelinom Rudan, književni susret s Vladimirom Halovanićem u Puli, Istra u znanstveno fantastičnoj literaturi – predstavljanje Jules Verne kluba u Bujama, raspisivanje osmog literarnog natječaja na cakavici Ca je ca za osnovne i srednje škole Labinštine, predstavljanje književnog djela tragično preminulog rovinjskog pisca Ede Budiše u Pazinu, Gdje knjiga počinje – kreativna radionica za djecu u Poreču, predstavljanje Kajkavskog književnog kruga, autora okupljenih oko zagrebačkog časopisa Kaj u Rovinju. Istaknimo posebno ponovno probuđenu knjižnicu Umag s cjelodnevnom rad-

nim vremenom u 2000., novootvorenom čitaonicom dnevnog tiska i dječjim kutkom, dobrim programima koji su ugodno iznenadili dugo godina uspavane žitelje Umaga željne kulturnih manifestacija koji su tako u samo jednom mjesecu u velikom broju i aktivno sudjelovali na okruglom stolu na temu *Položaj knjige u Hrvatskoj, književnoj večeri s Dašom Drndić, Istra u znansveno-fantastičnoj književnosti, predstavljanju prvog hrvatskog prijevoda Verneove pripovijetke Gospodin Dis i gospođica Es*. Ovom prigodom treba spomenuti najzaslužniju osobu za "umaški knjižni prevrat", novouposlenu na mjesto voditeljice umaške narodne knjižnice, mladu dubrovčanku Nives Franić na, nadamo se, stalnom radu, u Istri!

Školsko knjižničarstvo

Valja nam spomenuti i kontinuirani rad školskih knjižničara. Njihov stalni stručni rad i organizirano usavršavanje i zajedništvo kroz aktiv školskih knjižničara, urodilo je dobrom međusobnom suradnjom i timskim radom čije su posljedice aktivno promišljanje struke i dragocjen doprinos hrvatskom knjižničarstvu iz neposredne prakse. Temeljem detaljne analize otkupa knjiga za školske knjižnice naše županije sačinjen je referat za *Proljetnu školu školskih knjižničara* pod nazivom *Otkup, ne hvala!* Ne manje važno je i zapaženo sudjelovanje u javnoj raspravi Osnove za ustroj školstva RH koji ne dotiče problematiku školskih knjižnica! Čini se da su školski knjižničari Istre jedini koji su prosvjedovali protiv ovakve teške pogreške nacrtane nove reforme hrvatskog školstva.

Osim stručnog rada, školski knjižničari kontinuirano unapređuju odgojno-obrazovni rad i iznalaze nove mogućnosti motivacije svojih korisnika za čitanje, populacije najosjetljivije dobi: ove godine svaki u svojoj školi provode *Edukacijske radionice* za koje se zajedno pripremaju i izmjenjuju iskustva.

Usprkos gore navedenim lijepim stranama našeg knjižničarstva što su posljedica neprekidnih aktivnosti vrijednih entuzijasta, istarskih knjižničara koji ne posustaju u nastojanjima, da u ime, i za svoje korisnike, sadašnje i buduće, izbore

nove prostore, bolje financiranje od osnivača za suvremenu opremu, više knjiga, dobrih sadržaja... I najvažnije, da kod svih struktura zaduženih za kulturu, napokon izgrade svijest o potrebi izgradnje kvalitetne knjižničarske mreže kao temelj zadovoljenja informacijskih, obrazovnih i kulturnih stanovnika svih dobnih skupina.

T. Grujić

Obljetnice GK Rijeka

150. godina od početka rada Narodne čitaonice riječke i 70. godina od osnivanja Gradske biblioteke Sušak

Grad Rijeka i Gradska knjižnica Rijeka bili su 14. i 15. studenoga 2000. domaćini završne manifestacije Mjeseca hrvatske knjige 2000. godine.

Ta im je čast pripala zbog obilježavanja visokih i vrijednih obljetnica pretходnika Gradske knjižnice Rijeka: 150. obljetnica početka rada Narodne čitaonice riječke (osnovana 1849., počela s radom 1850.) i 70. obljetnica Gradske biblioteke Sušak (osnovana 1930.).

14. studenoga 2000. godine u riječkoj gradskoj vijećnici održan je Okrugli stol pod nazivom *Knjige i knjižnice u osvit 3. tisućljeća – problemi, prioriteti, smjerokazi, rješenja*. Gradonačelnik Grada Rijeke sa suradnicima upriličio je prijem za knjižničare Gradske knjižnice Rijeka i sudionike Okruglog stola.

15. studenoga 2000. godine u Mramornoj dvorani Pomorskoga i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja održana je Svečana akademija u čast proslave visokih obljetnica Gradske knjižnice Rijeka pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Grada Rijeka.

Pred prepunom dvoranom uzvanika i gostiju govorili su ministar kulture RH Antun Vujić, gradonačelnik Rijeke Vojko Obersnel, u ime Počasnog odbora proslave barun Janko Vranyczany-Dobrinović, predsjednica MHK 2000., Anka Katić-Crnković te ravnateljica Gradske knjižnice Rijeka Marija Šegota-Novak. Posebnu pozornost i raspoloženje nazočnih izazvao je emotivni govor baruna Janka Vranyczanya-Dobrinovića koji je evocirao uspomene na ulogu svoje porodice u radu Narodne čitaonice riječke i u javnom životu Rijeke 19. stoljeća.

Obećanje gradonačelnika Rijeke Vojka Obersnela o iznalaženju rješenja za novi prostor Knjižnice popraćeno je naj snažnijim aplauzom.

U pomno odabranom glazbenom programu sudjelovala je vokalna skupina RIVERS i prvakinja HNK Ivana pl. Zajca Mirela Toić s izvedbom Zajčevih napjeva.

O monografiji koja je baš tih dana izašla iz tiska u izdanju Knjižnice: Gradska knjižnica Rijeka 1849.- 1930.- 1962. – 2000., govorio je prof. dr. Aleksandar Stipčević. Knjiga se može naručiti po cijeni od 100 kuna: Faks. 051/338 609; e-mail: gkri@gkri.hr

M. Šegota Novak

GK Slavonski Brod

Gradska knjižnica Slavonski Brod osnovna je i središnja kulturna ustanova Brodsko-posavske županije, osnovana 1948. godine sa zadaćom da svojim djelovanjem doprinosi kulturnom, edukativnom, društvenom i gospodarskom razvoju Slavanskog Broda. Danas djeluje i kao matična knjižnica za područje Županije, kojoj je ista do 2000. godine bila i osnivač. Slijedom dogovora o prijenosu osnivačkih prava između Županije i Grada, Gradsko vijeće je na svojoj sjednici 14. srpnja 2000. prihvatilo Sporazum o prijenosu osnivačkih prava nad Gradskom knjižnicom sa Županije na Grad. Tada je Gradsko vijeće grada Slavanskog Broda imenovalo i nove članove Upravnog vijeća:

- dr. Vladimir Jerković, gradonačelnik Slavanskog Broda,

- fra Egidije Biber, gvardijan Franjevačkog samostana, a ujedno i profesor Klasične gimnazije u Slavanskom Brodu,

- Zdenka Suričević, profesorica u O.Š. "Antun Mihanović",

a ispred Gradske knjižnice izabrani su:

- mr. sc. Zvonimir Solina

- Ružica Bobovečki, prof.

Upravno vijeće Gradske knjižnice konstituirano je 20. studenoga 2000. te može donositi pravovaljane odluke.

Velika je čast imenovanje gradonačelnika Slavanskog Broda za predsjednika Upravnog vijeća Gradske knjižnice.

Obzirom da je u srpnju 2000. god. ravnateljici Branki Solini istekao mandat,

predsjednik Upravnog vijeća dr. Vladimir Jerković predložio je da se dotadšnja ravnateljica imenuje v.d. ravnateljicom, obrazlažući to činjenicom da je potrebno uskladiti sve akte Gradske knjižnice spram osnivača, ponajprije Statut, i da bi zbog kontinuiteta u radu to bio najbolji izbor.

20. studenog 2000. godine Upravno vijeće imenovalo je dotadašnju ravnateljicu v.d. ravnateljicom na rok od najdulje 1 godine.

Vjerujemo da će Gradska knjižnica Slavonski Brod kao narodna knjižnica i dalje svojim profesionalnim radom kroz knjižničnu, informacijsko-referalnu, edukativnu, kulturnu i matičnu djelatnost zadovoljavati potrebe šire čitalačke publike.

R. Bobovečki

Iz knjižnica Vukovarsko-srijemske županije

Gradska knjižnica i čitaonica Ilok i Muzej grada Iloka bili su organizatori izložbe tiskane građe o izdavačkoj djelatnosti nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Izložba je bila otvorena od 15. do 30. lipnja 2000. godine u Iloku povodom obilježavanja desete obljetnice Kulturnog foruma Radne zajednice podunavskih regija. Iločka knjižnica izdvojila se iz Kulturnog centra grada Iloka i sada je samostalna knjižnica. Slijedi obnova i proširenje prostora te je izrađena projektna dokumentacija u cijelosti.

Gradska knjižnica Županja obnovila je, proširila i opremila prostor. U tijeku je informatizacija knjižničnog poslovanja. Ove godine će obilježiti 140. obljetnicu postojanja, osnovana je 1861. godine i želi svečanost obilježavanja obljetnice i zvaničnog otvorenja novouređenog prostora organizirati tijekom Mjeseca hrvatske knjige 2001. Gradska knjižnica Vukovar privodi završetku obnovu prostora, a u tijeku je nabava nove opreme. Djelomice je informatizirala knjižnično poslovanje. Instaliran je integralni program za knjižnično poslovanje CROLIST u UNIX inačici i pasivni je sudionik u kooperativnoj katalogizaciji. U primjeni

su moduli: katalogizacija, pretraživanje i tiskanje.

7. prosinca 2000. godine. Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci obilježila je 125 godina postojanja. Održan je okrugli stol o temi Hrvatsko narodno knjižničarstvo - jučer, danas, sutra. Sudjelovali su: dr. sc. Tatjana Aparac-Jelušić, mr. sc. Vera Erl, Dragutin Katalenac, Silva Pavlinić, Grgo Krajina i Emilija Pezer. U večernjim satima održan je koncert pjevačkog zbora Ivan Lukačić iz Vinkovca.

Vinkovačka knjižnica također je informatizirala knjižnično poslovanje. Radi u CROLIST-u u UNIX inačici. Uz osnovne, u primjeni je i modul posudbe. Knjižnica je aktivni sudionik u kooperativnoj katalogizaciji.

Općinske knjižnice u Bošnjacima i Gunji organizirale su niz kulturnih programa značajnih za svoju lokalnu zajednicu.

E. Pezer

Dan GK Zadar

Gradska knjižnica Zadar je u 2000. godini prigodnim programom obilježila svoj dan 4. listopada u posebnom ozračju kako za djelatnike tako i za svoje korisnike. Od 1. rujna 2000. godine knjižnica posluje s većim brojem djelatnika. Knjižnica je otvorena cijeli dan, od 8 do 19.30 sati i svaku subotu od 8 do 13 sati. Ovakvim načinom rada korisnici mogu dulje, više i bolje (is)koristiti usluge Knjižnice.

4. listopada je izabran kao Dan Knjižnice jer je na taj dan 1991. godine raketirana avionskim pogocima i urušena stara zgrada.

Tradicionalno se povodom Dana Knjižnice nagrađuju najbolji čitatelji. Tako je i ove godine nagrađeno 11 korisnika knjigama, majicama i olovkama. Rođendanska torta je bila nezaobilazna, a posebno su joj se radovala djeca.

U cjelodnevnom programu bilo je za svakog ponešto. Prvi korisnici koji su posjetili Knjižnicu dobili su knjigu, majicu, igračku, kemijsku olovku sa znakom

GKZD. Organizirali smo i mini-lutriju, a nagrađivali također knjigama.

Popili smo "jutarnju kavu" s ranije nagrađenim naj-čitateljima godine. Razgovor uz kavu snimljen je i emitiran na Radio-Zadru, te su slušateljima koji su odgovorili na pitanja o Knjižnici dodijeljene prigodne nagrade.

Večernji program se događao na vanjskoj pozornici Knjižnice. Pretpremijerno je predstavljen CD-ROM *Stranice dnevnika - 25 godina Parnog valjka*, a gost večeri bio je Husein Hasanefendić-Hus. Autor CD-ROM-a Duško Babić složio je sve albume grupe koja već 25 godina traje na zabavnoj sceni, sve njihove pjesme, koje smo imali priliku i čuti. Iznađenje večeri je bila klapa 'Biograjke' koje su izvele 4 obrađene pjesme Parnog valjka. Gostu večeri dodijeljena je i počasna iskaznica Gradske knjižnice. Nakon toga opet torta, ali ovaj put u obliku gitare.

Na zadovoljstvo organizatora, večer je protekla - odlično!

Okrugli stol Knjižnica kao središte zajednice

● U **Gradskoj knjižnici Zadar** 8. studenoga 2000. godine održan je Okrugli stol *Knjižnica kao središte zajednice* na kojem su bili nazočni predstavnici ustanova i udruga u kulturi grada Zadra, brojni kulturni i javni djelatnici te predstavnici medija.

Okrugli stol je dio istoimenog projekta kojemu je cilj prikupljanje, koordinacija i distribucija različitih informacija iz kulturnog i društvenog života Zadra i Zadarske županije.

Nakon uvodne riječi ravnatelja Knjižnice gospodina Pehara, dipl. knjižničar Mladen Masar je kratkim izlaganjem, uz video-projeckiju, predstavio rad, djelovanje i mogućnosti Gradske knjižnice Zadar. Knjižnica je sa svojom informatičkom tehnikom i ljudskim potencijalom postala središte kulturnog i informacijskog života grada Zadra.

Moderatori skupa, prof. dr. Erma Ivoš-Nikšić i prof. Antun Travirka, u kraćim su izlaganjima govorili o očuvanju kulturnog identiteta te o događanjima u kulturnom životu Zadra tijekom 20. stoljeća.

U diskusiji koja se razvila nakon uvodnih i poticajnih izlaganja čuli su se mnogi prijedlozi i komentari na temu poboljšanja koordinacije kulturnih događanja u Gradu Zadru. Ravnatelj Kazališta lutaka Zadar, gosp. Davor Grzunov, istaknuo je potrebu stvaranja kulturnih navika kod djece i mladih. Član Županijskog poglavarstva Pavao Račić govorio je o problematici financiranja kulturnih djelatnosti i situaciji kada potrebe prerastaju financijske mogućnosti, ali i kada u pojedinim sredinama nedostaje kulturne inicijative. Novinar Zadarskog lista Goran Buijić govorio je o potrebi koordinacije kulturnih događanja u Zadru, posebno u vrijeme ljetnih kulturnih manifestacija.

Svi sudionici skupa podržali su inicijativu da se ovakva okupljanja nastave jednom mjesečno, svaki put u drugoj ustanovi. Cilj je uočiti i prepoznati probleme u kulturi Grada te ponuditi jedinstven stav za njihovo rješavanje.

Gradska knjižnica Zadar postat će središte zajednice i prikupljat će, organizirati i distribuirati informacije iz kulture u tiskanom obliku te na web stranicama Knjižnice u razdoblju od pola godine. Na sljedećem skupu koji se održao u prosincu predstavljen je 'nulti' broj tiskanog materijala.

Predstavljanje knjige Aleksandra Stipčevića Sudbina knjige

● U **Gradskoj knjižnici Zadar** 20. prosinca 2000. godine predstavljena je knjiga prof. Aleksandra Stipčevića pod naslovom *Sudbina knjige* u izdanju Naklade Benja iz Lokava, koji su, uz GKZD, bili i organizatori ovog predstavljanja. Vijest o novoj knjizi prof. Stipčevića okupila je štovatelje pisane riječi, njegove drage prijatelje i poznanike.

Nakon pozdravne riječi ravnatelja gosp. Pehara, o knjizi i njenom nastajanju govorila je dr. Tatjana Aparac-Jelušić. Dr. Srećko Jelušić, kao izdavač, govorio je o životu prof. Stipčevića, o njegovim ranije napisanim knjigama i o onima koje tek treba napisati.

Večer je bila zanimljiva i po tome što je upriličena povodom 70-tog rođendana autora, kojemu je tim povodom uručen i simboličan dar.

Rekordna posjećenost GK Zadar

● U **ponedjeljak**, 8. siječnja 2001. godine Gradsku knjižnicu Zadar posjetio je rekordan broj korisnika, preko 3000. Istog dana zaduženo je 2.900, a razduženo 2.708 jedinica građe. Razlog tome treba potražiti u višednevnoj zatvorenosti Knjižnice zbog blagdana i inventure, ali i zadovoljstvu korisnika cjelodnevnim radom Knjižnice.

Doroteja Kamber-Kontić

Predstavljen nulti broj Mriže - info vodiča grada Zadra

● **Nulti broj info vodiča** Grada Zadra *Mriža* predstavljen je 5. prosinca 2000. godine u Kazalištu lutaka Zadar.

Nulti broj donosi podatke o kulturnim i sportskim događanjima, kao i cijeli niz servisnih informacija. Tiskan je u 9000 primjeraka od kojih je 8000 distribuirano s poslovnim oglasnikom *Zd info*.

U sklopu projekta *Knjižnica kao središte zajednice Mriža* je zamišljena kao informator o raznim događanjima u Zadru, a u cilju izbjegavanja njihova preklapanja. Stoga je predstavljanje nultog broja bilo i prilika za prikupljanje primjedbi, prijedloga za što uspješniju razmjenu, koordinaciju i plasiranje informacija.

Andrijana Jusup

Gostovanje Carol Sheffer

● U **organizaciji** Gradske knjižnice Zadar i zadarskog Društva knjižičara dana 11. rujna 2000. godine u Gradskoj knjižnici održano je predavanje pod naslovom *Queens Borough Public Library*. Predavanje je održala Carol Sheffer, zamjenica ravnatelja za planiranje i razvoj u knjižnici Queens Borough Public Library u New Yorku. Nakon predavanja gospođa Sheffer je odgovarala na brojna pitanja kolega knjižničara koja su se nastavila i kroz neformalno druženje.

Sljedećeg dana gošća iz New Yorka družila se s djecom na Dječjem odjelu Knjižnice, pročitavši im priču i razgovarajući s njima na engleskom jeziku.

Dajana Brunac

Hrvatsko čitateljsko društvo i Međunarodni dan pismenosti!

Međunarodni dan pismenosti obilježava se u svijetu od 8. rujna 1967. godine s ciljem poticanja i promicanja čitanja i pismenosti općenito. Ustanovio ga je UNESCO, koji u suradnji s Međunarodnom čitateljskom udrugom (International Reading Association) sa sjedištem u Newarku, SAD dodjeljuje godišnje nagrade na glavnoj svečanosti u Washingtonu, pod visokim pokroviteljstvom američkih vladinih i nevladinih institucija. Prošle, 2000. godine, nagrada od 15.000 USD dodijeljena je Društvu za opismenjanje odraslih iz Zimbabvea.

Kolika je važnost stalnog poticanja i unapređivanja pismenosti govori činjenica da danas u svijetu oko 800 milijuna odraslih (od toga su dvije trećine žene) ne zna čitati i pisati i da više od 120 milijuna djece nema pristup obrazovanju i elementarnom opismenjanju. UNESCO izvještava da je progres postepen, no prednosti novih tehnologija ne dovode, nažalost, do smanjivanja provalije između bogatih i siromašnih na području pismenosti.

Oko stotinu nacionalnih sekcija Međunarodne čitateljske udruge u cijelom svijetu obilježavaju raznim prigodnim programima Međunarodni dan pismenosti, pa tako i Hrvatsko čitateljsko društvo, sa sjedištem pri kopriivničkoj Knjižnici i čitaonici "Fran Galović". Uz već tradiciionalne čestitke HČD-a upućene članovima, institucijama, vladinim i nevladinim tijelima, Međunarodni dan pismenosti 2000. obilježen je na lokalnim razinama prigodnim izložbama, posjetima knjižnicama i predavanjima kako bi se istaknuo značaj pisma, knjige i čitanja u životima djece i odraslih.

"Pismenost, bez nje riječi nema ju značenje. Potičimo pismenost, otkrivajmo značenja!" slogan je pod kojim se obilježavao prošlogodišnji Međunarodni dan pismenosti, a poruka poslana kroz nacionalne čitateljske udruge glasila je: *Poboljšanje vještina pismenosti u čitavom svijetu je go-*

lem ali važan izazov, u kojemu knjižnice igraju vitalnu ulogu. sposobnost čitanja je imperativ našeg preživljavanja kao civilizacije, a sposobnost pristupa informacijama u svim oblicima, na svim jezicima i u svako vrijeme je važan cilj našeg vremena.

Uz akcije povodom Međunarodnog dana pismenosti, Hrvatsko čitateljsko društvo je tijekom 2000. godine u Osijeku organiziralo stručno savjetovanje *Suradnja škole i knjižnice u odgajanju čitatelja*. Dvije članice, Marjana Janeš-Žulj iz Križevaca i Irena Kranjec iz Bjelovara, sudjelovale su na Srednjo-europskoj konferenciji o čitanju u Bratislavi zahvaljujući financijskoj pomoći Ministarstva kulture, Sonja Tošić Grlač iz Čakovca uključena je u Europski program razmjene stručnjaka, Dijana Sabolović-Krajina predstavljala je HČD na sastancima Europskog komiteta u Turku, Finska i u Ljubljani. U Zagrebu je 8. prosinca održan stručni skup *Pismenost, europske perspektive* na kojemu su kao predavači sudjelovali eminentni stručnjaci iz V. Britanije, Islanda, Švedske, Izraela, Norveške i Bugarske, inače članovi Europskog komiteta Međunarodne čitateljske udruge. HČD je uspjelo, usprkos financijskim teškoćama, objaviti glasilo *Hrčak* zahvaljujući sponzorstvu Nakladne kuće Targa.

Obavijesti o učlanjivanju, radu i publikacijama Hrvatskoga čitateljskog društva mogu se dobiti u sjedištu, koje se nalazi pri Knjižnici i čitaonici "Fran Galović", PP 98, 48000 Koprivnica, tel./fax 048/622-131, e-mail: knjiznica-fran-galovic@kc.tel.hr

D. Sabolović-Krajina

66. IFLA, Generalna konferencija,

Jeruzalem,
13.-18. kolovoza 2000.

Pod sloganom *Ljudi knjige žele dobrodošlicu čuvarima knjige* u Jeruzalemu je održana 66. IFLA konferencija koja je predstavljajući organizacije i institucije iz cijeloga svijeta uz uvid u napredak i postignuća struke željela donijeti sa sobom i poruku mira ovom jedinstvenom gradu.

Tema konferencije *Informacija za kooperaciju: stvaranje globalne knjižnice budućnosti* bila je podijeljena na sljedeće podteme:

- Razmjena elektroničkih bibliografskih podataka
- Unakrsna kulturna mrežna partnerstva
- Multikulturalni Internet
- Menadžment informacije: *knjižničarstvo* za 21. st.
- Knjižnica na mreži u eri virtualne knjižnice
- Obrazovanje stručnjaka za globalnu informacijsku infrastrukturu
- Istraživanje globalnog okruženja
- Studija čitanja u digitalnom društvu
- Očuvanje prošlosti za budućnost

Informacijske i knjižnične znanosti postavljaju koncept kooperacije u središte svojih nastojanja. Globalna knjižnica budućnosti u kojoj informacije i znanje slobodno teku svim kanalima i medijima jest cilj koji se može postići, ako društvo izabere put slobode, otvorenosti i kooperacije. Ogroman potencijal za internacionalnu kooperaciju u razmjeni i korištenju informacija što nam omogućuje današnja tehnologija a sutrašnja obećava, predstavlja jedinstvenu priliku za knjižnice i informacijske stručnjake. Povećana potražnja za bibliografskom razmjenom, multi-kulturalnim Internet izvorima, pretraživanjima oslobođenim geografskih ili lingvističkih ograničenja, i poprečno umrežavanje, u smislu online tehnologije i offline partnerstva, jest izazov koji knjižnice moraju objeručke prihvatiti. Globalna informacijska infrastruktura koja se razvija zahtijevat će informacijske stručnjake s osjećajem obveze prema nacionalnim potrebama i prema višim ciljevima međunarodne zajednice, da digitalizira, pretražuje, distribuirati i sačuva znanje cijelog svijeta za ljude cijelog svijeta.

Konferencija u Jeruzalemu značajna je prije svega zbog toga što su na njoj usvojene promjene statuta IFLA-e i revizije koja se tiče njenih Glavnih programa. Za to su zaslužni predsjednica IFLA-e, gospođa Christine Deschamps, generalni tajnik gospodin Ross Shimmon, Savjetodavna grupa, Profesionalno i Izvršno vijeće IFLA-e.

Glavna ideja koja je potaknula promjene nesumnjivo je učiniti procese izbora i upravljanja demokratičnijim i olakšati šire sudjelovanja u poslovima Federacije, te se bolje prilagoditi potrebama 21. stoljeća. Zadnje izmjene statuta načinjene su sedamdesetih i više nisu odgovarajuće. Razvoj IFLA-e traži bolje predstavljanje, širu strukturu menadžmenta, bolju podršku, i jači izvršni autoritet. Glavni programi moraju se suočiti sa smanjenim financijama i ta situacija prisiljava da se ponovno promisle strukture glavnih programa, njihov sadržaj kao i njihove metode rada i financiranja.

Tema vodilja prošle godine bila je osposobljavanje informacijskih stručnjaka budući da se paralelno s evolucijom stručnih zadataka pojavljuju i nove kompetencije. Vijeće Europe diskutiralo je o kulturnom radu u novom informacijskom društvu gdje su zacrtani novi profesionalni profili. Ovaj pristup mogao bi pomoći izgradnji nove sile u informacijskim strukama, dati IFLA-i na težini, vidljivosti i snazi, osnažujući stručno predstavljanje političkim donositeljima odluka.

IFLA kao primarnu obvezu vidi internacionalnu kooperaciju, poboljšanje stručnih tečajeva i predmeta, više standardizacije, više kompatibilnosti, inter-operativnosti, te učinkovitosti s raspoloživim sredstvima.

Hrvatska se predstavila s tri referata na posteru:

- Multikulturalna razmjena i partnerstvo između feministkinja kao osnovna motivacija za stvaranje ženske mreže u hrvatskom knjižničarstvu (Edita Bačić, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu)

- Pismenost u lokalnoj zajednici (Dijana Sabolović-Krajina, Knjižnica i čitaonica "Fran Galović", Koprivnica)

- Kako postati vidljiviji i jači: marketinške akcije u Gradskoj knjižnici Rijeka (Marija Šegota-Novak i Andreja Silić, Gradska knjižnica Rijeka, Rijeka).

Tijekom konferencije aktivno su sudjelovali naši predstavnici:

- Mirna Willer u UBICM Glavnom programu (Univerzalna bibliografska kontrola i međunarodni MARC),

- Vesna Kranjec-Čizmek u Sekciji za školske knjižnice i informacijske centre, te Ljiljana Sabljak u Sekciji za narodne knjižnice.

Za narodne knjižnice od posebne je važnosti dokument *Smjernice Narodnim knjižnicama za novo stoljeće* koji je u izradi s obzirom na povećanu potrebu za detaljnim preporukama, smjericama i standardima za narodne knjižnice, budući da je Standarde za narodne knjižnice iz 1973. i 1977. bilo potrebno revidirati.

Pitanje prava kopiranja i posudbe pitanja su koja se rješavaju u zemljama Središnje i Istočne Europe. Mnogo je raz-

ličitih modela kojim se ta pitanja rješavanju. Hrvatska knjižnična zajednica bi trebala promisliti i suočiti se s tim pitanjem koje će se neizostavno na neki način morati riješiti i kod nas. Spremnost knjižnične zajednice da sudjeluje u promišljanju rješenja tog problema bez obzira radi li se o papirnatim ili elektroničkim publikacijama može utjecati na usmjeravanje zakonodavstva u željenom smjeru.

Svjetska knjižnična zajednica kao veliko pitanje vidi svoj odnos s World Trade Organization jer su njihova stajališta upravo suprotna. S jedne strane imamo knjižnicu koja je neprofitna organizacija te želi pružiti korisnicima slobodan pristup informacijama, a s druge strane je WTO koji gleda trgovinske interese u pružanju takvih usluga.

A. Silić

IFLA-ina Sekcija za čitanje

U Konferencijskom centru Jeruzalema održana je 66. konferencija IFLA-e (Međunarodne federacije knjižničarskih društava) sa 1550 sudionika iz 95 zemalja. Na konferenciji je održano 177 izlaganja, predstavljeno 27 postera iz različitih zemalja, među kojima i tri iz Hrvatske (poster D. Sabolović-Krajina predstavljao je sve projekte promicanja čitanja u RH na državnoj razini), te više od četrdeset stručnih sastanaka i seminara, stalnih sekcija i radionica. Tema Konferencije bila je Globalne knjižnice budućnosti. Na ovoj konferenciji bolje nego na svim dosadašnjima došlo je do polarizacije onih koji imaju tehnologiju i u potrazi su za resursima i onih koji imaju (čuvaju) resurse nacionalnog i kulturnog blaga, ali nemaju novaca za njegovu digitalizaciju i opću dostupnost. Stoga se mnogo vremena trošilo na razradu mogućih modela suradnje i permanentnog obrazovanja knjižničara.

Kao član Sekcije za čitanje IFLA, radila sam u radnoj grupi za Vodič sekcije (smjernice), u kojem će biti naglašena buduća suradnja sa Sekcijom za narodne knjižnice IFLA-e, ali i sa IRA-om (Međunarodnom čitalačkom udrugom). Posebna pozornost bit će posvećena istraživanju i vrednovanju čitanja. Sekcija za čitanje potpisuje i svoj prvi međunarodni projekt, Puškinov projekt moskovskih narodnih knjižnica i Otvorenog društva u Rusiji. Projekt-nacionalna kampanja u promicanju čitanja i pismenosti – koristit će se međunarodnim, američkim iskustvima i nacionalnim resursima. Inače, Sekcija za čitanje je najmlađa IFLA-ina sekcija, izrasla iz manje formalnog oblika – okruglog stola 1998. Danas ima jedan od najposjećenijih site-ova s 11000 posjetitelja, na kojem suradnici diljem svijeta razmjenjuju programe poticanja čitanja, ostavljaju svoja izlaganja ili izvješća o istraživanju čitanja. Sekcija za čitanje obilježavat će 8. rujna Međunarodni dan pismenosti i 24. travnja Međunarodni dan knjige uz praćenje kako se i kojim programima obilježavaju ti i slični datumi u knjižnicama u svijetu. U planu je povezanost i s UNESCO-vim web stranicama vezanim uz promicanje čitanja i pismenosti.

Jedna od najzanimljivijih tema s ovogodišnje konferencije svakako je takozvano vertikalno i horizontalno čitanje (ekran i knjiga) i lingvistički problemi koje nameće Internet.

Pokazalo se da su Europljani zabrinuti za očuvanje i razvitak svojih jezika pa su problem podigli na teorijsku i filozofsku razinu, dok su Amerikanci zaokupljeni inovativnim tehnikama i metodama razmjene podataka i podučavanja čitanja. U zaključku konferencije stoji kako samo suradnja jednih (s razvijenom tehnologijom) i drugih (s očuvanim resursima) može dovesti do zadanih ciljeva očuvanja i opće dostupnosti kulturnim resursima i informacijama čovječanstvu.

Sljedeća 67. konferencija IFLA bit će u kolovozu iduće godine u Bostonu SAD, i na njoj će biti predstavljen nacrt Smjernica (vodiča) Sekcije za čitanje, do tada slijedi intenzivan rad na njemu i koordinacija.

Lj. Sabljak

Rad IFLA-inih sekcija za specijalne knjižnične usluge

Shodno temi konferencije IFLA-e, održanoj prošlog kolovoza u Jeruzalemu, razmjena informacija i kreiranje globalne knjižnice budućnosti nemoguće je bez razmatranja potreba hendikepiranih i onih koji zbog bilo kojeg razloga ne mogu koristiti konvencionalne knjižnične usluge. To su bolesni, stari, nepokretni, fizički hendikepirani, slijepi, gluhi, osobe s teškoćama u učenju i čitanju. Na sekciji IFLA-e za knjižnice koje služe specijalnim grupama ljudi čula su se vrlo zanimljiva izlaganja. Danska, poznata po brizi knjižnica upravo za tu kategoriju ljudi, usprkos dugoj tradiciji knjižničnih usluga za slijepce, tek je u posljednjih deset godina u narodne knjižnice počela uvoditi usluge za gluhe osobe i osobe oštećenog sluha. Znakovima sporazumijevanja za gluhe, uz simultano prevođenje na engleski, danska mlada knjižničarka iznijela je tijek, rezultate i budućnost projekta, koji je zahvaljujući novcu državne zaklade koja potpomaže nova područja u knjižnicama pokrenut s ciljem da usluge za gluhe postanu dio stalne knjižnične ponude.

Izlaganje o modelima suradnje narodnih i bolničkih knjižnica u Francuskoj naglasilo je potrebu kooperacije oba tipa knjižnica i širenje svijesti o dužnost omogućavanja svim građanima pristup informacijama. U pozadini ovih svježih inicijativa stoji sporazum francuskih ministarstava kulture i zdravstva da se bolesnicima u vrijeme hospitalizacije ali i po izlasku iz bolnice osiguraju kulturne aktivnost, čitanje prije svega.

Sekcija knjižnica za slijepce zajedno sa sekcijom za narodne knjižnice održala je niz zanimljivih predavanja. Predstavljen je izraelski projekt *Telebook*, koji koristeći modernu mobilnu komunikaciju omogućuje slijepima pristup knjižničnim katalozima telefonom. Izlaganja iz Danske, Kanade i Velike Britanije upoznala su prisutne s najnovijim inicijativama u svojim zemljama, koje pozicioniraju narodne knjižnice kao mjesta primarno odgovorna da izađu u susret knjižnim i infor-

macijskim potrebama slijepih i osoba oštećenog vida. Koliko kompjutorska tehnologija, prije svega Internet, pomaže podizanju usluga za te osobe govore i rezultati međunarodnog projekta *Miracle*, koji se bazira na digitaliziranju muzikalija u Braillovom pismu.

Kada se govori o uslugama za ljude koji ne mogu koristiti usluge stacionirane knjižnice, treba spomenuti i rad Okruglog stola za pokretne knjižnice i ovogodišnju temu *Pokretne knjižnice i razvoj pismenosti*. Uz iskustva korištenja bibliobusa u Kanadi, Indokini i Tajlandu, te načinima opsluživanja danske manjine u Njemačkoj, posebno treba istaknuti, zbog eventualnog budućeg otvaranja slične usluge na jadranskim otocima i obali, izlaganje o norveškoj plovećoj knjižnici, koji je zajednička usluga triju norveških županija. Ova knjižnica-brod opslužuje knjižničnim uslugama oko 250 malih naselja u dubokim fjordovima, na obali i otocima zapadne obale Norveške. Posjećuje ih dvaput godišnje ostavljajući knjige u depozit. Takve zbirke predstavljaju važnu opskrbu knjiga za škole i dječje vrtiće. Usluge ploveće knjižnice namijenjene su prije svega djeci, a uz dostavu knjiga to je mjesto koje nudi sadržaje za djecu i odrasle, kao što su susreti s piscima i glazbenicima.

Govoreći o brizi IFLA-e za knjižnice koje opslužuju ljudi sa specijalnim potrebama, treba spomenuti i brigu da se posebno naglasi važnost poticanja i istraživanja čitanja, kao baze svih knjižničnih usluga. Upravo je to cilj rada Sekcije o čitanju, jedne od najmlađih IFLA-inih sekcija.

Poster *Doprinosi hrvatskih narodnih knjižnica u promociji pismenosti svojih lokalnih zajednica*, kojim sam sudjelovala na ovoj konferenciji zahvaljujući financijskoj potpori Instituta Otvoreno društvo, ukazao je da, iako u okvirima konvencionalnih usluga, knjižnice u Hrvatskoj svojim akcijama, programima i projektima kvalitetno unapređuju pismenost svojih sredina. A kada će početi izlaziti u susret potrebama građana s posebnim potrebama pitanje je vremena, dobre volje za partnerstvom i suradnjom, te financijske podrške.

D. Sabolović-Krajina

Rad IFLA-ine Sekcije za školske knjižnice i informacijske centre

Sekcija je u utorak, 15. kolovoza 2000. imala prvi sastanak na temu *Školska knjižnica i globalna mreža*. Na ovom sastanku moglo se pratiti nekoliko izlaganja, s mogućnošću rasprave na kraju svih izlaganja.

Izlaganje *Rad s učenicima na projektima kao poticaj razvoju informatičke pismenosti u lancu škola u Južnoj Africi*, održala je Genevieve Hart, profesorica Sveučilišta Western Cape. Izvijestila je o dvomjesečnom istraživanju informatičke

pismenosti 26 učitelja u 17 osnovnih škola u Cape Townu. Obuhvaćene su 3 škole koje su u prošlosti podržavane od strane vlasti kao škole u predgrađima za bijelce i 14 škola koje nisu poticane u razvoju, jer su pripadale suburbanim područjima crnačkog stanovništva (black townships). Iako je apartheid nestao, njegovo naslijeđe primorava i nadalje na upotrebu takvih termina.

Informatička pismenost, razvoj koje je prihvaćen kao bitna mogućnost uspješnog sudjelovanja u globalnom informatičkom društvu, nalazi središnje mjesto i u novom južnoafričkom kurikulumu (Kurikulum 2005). Evidentno je da se učitelji još uvijek "bore" s uvođenjem novih metoda u poučavanju. Sve dok zanemarivi broj južnoafričkih škola bude imao školovane školske knjižničare, sva odgovornost za učeničku informatičku pismenost bit će na učiteljima koji rade u razredu. Jasna je zbog toga potreba za istraživanjem njihove sposobnosti preuzimanja te odgovornosti.

Analize rezultata istraživanja pokazale su da većina učitelja upotrebljava uistinu malo različitih izvora u radu. Samo mali broj odlazi u knjižnice u gradu ili poseže za drugom vrstom informacijskih mreža. To upućuje da su neki projekti samo imenom projekti, jer učitelji vrlo teško usvajaju nove koncepte i metodologije rada. Štoviše, čini se da je razumijevanje prirode istraživačkog rada isto toliko važno kao i raspolaganje raznolikim izvorima učenja.

Izlaganje je zaključeno s nekoliko prijedloga za potrebe razvojnih programa za učitelje koji počinju "tamo gdje su učitelji" i potiču ih na sagledavanje i preispitivanje svojih uvjerenja kako bi mogli u svoj rad uvesti nove metode.

Južnoafrička vlast, suočena s uvođenjem električne struje i opremom razreda u nekim sredinama, još uvijek nije pripravna opremiti školske knjižnice, iako postoji zakonska osnova za njihovo osnivanje. Neophodne su vladine intervencije kako bi se premostile razlike između onih koji su "informatički bogati" i "informatički siromašni".

Izlaganje *Razredne zbirke knjiga i primjeri njihovog korištenja* predstavila je Snunith Sloham, prof. Odsjeka informacijskih znanosti Sveučilišta Barllan iz Izraela.

Škola može primjenjivati različite vrste motivacijskih aktivnosti:

- smještanje velike zbirke popularnih knjiga u škole (projekti "plima knjiga" u Novom Zelandu i Velikoj Britaniji)
- dnevno predstavljanje knjiga
- slobodno tiho čitanje u razredu ili glasno čitanje
- razgovor o pročitanim knjigama s učiteljem ili knjižničarom
- predstavljanje knjiga kroz pisanu ili usmenu komunikaciju, te kroz video-projekcije
- poticanje učenika na izradu vlastitih "knjiga"
- korištenje kreativnih tehnika pričanja priča (pričanje uz glazbu, lutke)
- čitanje kao domaća zadaća

Jedan od načina poticanja čitanja je osnivanje školske knjižnice. Knjižničari vjeruju da školska knjižnica predstavlja

poticajno ozračje za razvijanje korištenja knjižnice (ne samo školske), te potiče i naviku čitanja. Neke škole imaju središnju knjižnicu koja je namijenjena različitim potrebama učenika i profesora. U nekim sredinama vjeruju da osnivanje razrednih zbirki knjiga pomaže djeci u otkrivanju knjiga i čitanja. Ovisno o školi, zbirke se proporcionalno sastavljaju od knjiga iz područja književnosti i referentnih naslova. Razredne zbirke pridonose stvaranju atmosfere poticajne za čitanje, ali imaju i jednu slabost: ograničene su.

U Izraelu Ministarstvo prosvjete iniciralo je prije 12 godina projekt *razredne knjižnice* za učenike od prvog do trećeg razreda osnovne škole. U to vrijeme knjižnice u osnovnim školama nisu bile primjereno razvijene. Tijekom godina situacija se mijenjala, osnovne škole osnivale su knjižnice, ali su sastavni dio obrazovnog pristupa naslovljenog *Jezik kao cjelina*.

U tom pristupu, vještina čitanja sagledana je kao prirodni, a ne kao tehnički proces. Djeci je dozvoljen slobodan pristup zbirci. Grupa djece može čitati istu knjigu, razgovarati o njoj, ili čak pisati sličnu "knjigu". Stotine razreda širom Izraela aktivno sudjeluju u projektu. Stručni odbor preko Ministarstva prosvjete, centraliziranom nabavom opskrbljuje škole knjigama. U projektu mogu sudjelovati samo škole koje imaju i središnju školsku knjižnicu. Ostale škole koje službeno ne sudjeluju u projektu, samostalno financiraju i razvijaju razredne zbirke, jer su one postale dio standarda u većini izraelskih osnovnih škola.

U predstavljenom istraživanju ispitane su čitateljske navike 301 izraelskog učenika četvrtih razreda osnovne škole:

- a) djeca koja sudjeluju u projektu *razredne knjižnice* i čija škola ima središnju knjižnicu
- b) djeca koja sudjeluju u projektu *razredne knjižnice* i čija škola nema knjižnicu
- c) djeca koja ne sudjeluju u projektu *razredne knjižnice*, ali škola ima školsku knjižnicu.

Istraživanje je pokazalo da je očit doprinos razrednih zbirki razvoju čitateljskih sposobnosti djece, ali njihov daljnji razvoj u velikoj je mjeri ovisan o postojanju središnje školske knjižnice. Razredna zbirka ne može biti zamjena za središnju školsku knjižnicu. One mogu biti samo jedan od načina kako poticati djecu na čitanje. No, još uvijek samo 19% škola u Izraelu ima školsku knjižnicu.

Gospođa Snunith Sloham predstavljena nam je i kao predsjednica izraelskog Centra za knjigu.

Na temu *Put prema suradnji između školskih i narodnih knjižnica: nacrt Nacionalnog vodiča za suradnju između školskih i narodnih knjižnica u Južnoj Africi* o budućim smjernicama na kojima radi Nacionalni odbor govorili su Nisha Sewdass iz Gradske knjižnice u Durbanu i Fransie Terblanche, prof. na Odsjeku informacijskih znanosti UNISA sveučilišta u Pretoriji.

Nakon kraće rasprave i primjera drugih zemalja (Senegal, SAD), sastanak je zaključila predsjednica Sekcije, Glenys Wil-lars. Istaknula je da je područje školskih knjižnica širom svijeta moguće nazvati *područjem promjena i razvoja*.

Vodič za školske knjižnice naziv je cjelodnevne radionice koja je održana u četvrtak, 17. kolovoza i trajala je od 8,30 do 17,00 sati.

Radionica je bila mogućnost za sve sudionike da sudjeluju u pisanju nacrtu budućeg Vodiča za školske knjižnice. Dosađajući IFLA-in Vodič star je deset godina i zahtjeva izmjene, dopune (Carrol, Frances Laverne: Guidelines for school libraries, IFLA publication, 1980). To je prvi nacrt na kojem će članovi Odbora Sekcije za školske knjižnice i informacijske centre nastaviti raditi. Ovaj nacrt predložen je i knjižničarima širom svijeta kao polazište za razvoj novih ideja i prijedloga.

Na početku rada moglo se čuti nekoliko izlaganja.

Madeline Duparc iz Švicarske (umjetnička škola College Claparede u Genevi) govorila je o svojim iskustvima u radu.

Tove Aursoy iz sveučilišne knjižnice NTNU iz Trondheima, govorila je o političkom trendu prenošenja odgovornosti na lokalnu zajednicu za razvoj knjižnica na određenom području.

Glenys Willars govorila je ukratko o školskim knjižnicama u Engleskoj. U Velikoj Britaniji četiri neovisna dijela zemlje tretiraju različito školske knjižnice.

Aleksandra Papazoglou, tajnica Sekcije, govorila je o nimalo lakoj situaciji u Grčkoj.

Tzipi Karelitz, inspektorica za knjižnice pri izraelskom Ministarstvu prosvjete, govorila je o nastojanjima da se poveća broj školskih knjižnica.

Nakon kratkih izlaganja, predsjednica Sekcije Glenys Willars, istaknula je da je IFLA/UNESCO Manifest za školske knjižnice sam po sebi nacrt, te se od njega mora krenuti u izradu novog Vodiča za školske knjižnice.

Nameće se pitanje može li se uopće napisati tekst koji bi bio prihvatljiv svima? Svjesni smo velikih razlika u pojedinim zemljama, npr. na području uvođenja informatičke pismenosti. U nekim zemljama uopće ne postoje školske knjižnice (Venuela).

Treba se izraditi takav dokument koji će pomoći školskom knjižničaru u radu, ali i cjelokupnom osoblju škole da s puno više razumijevanja i suradnje prihvati knjižničnu djelatnost. Vodič za školske knjižnice trebali bi prihvatiti i podržati svi odgovorni za školske knjižnice: ministarstva prosvjete, lokalne vlasti, praktičari koji na bilo koji način dotiču rad školskih knjižnica.

Nakon kraćeg odmora radionica je nastavila rad kroz aktivno sudjelovanje sudionika.

Svatko od nazočnih predložio je neki od ključnih pojmova koji bi se neizostavno morao naći razrađen u Vodiču. Neke od tih riječi i sintagmi bile su: novo učenje za 21. stoljeće, vizija, ciljevi, smjernice, financiranje, korisnici, stručno osoblje (kvalifikacija različita u pojedinim zemljama), marketing, evaluacija škole, školski programi, timski rad te proces učenja.

Smjernice za narodne knjižnice u 21. stoljeću

Knjižnice koje služe opću javnost

Zadnji nacrt nalazi se na IFLA-Netu (www.ifla.org/VII/s8/proj/gpl.htm) i komentari su dobrodošli do 30. rujna ove godine.

Philip Gill (Knjižnično društvo, London, UK) izložio je na 66. IFLA konferenciji u Jeruzalemu pitanja koja su se javila tijekom stvaranja prijedloga revidirane verzije Smjernica za narodne knjižnice i diskusiju o njima.

Povijesni razvoj

Treća verzija UNESCO-vog Manifesta za narodne knjižnice je objavljena 1994., a nacrt je napravila Sekcija za narodne knjižnice. On je do sada preveden na više od 20 jezika i postao je utjecajan dokument u razvoju narodnih knjižnica. Manifest je važna izjava principa ali postojao je zahtjev za detaljnijim dokumentom s preporukama o smjernicama i standardima za narodne knjižnice. IFLA je proizvela dvije prethodne verzije, obje zastarjele i rasprodane tiskovine.

Prva nazvana Standardi za narodne knjižnice objavljena je 1973. Ponovno je izdana s manjim izmjenama 1977.

1986. objavljene su Smjernice za narodne knjižnice. Kao što naslovi ukazuju, povjerenstva ovih nacrtu razlikovala su se u svom pristupu temi. Verzija iz 1973. zasnivala se na pogledu da se uniformni standardi mogu preporučiti, s varijabilnim čimbenikom tempa kojim se standardi mogu postići. Suprotno tome, prijedlog grupe iz 1986., daje smjernice koje navode da opći standardi nisu mogući, budući da su potrebe i izvori toliko različiti. Umjesto toga ponuđene su savjetodavne smjernice koje su smatrane opće primjenjivim.

Tijek revizije smjernica u pripremi

Potreban je bio niz mišljenja o tome što bi se uključilo u revidirani dokument i kako bi to trebalo prezentirati prije nego se počne s radom. Stoga je u kolovozu 1998. u Nizozemskoj pozvana grupa od 22 knjižničara iz 21 zemlje. Radna grupa na reviziji IFLA Smjernica za narodne knjižnice zasnovala je rad upravo na ishodu tog vrlo stimulativnog seminara.

Od početka ovog projekta bilo je očigledno da se moraju proizvesti smjernice koje će gledati na budućnost narodnih knjižnica u vremenu kada se budućnost mijenja nepredvidivom brzinom.

Dva ključna pitanja s kojima su se članovi grupe suočili:

- Hoće li biti moguće proizvesti niz smjernica koje će biti relevantne narodnim knjižnicama širom svijeta?

- Treba li uključiti istovremeno smjernice i kvantitativne standarde?

Nakon mnogih promjena struktura novog dokumenta je sljedeća:

1. Uloga i svrha narodne knjižnice
2. Pravni i financijski okvir
3. Zadovoljavanje potreba korisnika
4. Razvijanje zbirke
5. Ljudski potencijali
6. Menadžment i marketing narodne knjižnice

Neka od fundamentalnih pitanja pojavila su se odmah na početku projekta.

Ima li narodna knjižnica budućnost ili će je dramatičan razvoj u informacijskoj i komunikacijskoj tehnologiji učiniti suvišnom?

Je li ovo doba kada se informacija sakuplja, predstavlja i koristi na uzbudljive i promjenjive načine kod kuće ili s radnog mjesta, što je inače uloga narodne knjižnice?

Jedan način pronalaženja odgovora na ova pitanja je uvid u napredovanje narodnih knjižnica širom svijeta. U društvu, sve više vođenom tržišnim silama, zemlje u svim fazama razvoja i s vrlo različitim razinama izvora, nastavljaju razvijati usluge narodnih knjižnica. Narodne knjižnice su opstale i razvile se jer su izašle ususret potrebama i jer su upravo one agencije za promjene. Njihova budućnost bit će ugrožena kada prestanu zadovoljavati potrebe javnosti i ne uspiju djelovati kao agencija za promjenu pojedinaca i zajednica.

Premda je koncept narodne knjižnice prepoznatljiv širom svijeta, njihova uloga i prioritete nisu uvijek isti. Naglašeno je ono što radna grupa vjeruje da su ključne uloge narodnih knjižnica, iako postoje određena preklapanja među njima.

Edukacija

- podrška formalnom i neformalnom obrazovanju oduvijek je bila osnovna funkcija narodne knjižnice od najranijih dana
- zahtjevi i potrebe za edukacijom nikad nisu bili veći
- ali narodne knjižnice samo su jedna od agencija u obrazovanju i treba odrediti prioritete tako da ova uloga ne bude na štetu drugih usluga i drugih korisnika

Informacija

- pouzdana informacija je od vitalne važnosti i velike vrijednosti
- ona je moć u modernom svijetu i povećava izgled da ljudi žive punim životom i doprinose zajednici
- mnogo je raspoloživih informacija i mnogostruk je način pristupa

Osobni razvoj

- narodne knjižnice oduvijek su igrale bitnu ulogu i pružale prilike za osobni razvoj
- narodna knjižnica nabavlja knjige za zajednicu dostupne svima – to je izvanredno postignuće
- Pitanje slobodnog vremena i rekreacije kao ključne uloge knjižnice diskutabilno je u zemljama gdje političari nisu spremni

financirati instituciju u te svrhe. Tu su dakako druge isto tako vrlo bitne usluge kao što su usluge za djecu i mladež, grupe u zajednici s posebnim potrebama, knjižnica kao mjesto susreta i odnos između knjižnice, kulture i umjetnosti.

Vrlo je bitno da vladajuća tijela odrede svoje prioritete i razviju usluge zasnovane na njima. Narodne knjižnice koliko god dobro financirane moraju što učinkovitije koristiti svoje izvore i da bi to postigle moraju planirati i razvijati politiku knjižnice. Razvoj politike knjižnice trebao bi uključiti vladajuće tijelo, osoblje i javnost. Javnost će mnogo više osjećati knjižnične usluge svojima, ako se ponudi prilika za sudjelovanje u odlukama o prioritetima i razvoju usluga.

Treba biti svjestan da unatoč tomu što su knjižnice javno financirane organizacije, one su ustvari u natjecanju s drugim organizacijama. Treba opetovano to dokazivati, a to znači potpunu profesionalnost u poslu i načinu kako predstavljamo naše usluge.

- Utjecaj Interneta i elektronike radikalno se mijenja i nije lako znati kamo to vodi. Stvarna je uloga knjižnice osnažiti svoju ulogu kao ulaz u svijet informacija te kako premostiti digitalne podjele

- Danas je prezentacija vrlo važna ali kvaliteta sadržaja nije uvijek u skladu s atraktivnom prezentacijom

- Zakonodavstvo i financiranje moraju podržavati osnovna ljudska prava i moraju se oduprijeti cenzuri i ograničavanju materijala u knjižnici

- Narodne knjižnice moraju imati za cilj zadovoljavanje korisnika, treba procijeniti što korisnici žele

- Narodna knjižnica je lokalna usluga namijenjena lokalnoj zajednici čije zahtjeve valja prepoznati

- Narodna knjižnica mora biti dostupna svima pa tako i grupama s posebnim potrebama

- Visok stupanj brige o korisnicima mora biti integralni dio svih politika i procedura koje se moraju zasnivati prvenstveno na korist korisnika a ne radi pogodnosti osoblja i organizacije

- Knjižnične zbirke sada su u nizu različitih formata koji rastu. Standardi razvoja zbirki često se traže ali ih je teško razviti i ovisi o lokalnim prilikama

- Ključni kriterij mora biti relevantnost i valjanost dokumenta

- Knjižnično osoblje mora razviti visoke etičke standarde i razvijati usluge kao tim. Mora se znati nositi s promjenama

- Kvaliteta menadžmenta je bitan element u uspješnoj knjižničnoj službi. Menadžeri trebaju razvijati umijeća učinkovitog vodstva i graditi dobre odnose s vladajućim tijelima zajednice koristeći analize, monitoring i ocjene potreba korisnika

- Valja razviti marketing i promidžbeni plan na svim nivoima, surađivati s medijima i zajednicom.

Zemlja u žarištu: Poljska

Uvod

Poljska je u pripremanju za ulazak u Europsku uniju. Vrijeme ulaska još je neizvjesno, no nadamo se da ćemo se uskoro ponovno pridružiti Europi, iz koje Poljska nikada nije ni izašla. Igrom slučaja smo poslije 1945. postali Istočni Europljani. Kada su željezna zavjesa i Berlinski zid odijelili Središnju i Istočnu Europu od Zapadne, vrijeme se zaustavilo za razvoj knjižnica kao i drugih područja na pola stoljeća. Da bi ušle u korak sa svjetskim razvojem, knjižnice u Poljskoj morale su provesti velike promjene.

Nedavna postignuća

U Poljskoj, kao i u drugim državama, imamo narodne, znanstvene, školske i druge knjižnice. Možda iznenađujuće, ali knjižnice se još uvijek puno koriste. U sveučilišnim knjižnicama broj korisnika još raste, jer se broj studenata posljednjih deset godina utrostručio. Sve knjižnice suočene su s problemima, ali imaju i značajnih postignuća. Proteklih su godina podignute brojne zgrade za širenje knjižnica. Prva suvremena knjižnična zgrada iz 1973. na Sveučilištu Nikole Kopernika (Nicholas Copernicus University) u Torunu sada izgleda prilično staro, pogotovo u usporedbi s nedavno izgrađenom knjižnicom. Najljepše nove knjižnične zgrade su Knjižnica Varšavskog sveučilišta (Warsaw University Library) i narodna knjižnica Biblioteka Slaska, Katowice, otvorena prije dvije godine. U Varšavi su knjige dostupne na otvorenom pristupu, a u Katowicama su smještene u kutije oblika pivskih boca, skuplja ih robot i dostavlja brzo i iz najudaljenijih dijelova putem automatiziranog korisničkog zahtjeva.

Druga značajna promjena je automatizacija knjižničnog poslovanja, započeta u ranim 90-tim uz pomoć Fondacije Mellon (Mellon Foundation). Male privremene sustave, koje smo uglavnom sami izradili ili dobili od UNESCO-a (CDS/ISIS), zamijenili su VTLS, Horizon, Innopac, Aleph, TINlib i Prolib. Prolib je poljski softver koji se temelji na sustavu za upravljanje bazama podataka Progress. Poljski je skupni katalog NUKAT, koji sponzorira Fondacija Mellon, u pripremi. To je rezultat teško donesene odluke koja je uslijedila nakon vrućih rasprava između konzorcija (21 knjižnica), Knjižnične koalicije (Coalition of Libraries, 56 knjižnica) i Nacionalne knjižnice, od kojih svatko ima svoj knjižnični sustav. Vrijeme će pokazati je li donesena najbolja odluka.

Knjižničari su brzo svladavali prelazak s ručnog na automatizirano poslovanje, pogotovo oni odgovorni za odabir sustava i njegovu implementaciju. I katalogizatori su imali puno toga za naučiti: primjerice, izradu normativnih zapisa prevodnjem i prilagodbom odrednica Kongresne knjižnice (LCSH - Library of Congress Subject Headings) pomoću francuskog sustava RAMEU, koji je zahtijevao svladavanje dvaju jezika, engleski i francuski. Ovaj je rad bio neophodan za jedinstvenost kataloga i jezika za pretraživanje radi jednostavnog korištenja. Automatizacija također obuhvaća postavljanje mreža CD-ROM-ova u mnogim knjižnicama i online službi i usluga koje nude brojni prodavači, primjerice SwetScan.

Poljske knjižnice imale su nedavno još jedan uspjeh, a to je proširenje usluga. Parlamentarna knjižnica (The Parliamentary Library) i neke sveučilišne knjižnice uspostavile su Europske dokumentacijske centre (European Documentation Centres) sa svim važnim zakonskim uvjetima za ustanove zainteresirane za suradnju s partnerima iz EZ-a, a opslužuju i sveučilišne odsjeke za Europsko pravo. Neke su se knjižnice specijalizirale za poslovne informacije. Narodne knjižnice u Krakovu i Szczecinu, u blizini njemačke granice, spadaju u najaktivnije u tom području. Mnoge su knjižnice izradile svoje web stranice, iako ih ne ažuriraju dovoljno često.

Problemi

Najveći problem je nedovoljna financijska potpora. Naravno, knjižnice u Zapadnoj Europi također su suočene s tim problemom, ali situacija u Poljskoj je zaista ozbiljna. Nakon 50 godina vladavine *idea fixe* socijalističkog "socijalnog sustava" mnogo je toga potrebno napraviti, sredstva se izdvajaju za sektore moćnije od knjižnica. Problem je i loše upravljanje u knjižnicama i nedostatak obuke za knjižničare, koji bi trebali biti predvodnici informacijskog društva, kao što je to slučaj u SAD-u ili Zapadnoj Europi.

Kako kaže Paul Evans Peters, bivši ravnatelj Koalicije za umreženu informaciju (Coalition for Networked Information), u svome radu *Birds in a Cage for the Information Age* (London, 1995), knjižničari su oni koji isprobavaju nove načine i tehnike korištenja informacija u nadolazećem informacijskom dobu. Bojim se da poljski knjižničari za to nemaju puno mogućnosti. Još jedno područje na kojemu treba raditi jesu korisnici. Knjižnice ne posvećuju dovoljno pažnje istraživanju usluga i zadovoljstvu korisnika, iako neki pokušaji u tom području postoje. Korisnici još uvijek smatraju knjižnice vrlo tradicionalnima.

Sve značajne promjene u knjižnicama bile su interne te stoga nevidljive za javnost, osim računalnih kataloga. No, ni oni nisu posebno cijenjeni jer još uvijek ne sadrže dovoljno zapisa. Broj zapisa u najvećim sveučilišnim knjižnicama iznosi: Varšava 161,000; Krakow 192,000; Torun 230,000; Gdansk 61,000; Lublin 107,000; Wrocław 79,000. Jedino je narodna knjižnica u Katowicama katalogizirala gotovo sve svoje knjige prije preseljenja u novu zgradu knjižnice, a na tome je radilo 20 knjižničara kroz dvije godine. Posjeduje oko 600,000 zapisa, ali bez normativne kontrole.

Suradnja i udruživanje

Projekt EZ-a koji financira Program IST, a koji bi se trebao započeti krajem godine, združiti će knjižnice, arhive, muzeje, galerije i druge ustanove koje se bave kulturnim naslijeđem u kooperativnu mrežu. Stvorit će se čvorovi kulturnog naslijeđa koji će diseminirati informacije o politici i inicijativama informacijskog društva EZ-a, kao i mogućnostima istraživanja u okviru programa *Fifth Framework*. Time je obuhvaćeno i obučavanje za pisanje prijedloga projekata i savjetovanje potencijalnih partnera na projektima.

Ovom suradnjom prijeći će se zemljopisne granice država podijeljenije Europe. Prijeći će se i tradicionalne granice između ustanova kulturnog naslijeđa, npr. knjižnica, arhiva, muzeja, galerija itd. U Poljskoj s procesom počinju tri partnera: *International Centre for Information Management, Systems and Services, NCU* (Torun), *Head Office of State Archives* (Varšava) i *Museum of Art* (Lodz).

Na preliminarnom sastanku s desetak knjižnica, arhiva i muzeja dogovoreno je da će se uspostaviti vodeća skupina koja bi potakla vladu (ministarstva kulture i obrazovanja pod koje većina knjižnica, muzeja i arhiva potpada) da znatno povisi ulaganja u kulturne ustanove, od tolike važnosti za informacijsko društvo. Uskoro ćemo vidjeti je li kulturni sektor dovoljno uvjerljiv i snažan da potakne promjene.

Nadamo se da će strategija biti uspješna jer poljske knjižnice i arhivi imaju tradiciju zajedničke suradnje. U jednom su razdoblju knjižnice i muzeji imali zajedničko stručno udruženje. Nedavno se suradnja knjižnica i arhiva očitovala u programu posvećenom očuvanju osjetljivih knjiga na kiselom papiru. Zajednička suradnja i zajednički pritisak rezultirali su programom koji će te predmete očuvati kao vrijednosti kulturnog značenja.

Obuka

Knjižnicama koje značajno mijenjaju svoje metode rada potrebno je visoko kvalificirano osoblje. To je prepoznalo mađarsko Ministarstvo za kulturno naslijeđe te je izradilo dobar plan. Na žalost, to se nije dogodilo u Poljskoj. Tko želi raditi u knjižnici u Poljskoj? Postoje ljudi koji vole knjige, tamošnju ugodnu atmosferu ili vole pomagati drugima. Međutim, svako da rad s knjigama ne znači čitanje istih na radnome mjestu. Knjige je potrebno obraditi, što bi trebalo napraviti uz pomoć automatiziranog sustava. Pomaganje drugima zahtijeva znanje o korištenju niza računalnih sustava, baza podataka, elektroničkih kataloga itd. Rad s korisnicima može biti stresan te knjižničar mora imati vještine potrebne u konfliktnim situacijama. Tradicionalni knjižničari ranije nisu vladali takvim vještinama pa su ih, uglavnom samostalno, morali stjecati.

No, kako se ne može uvijek sve naučiti na taj način, organizirana je formalna obuka. Jedan od prvih tečajeva za djelatnike knjižnica ponudila je sveučilišna knjižnica iz Wroclawa, uz financijsku potporu Ministarstva za obrazovanje, a sastojao se od tjedne osnovne obuke na računalnim katalogima i bazama podataka.

Kasnije je postalo jasno da katalogizatori koji prelaze na računalni sustav također trebaju poduku, posebice za izradu normativnih zapisa. Tu je poduku ponudio Centar za formate i normativne zapise (Centre for Formats and Authority Files) iz Varšave, u početku knjižničarima koji su odabrali sustav VTLS, a kasnije je Centar postao središte za poduku svih poljskih knjižnica.

Obučavanje o suvremenom knjižničnom upravljanju organizirala je knjižnica Sveučilišta u Hullu (University of Hull) u okviru projekta *Tempus*. Knjižnice u Torunu i Lodzu spadale su u ustanove u sustavu suradnje koje su mogle odabrati dio knjižničara, a tamo su sreli i knjižničare iz Mađarske i Češke. Bilo je to zanimljivo iskustvo, a uspostavljeni su i dobri kontakti između Istoka i Zapada.

No, čim više znate, tim više morate učiti. Ubrzo se došlo na ideju da se uspostavi međunarodni centar u kojem će knjižničari s Istoka i Zapada moći zajedno učiti i udruživati se, što je neophodno za razvoj informacijskog društva.

Rezultat je bio osnivanje Međunarodnog centra za upravljanje informacijama, sustave i usluge (International Centre for Information Management, Systems and Services) (ICIMSS) 1997. na Sveučilištu Nikole Kopernika, s ciljem da knjižnicama u Srednjoj i Istočnoj Europi osigurava obučavanje, uz pomoć američkih i britanskih kolega. ICIMSS nastoji:

- biti centar za regiju osiguravanjem kontinuiranog stručnog razvoja u području elektroničkih podataka i upravljanju knjižničnim uslugama za knjižničare, nastavno osoblje i postdiplomante

- organizirati kratke tečajeve za svjesnost o informaciji
- provoditi istraživanja u području knjižnične i informacijske znanosti
- u budućnosti organizirati postdiplomski i doktorski studij.

Uz financijsku podršku Sveučilišta Nikole Kopernika, izgrađeni su suvremeni prostori s punom opremom. Uz potporu fondacija i unatoč problemima s financijama, ICIMSS je priredio programe stručnog razvoja za tri skupine knjižničara iz Bugarske, Hrvatske, Mađarske, Latvije, Litve, Moldavije, Slovačke, i, naravno, Poljske. Održani su i kratki tečajevi o informacijskom upravljanju za državne službenike, koji su izvrsno prihvaćeni.

Nakon samo tri godine, ICIMSS je sudjelovao kao partner u mnogim europskim projektima, npr. *Dedicate*, *Tempus* i *Exploit*, te će se uključiti u mrežu kulturnog naslijeđa koja nam predstoje.

U projektu *Dedicate*, knjižničari su priredili tečaj učenja na daljinu o informacijskoj pismenosti iz fizike, što se dalje prenosilo studentima. U *Exploitu* su promovirani projekti koje je financirala EZ. Također, stručnjacima iz CEE država dodijeljene su stipendije za sudjelovanje na europskim događanjima.

Zaključak

U samo deset posljednjih godina, poljske su knjižnice imale dugo i avanturističko putovanje iz 19. u 21. stoljeće. To je bilo moguće najviše zahvaljujući pojedincima koji su započeli taj proces i koji nisu ostavili knjižnice i prešli na bolje plaćene poslove ili van države, gdje plaće mogu biti i deset puta veće od onih u Poljskoj. Poljske knjižnice sada se okreću prema drugom uzbudljivom području, a to je suradnja s kolegama iz drugih država radi služenja informacijskom društvu. To zahtijeva dobro izrađenu strategiju, koju bi trebalo donijeti u suradnji s ministarstvom kako bi se izbjegla dvostruka nastojanja.

Svaka knjižnica trebala bi djelovati i kao rezultat ponuditi usluge dostupne poljskom korisniku ili bilo kojem drugom pravom ili virtualnom korisniku. Baš kao što je Kopernik napravio pomak od geocentričnog ka heliocentričnom sustavu, tako se i knjižničari moraju promijeniti i staviti korisnika u središte svoga djelovanja.

Za više informacija o ICIMSS-u pogledajte: www.icimss.uni.torun.pl

Poljska na 52. frankfurtskom sajmu knjiga: www.frankfurt-bookfair.com

Prevela: K. Golub

Mali čitači u malom mjesecu - projekt za poticanje čitanja u veljači

U Osnovnoj školi Matije Gupca u Gornjoj Stubici u veljači 2000. proveden je projekt za poticanje čitanja u veljači pod nazivom *Mali čitači u malom mjesecu*. Kako bi projekt dobio svoj okvir i za njega se znalo u cijeloj školi, knjižničarka je održala predavanje na sjednici Učiteljskog vijeća s temom *Pismenost u osnovnoškolskom uzrastu i kako je steći* koje završava konkretnim prijedlogom, tj. pozivom na sudjelovanje u projektu za poticanje čitanja — učenici trećih i četvrtih razreda čitat će priče učenicima prvih i drugih razreda koji će osim likovnog reagiranja na pročitani tekst od susreta do susreta samostalno čitati dijelove tog teksta.

Prije izvođenja samog projekta bilo je potrebno napraviti neke pripreme. U suradnji s razrednim učiteljima odabrani su učenici čitači i dogovoreni su termini susreta. Radilo se s učenicima na izražajnom čitanju. Pripremio se potreban materijal (papiri, kopije dijelova priče, "smeće").

Na početku prvog susreta održan je motivacijski razgovor o tome tko učenici kod kuće čita opširnije tekstove i kako oni na to reagiraju te su im predstavljeni učenici starijih razreda koji će im u prostoru školske čitaonice čitati bajke. Nakon toga slijedi još pet etapa koje se ponavljaju prilikom svakog susreta: najava čitanja priče, interpretacijsko čitanje, razgovor o priči, kreativno likovno izražavanje učenika i zadatak za uvježbavanje čitanja. Čitaju se priče Gerlinde Ortner *Poludjeli televizor*, *Male vjeverice*, *Čeliksi* i *Gumiksi* koje imaju poruke - izbjeći pretjerano gledanje TV-a, suradnja u zajedničkom cilju, čak i odbačene stvari mogu se upotrijebiti. U praktičnom dijelu sata djeca crtaju prizore iz svojih omiljenih televizijskih emisija i trenutke igre s prijateljima, izrađuju veliku zajedničku sliku, smeće i odbačene stvari kreativno oblikuju. Na kraju, svaki put dobiju ulomak iz priče koji za sljedeći put uvježbaju čitati. Upravo s čitanjem tog ulomka počinju drugi i treći susret te se tako naglašava cilj ovog projekta.

Nakon svakog susreta na panoima u prostoru školskog predvorja izlažu se svi učenički radovi s popratnim tekstom koji i ostale učenike upoznae kakve se aktivnosti odvijaju u školskoj čitaonici. Radovi su pobudili interes te su reakcije ostalih učitelja i učenika bile pohvalne.

I. Krušelj-Vidas

BVO - Buchereiverbandes Österreich - Kongres Udruženja narodnih knjižnica Austrije

U Eisenstadtu je od 10. - 12. 5. 2000. održan 30. kongres Udruženja narodnih knjižnica Austrije na temu *Knjižnice danas - aktualno, komunikativno, informativno*. Skupu je prisustvovalo gotovo tristo bibliotekara iz narodnih knjižnica Austrije, od toga četrnaest inozemnih gostiju iz susjednih zemalja - Čehoslovačke, Hrvatske, Italije, Mađarske, Njemačke i Slovenije. Iz naše zemlje na ovu su konferenciju bili pozvani predsjednica HKD-a Dubravka Stančin Rošić i Ivan Pehar, naš predstavnik u Grupi Alpe-Adria, koja je u okviru kongresa održala svoj sastanak.

Prvog dana nakon registracije sudionika, u večernjim satima u prostorima Zemaljskog muzeja organiziran je susret s poznatim piscem i kozmopolitom Milom Dorom (rođen u Mađarskoj, odrastao u Beogradu, danas živi i radi u Beču i Hrvatskoj). Pisac se predstavio čitajući odlomke iz svojih najpopularnijih djela.

Sljedećeg dana u okviru tematskog dijela konferencije u prijepodnevnim satima čuli smo četiri pozvana izlaganja:

- Dr. Manfred Jochum iz Beča - Od informacijskog društva do društva znanosti

- Frank Daniel iz Koelna - Razvoj medija i informacije

- Ulla Wimmer iz Berlina - Promjene strukture i organizacija

- Brigit Dankert iz Hamburga - Kulturno okruženje u promjeni

U poslijepodnevnim satima rad se odvijao kroz rad četiri paralelne sesije na sljedeće teme :

- Knjižnica kao informacijski centar

- Knjižnica kao neprofitna organizacija

- Knjižnica kao kulturni centar

- Socijalno integrirana knjižnica

Nakon toga slijedila su izvješća sesija i bogata diskusija te zaključci.

Slijedeći dan održana je izborna skupština Udruženja narodnih knjižnica Austrije. Poslije nje bilo je predstavljanje sedam projekata u tijeku i to:

- New Book Economy

- DERAL - Distance Education in Rural Areas via Libraries

- Usmjerenje na Internet BVO

- Novo neformalno obrazovanje

- Mogućnosti školskih knjižnica

- Publikacije

- Knjižnice online

Međusobno druženje, razmjena znanja i iskustava bila je omogućena učesnicima kongresa organizacijom triju prijema - kod gradonačelnika Eisenstadta, kod predstavnika Pokrajine Burgenland, te BVO nakon izborne skupštine. Domaćini su se pobrinuli da sudionici upoznaju kulturne znamenitosti njihova grada organiziranim posjetom Židovskom muzeju, Dvorcu Esterhazy, te Haydnovoj crkvi.

Svakako valja spomenuti da je kongres bio vrlo dobro organiziran i interesantan, s malim brojem pomno izabranih izlaganja što je dalo mogućnost praćenja čitavog kongresa s jednakim zanimanjem i istom koncentracijom.

D. Stančin Rošić

Pravilnik i priručnik za izradu predmetnog kataloga u knjižnicama RH

U ponedjeljak, 15. svibnja 2000. godine održana je stručna rasprava o nacrtu Pravilnika i priručnika za izradu predmetnog kataloga u knjižnicama RH, kojeg je dr. Mira Mikačić izradila krajem 1998. početkom 1999. Pravilnik je autorica tiskala uz pomoć Ministarstva kulture u vlastitoj nakladi krajem 1999. godine u dvjesto primjeraka i podijelila svim lokalnim knjižničarskim društvima, čla-

novima Stručnog odbora HKD-a, članovima Komisije za klasifikaciju i predmetno označivanje, te svim većim knjižnicama radi proučavanja i testiranja.

Stručnoj raspravi prisustvovalo je šezdeset djelatnika iz svih vrsta knjižnica i to: dvadeset i sedam iz narodnih knjižnica, trinaest iz NSK, deset iz specijalnih, devet iz visokoškolskih i jedan iz školske knjižnice. Tijekom trosatne rasprave u kojoj je diskutiralo devetnaest osoba, više puta je isticana velika potreba za takvim pravilnikom i priručnikom, no kako je ovdje riječ o općem pravilniku za predmetnu obradu neophodna je njegova daljnja razrada. U diskusiji su izneseni prigovori na kompliciranost i redosljed teksta, nedovoljan broj primjera, grafičku opremljenost i nedostatnu ispitnost sustava u okviru poznatijih kompjutorskih sustava.

Skup je donio slijedeće zaključke i preporuke :

1. Izraženo je zadovoljstvo zbog postojanja jednog takvog dokumenta, obzirom da se radi o prvom tiskanom Pravilniku i priručniku za predmetnu obradu, rađenom za potrebe knjižnica u RH, a koji se temelji na najnovijim dostignućima teorije i prakse predmetnog kataloga i na osnovi suvremenog hrvatskog jezika.

2. Pojedinačne diskusije i mišljenja ukazale su na potrebu nekih izmjena i dorada u tekstu Pravilnika a one se odnose na:

a) jednostavniji način izlaganja
b) poredak u izlaganju : pravilo - primjer

c) izradu kazala

3. Predloženi Nacrt predstavlja opći pravilnik, a neophodna je šira razrada i to :

a) razrada pravilnika za pojedina područja

b) izrada tezaurusa za pojedina područja

4. Pravilnik je neophodno testirati i u automatiziranom sustavu (do sada testiran samo u ISIS-u). Za potrebe Pravilnika treba izraditi kompjutorsku podršku.

5. Sveukupni predstojeći rad oko Pravilnika , odnosno SSZPO treba osmisлити i postaviti kao projekt i natjecati se kod nadležnih ministarstava za dodjelu potrebnih sredstava.

6. Neophodno je osnovati posebni odbor koji će se brinuti za doradu, razradu i primjenu Pravilnika, te testiranja u okru-

ženju nove informacijsko-komunikacijske tehnologije.

D. Stančin-Rošić

Izvjeste s rada Proljetne škole školskih knjižničara u Crikvenici 2000.

U okviru programa prošlogodišnje škole, vodila sam radionicu pod radnim nazivom *Kako ilustrirati poeziju?* Radionica je bila na neki način nastavak one iz 1999. godine. Tada je naša tema bila *školska baština* i u okviru te teme pokazala sam na koji način se u našoj školi njeguje i promiče baština našeg kraja, a posebno baština i tradicija naše škole koja se može pohvaliti 150-godišnjim postojanjem. Sudionici radionice iz 1999. najveće su oduševljenje i zanimanje pokazali za obnovu tradicije izrade cvijeća od krep-papira. Dogovorili smo se da ćemo nastaviti s radom sljedeće godine.

Na odabir prošlogodišnje teme ponukala me je dobro poznata kriza čitanja kod mladih generacija, a posebno poteškoće u razumijevanju poezije. Sasvim slučajno sam shvatila na koji način mogu djeci pomoći i približiti poeziju.

Prije više od dvije godine pokrenula sam u svojoj školi (OŠ Donja Stubica) likovnu radionicu za izradu cvijeća od krep-papira. To je stara tradicijska tehnika koja je gotovo zaboravljena. Zahvaljujući našim radionicama veliki broj djece i odraslih je naučio tu staru tehniku. Imala sam sreću da su moje kolegice u školi zdušno prihvatile radionicu i pomogle mi u radu s djecom. Naš rad je rezultirao dvjema izložbama. Prva je održana za Valentinovo 1999. u Gradskoj galeriji Donja Stubica, a druga 12. lipnja 1999. u dvorcu Stubički Golubovec. Polazište radionice u Crikvenici je bila video-kazeta snimljena na izložbi u Golubovcu. Glavna tema izložbe bila je *ruža* jer je prošla godina bila godina ruža u Stubičkom kraju. Tu se očitivalo kako je moguće ostvariti vezu između poezije, cvijeća i glazbe. Djeca su na jedinstven način interpretirala poeziju naših pjesnika na temu ruže. Bio je to divan doživljaj u divnom ambijentu. Cijela akcija je organizirana pod pokroviteljstvom Turis-

tičke zajednice Donje Stubice. Tom prilikom je promoviran Stubički pušlek, suvenir Turističke zajednice Donje Stubice, koji se izrađuje u našoj školi. Moramo napomenuti da je izložba bila prodajna i da je škola imala znatnu financijsku korist od te akcije. Sredstva su utrošena uglavnom za opremanje novog prostora knjižnice i čitaonice u školi.

U lipnju 1999. škola se pojavila na *Trijenalima zagorskog suvenira* i za svoje cvjetne aranžmane osvojila prvu nagradu. To je prvi puta u dvadesetogodišnjoj tradiciji ove izložbe da škola dobiva nagradu. Naše veselje je bilo još veće jer je nagrada pored papira donijela i određeni novčani iznos školi. Pokazali smo da naši radovi nisu samo pokušaji već osmišljene i dotjerane akcije.

Prošlogodišnja tema *Proljetne škole* bila je *kršćanstvo*. Stoga smo se malo pozabavili ikonografskim značenjem ruže i njezinom simbolikom u kršćanstvu. Svi smo bili pomalo iznenađeni kad smo shvatili koliko je ruža čest motiv u kršćanstvu. Pored ljljana, ruža je najnježniji simbol Djevice Marije.

Nakon teorijskog dijela radionice, svi su već bili pomalo nestrpljivi u želji da počnemo s praktičnim radom. Pokazala sam sudionicima radionice kako se radi cvijeće od krep-papira na zagorski način. Svi su bili zagrijani za rad te sam i sama bila iznenađena velikim interesom i odličnim radovima sudionika radionice.

Krajnji cilj naše radionice je bio da na tradicijski način ukasimo raspelo koje smo donijeli iz svetišta Majke Božje Bistričke. Vijenac od ruža je ispaao savršeno i sa zadovoljstvom smo raspelo ukrašeno vijencem darovali Prvoj sušačkoj hrvatskoj gimnaziji u Rijeci. Osobno se nadam da sam radom u ovoj radionici dala poticaj i ideju mojim kolegicama u drugima školama. Time sam na neki način vratila dug *Proljetnoj školi* jer je ideja za ove moje radionice nikla prije nekoliko godina u Crikvenici kad sam sudjelovala u radionici za izradu origamija. Možda u nekoj od sljedećih *Proljetnih škola* vidimo kako je netko ponukan ovim primjerom uspio spasiti još neku staru vještinu od zaborava. Ovim svojim radom želim istaknuti da rad knjižničara, a posebno školskog knjižničara, nije ograničen samo na rad s knjigama. Za neku je djecu put do knjige posut ružama, a za neku je on još uvijek posut trnjem.

D. Pelko

29. ABDOS (Arbeitsgemeinschaft der Bibliotheken und Dokumenta- tionsstellen der Ost-, Ostmittel- und Südost- europaforschung)

U Berlinu je u razdoblju od 29. 5. do 1. 6. 2000. godine održan 29. ABDOS na temu *Slavistika, baltistika i balkanologija u novoj Europi*. Ova tema imala je sedam podtema i to :

- Slavistika, baltistika i balkanologija - stanje i perspektive
- Korištenje i nedostaci informacijskih potencijala na Internetu
- Elektroničko publiciranje i digitalizacija
- Razvoj u pojedinim institucijama
- Nacionalna i internacionalna suradnja
- Izgradnja slavističkih i baltističkih zbirki

- Različiti prilozi

U dvorani Otto Braun Državne biblioteke u Berlinu sakupilo se preko stotridaset bibliotekara iz gotovo svih država Europe. Ukupno je održan pedeset i jedan referat i to dva na otvaranju skupa, u okviru generalne teme, a ostali prema podtemama. Spomenimo i to da je dobro nam znani dr. Franz Gorner bio i ovom zgodom glavni organizator i predsjednik programskog odbora ABDOS-a, i to dvadeseti put.

Drugog dana održavanja seminara kroz čitavo prijepodne bio je omogućen posjet znanstvenim, knjižničnim, političkim i kulturnim institucijama Berlina. Sudionici su mogli birati između osam naest ponuđenih.

Iz Hrvatske, skupu su na poziv organizatora prisustvovala Dubravka Kunštek, predsjednica Vijeća za knjižnice Hrvatske i Dubravka Stančin Rošić, predsjednica Hrvatskog knjižničarskog društva, obje s izlaganjima. Prva s izlaganjem pod naslovom *Suradnja na području automatizacije knjižničarskih procesa*, a druga *Slavistička literatura u knjižnicama Hrvatske*.

Nakon završetka radnog dijela ABDOS-a za sudionike je organiziran posjet Muzeju muzičkih instrumenata i nezaboravan koncert na starim instrumentima u izvođenju poznatog tria Anima et Chordae.

Sljedećeg dana, kako je to već uobičajeno, bio je organiziran izlet, ovog puta u Postdam. Posjetili smo park Sanssouci, Novu palaču i biblioteku Fridriha Velikog, vidjeli vilu Ceciliju.

Ovo je bilo moje četvrto sudjelovanje na ABDOS-u, i kroz ove četiri godine, ponavljala se ista greška - prenatrpani program. U prosjeku smo slušali dvadesetak izlaganja dnevno. Podsjetimo i na to da su službeni jezici ABDOS-a engleski, njemački i ruski. Pratiti dnevno dvadesetak izlaganja na tri nama strana jezika koji se neprestano izmjenjuju stvarno je vrlo naporno.

Do kraja 2000. godine, prema uvriježenoj praksi, bit će tiskan i zbornik izlaganja s ovog skupa, pa će svi oni za koje je ova tema od interesa moći koristiti ovu publikaciju u Zbirci za knjižničarstvo Nacionalne i sveučilišne knjižnice.

D. Stančin Rošić

Studijski boravak u Edinburghu, Škotska

Mladen Masar iz Gradske knjižnice u Zadru i Koraljka Golub iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (sada na Filozofskom fakultetu u Zagrebu – op. ur.) imali su priliku provesti prošlo ljeto u Škotskoj i upoznati se sa škotskim sustavom knjižničarstva.

Na poziv Gordona Dunsirea, voditelja razvojne službe za knjižnice Sveučilišta Napier (*Napier University*) u Edinburghu, za vrijeme održavanja seminara LIDA 2000 u Dubrovniku, odazvali su se bez puno razmišljanja. Gordon je ponudio priliku za učenje, a za financijski dio sami su se pobrinuli, svaki iz svojih izvora financiranja.

Mladen je boravio u Knjižnici škotske poezije (*Scottish Poetry Library*), gdje je radio na projektu informatizacije te knjižnice, uključujući stavljanje njenog kataloga na Web.

Koraljka je učila i radila u fakultetskoj knjižnici na Sighthillu, jednoj od osam knjižnica Sveučilišta Napier, gdje radi i Gordon Dunsire. Sve o sustavu knjižnica na Napieru, uz par *linkova* iz ostalih područja škotskog knjižničarstva može se pogledati na hrvatskom jeziku na <http://www.napier.ac.uk/depts/li->

[brary/Miscpubs/dobrodosli.htm](http://www.napier.ac.uk/depts/library/Miscpubs/dobrodosli.htm), koju je prilikom boravka izradila Koraljka. S ove stranice mogu se *online* preko zajedničkog sučelja pretraživati fondovi svih osam knjižnica u sustavu.

Osim sudjelovanja u svakodnevnom radu knjižnice, mnogo se vremena provodilo u posjećivanju drugih knjižnica i srodnih ustanova u Edinburghu i Glasgowu: Škotska nacionalna knjižnica (<http://www.nls.uk>), knjižnica Sveučilišta Strathclyde u Glasgowu, na kojoj je napravljeno dosta na umrežavanju škotskih fakultetskih knjižnica, ostale knjižnice Sveučilišta Napier, odvetnička knjižnica koja postoji i čuva građu od 16. stoljeća, te SCRAN (Scottish Cultural and Resources Access Network), nevladina ustanova koja vodi projekt digitalizacije škotskog kulturnog nasljeđa (<http://www.scran.ac.uk>).

Kao što Gordon Dunsire kaže, Škotska i Hrvatska su mlade i male države koje mogu puno naučiti jedna od druge. S entuzijazmom nastavljamo suradnju i idemo naprijed, u stvaranje sustava za čitav svijet, a ne samo za sebe.

K. Golub

Digitalna pismenost za otvorena društva: umrežene informacije i knjižnice

U Budimpešti je od 24. srpnja do 4. kolovoza 2000. godine, u okviru programa koji se organiziraju na Ljetnom učilištu Centralno-europskog univerziteta održan seminar pod nazivom *Digitalna pismenost za otvorena društva: umrežene informacije i knjižnice*. Seminar je namijenjen knjižničarima, informacijskim stručnjacima, nastavnicima knjižničarstva i informacijskih znanosti, a nastavak je programa započetog 1997. godine pod nazivom *Knjižnice i Internet*. Direktor seminara bio je Peter Burnett s Oxford University, a predavači su bili Lyn Robinson, informacijski stručnjak s bogatim teorijskim i praktičnim znanjima o utjecaju novih tehnologija na komunikaciju u znanstvenoj zajednici, te David Bawden, predavač na Odsjeku za informa-

cijske znanosti na City University College London, oboje iskusni i izuzetno dobri predavači. Kao gosti svoja su predavanja održali i Martin Svoboda, direktor Državne tehničke knjižnice iz Praga i Tibor Koltay, direktor Univerziteta Szent Istvan iz Gödöllöa, grada blizu Budimpešte. Cijeli seminar održavao se na engleskom jeziku.

Osnovni su ciljevi seminara (koji se nastavlja, u ponešto modificiranom obliku i 2001. godine – vidi <http://www.ceu.hu/sun>) osvijestiti polaznicima koncept digitalne pismenosti i njezinog značaja u promoviranju slobodnog pristupa informacijama, prenijeti znanja i vještine vezane uz digitalnu pismenost, pomoći u razumijevanju i vrednovanju raznolikih informacijskih izvora (posebno na Internetu), te pomoći u razvijanju vještina poučavanja digitalne pismenosti.

Seminar je organiziran tako da su u juturnim satima bila teorijska predavanja, a u poslijepodnevnom praktičan rad na računalima – pretraživanje Interneta, vrednovanje informacija i izvora, izrada Web stranica. Svaki je polaznik imao obvezu pripremiti na kraju seminara i desetominutnu prezentaciju odabrane teme koristeći suvremena pomagala i tehniku (izraditi Web stranicu, prezentaciju u PowerPointu i sl.)

Za polaznike seminara organiziran je posjet knjižnici Centralno-europskog univerziteta. Knjižnica je smještena u samoj zgradi Univerziteta u centru Budimpešte, osnovana je 1992. godine, smještena na 2000 m², s fondom od 70.000 monografskih publikacija, posebnim zbirka zakona, publikacija o zaštiti okoliša, ljudskim pravima... Studentima je na 24 računala osiguran pristup Internetu i brojnim bazama podataka.

Od stotinu i pedeset prijavljenih, većinom knjižničara, za seminar je odabrano 28 polaznika iz tranzicijskih zemalja – od Hrvatske i Slovenije do Mongolije. Iz Hrvatske su na seminar pozvane Tea Zanini, voditeljica Matične službe Dubrovačko-neretvanske županije, Nada Džaja-Vrban iz Knjižnice Bogdana Ogrizovića iz Zagreba i Zdenka Sviben, koordinator Informativno-posudbenog odjela Gradske knjižnice u Zagrebu.

Na kraju ove kratke informacije treba još spomenuti da su uvjeti za rad i boravak polaznika seminara izuzetni (kvalitetni predavači, računalni laboratoriji s

računalom za svakog polaznika, smještaj, plaćeni svi troškovi uključujući i besplatan prijevoz po Budimpešti).

Tijekom jeseni 2000. godine Nada Džaja-Vrban i Zdenka Sviben održale su tri predavanja za diplomirane knjižničare na *Informativnoj srijedi, Informativnom utorku* i za Krapinsko-zagorsku županiju o temama obrađenim na seminaru.

Z. Sviben

V. stručno savjetovanje inozemnih mađarskih knjižničara

U Budimpešti je od 17. do 19. kolovoza 2000. održano *V. stručno savjetovanje inozemnih mađarskih knjižničara* pod pokroviteljstvom Ministarstva kulturnog naslijeđa Mađarske, Mađarske akademije znanosti i Državne knjižnice Szechenyi iz Budimpešte povodom "Tisućljetne opstojnosti mađarske države" pod sloganom "Zajednička prošlost - zajednička budućnost". Savjetovanju je prisustvovalo oko 110 uzvanika, uz mnogobrojne svečanosti, a u radnom dijelu savjetovanja sudjelovao je 31 predavač. Cjelokupna manifestacija započela je otvaranjem izložbe *Tri mađarska kodeksa* koja je održana u veleleбноj auli Državne knjižnice Szechenyi u budimskom dvorcu. Na savjetovanju su obrađene razne teme: uloga knjižnica i knjižničara u životu zajednice, istraživanje i obrada hungarice u inozemstvu, opskrba manjinskih knjižnica izvan matice i njihovi odnosi s domovinom, informacijsko doba ususret knjižničnoj kulturi. U radnoj skupini hungarice, kao suradnica Sveučilišne knjižnice Rijeka, održala sam predavanje: *Hungarica* u fondu Sveučilišne knjižnice Rijeka s posebnim osvrtom na bibliografiju *Fluminensia Hungarica*, na čijem istraživanju i obradi radim od 1997. godine. Predavanje je već prilikom prijave izazvalo veliko zanimanje zbog više razloga među kojima su izradba bibliografije koja je jedna od prvih van matice zemlje kao i najavljenog prikaza računalnog sustava Crolist, koji će biti uveden u mađarske knjižnice pod nazivom *Hunlist* u siječnju 2001. godine. Izlaganje je popraćeno slikovnim prikazima već istraženih vrijednih djela mađarske tis-

kovne građe. Prikazom potrebe izradbe bibliografije *Fluminensia Hungarica* iz fonda *Biblioteca civica* koja se nalazi u njedrima najstarije zbirke Sveučilišne knjižnice Rijeka, dat je i prikaz daljnje obrade hungarice - kao nastavak projekta te mogućeg oformljavanja nove zbirke knjižnice *Hungarice* koju podupire i već godinu i pol dana financira županijski Odjel za društvene djelatnosti Primorsko-goranske županije. Izlaganje je pobudilo zanimanje i mađarskih knjižničarskih djelatnika i istraživača ne samo zbog korištenog računalnog sustava nego i zbog navedenih podataka koje sadržava. Prvi dio bibliografije *Fluminensia Hungarica* bit će korišten kao izvor podataka za jedan drugi projekt na kojemu mađarski knjižničari istraživači rade, a to je *Povijest mađarskih tiskara*. Predavanje svih izlagača bit će objavljeno u zasebnoj knjizi kao dokument savjetovanja.

Tijekom samoga savjetovanja pokazalo se koliko je značajan i zanimljiv ovaj fond hungarice u Sveučilišnoj knjižnici u Rijeci. Nekoliko je mađarskih istraživača već najavilo svoj dolazak u skoroj budućnosti radi istraživanja i korištenja te građe za svoje radove.

A. Smiljanić

The Queens Borough Public Library, New York, SAD

U Dječjem odjelu Gradske knjižnice održano je, 6. rujna 2000. godine, predavanje *Programi, službe, usluge i građa za korisnike u narodnoj knjižnici*. Predavanje je održala gđa Carol Sheffer, zamjenica upravitelja The Queens Borough Public Library, New York, SAD.

Gđa Sheffer je u svom predavanju prvo istaknula multikulturalni kontekst u kojem funkcionira ova narodna knjižnica: oko 44% stanovnika Queensa ne govori engleski jezik kao materinji, a više od 30% su useljenici. Narodna knjižnica ima središnju knjižnicu i 62 ogranka. Ova knjižnica je već jedanaestu godinu za redom prva po broju posudbi u SAD-u. Broj posudbi za prošlu godinu iznosi 17,2 milijuna. Isto tako, knjižnica bilježi godišnje 16,9 milijuna posjeta svojih korisnika, odgovori na više od 3,5 milijuna upita, a više od 500000 korisnika sudjeluje

u 27702 programa. Jedino što ova narodna knjižnica naplaćuje svojim korisnicima su zakasnine i fotokopiranje, a sve ostale usluge su besplatne. Knjižnica dobiva oko 70% sredstava za rad od grada, a preostalih 30% dobiva od države New York, savezne vlade, donacija i prihoda od zakasnina i fotokopiranja.

Govoreći o službama i uslugama koje narodna knjižnica pruža, gđa Sheffer je posebno govorila o više kategorija korisnika.

Prva kategorija o kojoj je govorila jesu djeca. Gđa Sheffer je istaknula da je vrlo teško naći knjižničare koji su osposobljeni za rad s ovom kategorijom korisnika. U knjižnici The Queens Borough postoje programi za sve dječje uzraste. Za one najmlađe organizira se čitanje priča i igranje vrlo jednostavnih igara za razvijanje motorike. Isto tako, organiziraju se i predavanja o djeci koja su namijenjena cijeloj obitelji, odnosno predavanja na kojima stručnjaci za rad s djecom pomažu roditeljima da što bolje upoznaju potrebe svoje djece i načine na koje ih mogu zadovoljiti. Narodna knjižnica posjeduje zbirke za djecu na drugim jezicima, a isto tako je organizirana pomoć za onu djecu koja dolaze u knjižnicu pisati školske zadaće i igrati se. Ovoj kategoriji korisnika se poklanja velika briga jer iskustva u knjižnici The Queen Borough pokazuju da veliki broj ovih korisnika ostaju trajni korisnici knjižničnih službi i usluga.

Druga kategorija korisnika jest mladež. Gđa Sheffer je istaknula da je i za ovu kategoriju korisnika vrlo teško naći osposobljene knjižničare. Iako se često o ovoj kategoriji razmišlja kao o najproblematičnijoj kada su u pitanju narodne knjižnice, knjižnica The Queens Borough posvećuje im posebnu pozornost. Knjižnica organizira savjetovanja na kojima se nastoji mladež naučiti kako treba pisati životopise, ispunjavati obrasce i pristupati razgovorima za zaposlenje. Isto tako postoji i Savjetodavni odbor mladeži koji omogućava da mladi sami kažu koji ih sadržaji, programi i građa zanimaju. Posebno se vodi briga o dvije zbirke za ovu kategoriju korisnika, jedna koja je vezana uz obrazovanje i druga koja je vezana uz slobodno vrijeme. Osim toga postoje i programi koji uključuju u rad knjižnice ovu kategoriju korisnika i oni se smatraju naročito korisnima i to iz dva razloga:

dio sudionika programa uključuje se u struku, a većina onih koji dobro upoznaju rad knjižnice ostaje im skloni do kraja života i to uvelike olakšava lobiranje za knjižnicu.

Treća kategorija korisnika jesu odrasli. Za njih je organizirano središte za obrazovanje koje nije namijenjeno samo useljenicima, budući da i do 30% rođenih Amerikanaca ne zna engleski dovoljno dobro da bi mogli bez pomoći ispuniti razne obrasce s kojima se gotovo svakodnevno susreću. Kao i za mladež, i za ovu kategoriju korisnika posebno se brinu dvije zbirke. Ona stručna nastoji pokriti sve korisničke potrebe tijekom dodiplomskog obrazovanja, a ona popularna nastoji uključiti razne sadržaje kao što su zdravlje, samopomoć, rekreacija i zabava. Osim ove tri kategorije, u The Queens Borough posebno brinu o nezaposlenima i useljenicima. U Obavijesnom središtu za zapošljavanje postoji baza podataka za zapošljavanje, održavaju se razni tečajevi za stjecanje vještina, a postoji i zbirka koja omogućava svladavanje vještina pisanja životopisa i pripremanja za razgovor za posao. Djelatnici ovog središta se brinu i o posebnoj kategoriji korisnika, onima koji su trenutno u kazneno-pravnim ustanovama, jer će u trenutku napuštanja tih ustanova njima biti nužno što prije riješiti pitanje zaposlenja. Kako je već prije spomenuto, knjižnica djeluje u multikulturalnom okruženju i to je razlog koji je imao presudan utjecaj na stvaranje zbirke koje nisu na engleskom jeziku. Trenutno postoje zbirke na 65 jezika. Isto tako, knjižnica svojim korisnicima čini dostupnom bazu podataka o svim zemljama.

Gđa Sheffer je ispričala kako su u svim ograncima knjižnice pored mjesta na kojem se zadužuje građa postavljeni jednostavni stalci (po uzoru na stalke koji postoje uz blagajne u svim američkim samoposluživanjima i na kojima su obično smješteni tisak i slatkiši) na kojima je uvijek izdvojen određen broj naslova i kako ti naslovi bilježe redovito veći broj posudbi od naslova koji su smješteni u policama. Onima koji žele saznati više pojedinosti o svim djelatnostima The Queens Borough Public Library, preporučujemo njihove mrežne stranice koje se nalaze na adresi www.queenslibrary.org.

K. Pintarić

CUC 2000

Ove je godine Hrvatska akademska i istraživačka mreža CARNET, potaknuta uspjehom i dobrim prijamom prve korisničke konferencije održane 1999. godine, odlučila organizirati svoju drugu korisničku konferenciju – CUC 2000 od 24.-26. rujna 2000. na Fakultetu elektrotehnike i računarstva u Zagrebu. Važnost ove konferencije nije samo u činjenici da je ona međunarodnog karaktera, već i u tome da kao jedina ove vrste u Hrvatskoj bude u potpunosti posvećena, kako iskusnim korisnicima Interneta, pružajući im razmjenu ideja i iskustava, tako i početnicima koji se tek upoznaju s novim informacijskim tehnologijama i Internetom kao medijem.

Tematski naziv ovogodišnje konferencije bio je *U potrazi za informacijama* pri čemu se nastojao dati odgovor na pitanja korisnosti Interneta, njegove što bolje organiziranosti kao važnog izvora informacija, sličnosti informacijskog prostora Web-a s knjižnicom i ostala.

Kroz tečajeve, pozvana predavanja vrhunskih europskih stručnjaka, kao što su *Nicky Ferguson* (ILRT, Bristol, Velika Britanija) i *Thomas Baker* (GMD, Sankt Augustin, Njemačka) te predavanja drugih domaćih i stranih predavača, brojne radove i prezentacije, radionice i okrugle stolove, bile su obuhvaćene glavne interesne teme: *Web izdavaštvo, portali i tematska sučelja, digitalne knjižnice, oblikovanje Weba, učenje putem Weba i pronalaženje informacija*.

CUC 2000 poseban je osvrt dao temi digitalnih knjižnica, sljedećem logičnom koraku u kontekstu novih informacijskih tehnologija. Uloga knjižnica dobiva novu važnost jer pristupom Internetu i vezom s informacijskim prostorom na Webu, ona je izravno i usko povezana s učenjem na daljinu, ali i potrebom korisnika za njenom uslugom 24 sata na dan. Stoga je nužno osmisliti kvalitetan način organiziranja digitalnih knjižnica i osiguranja dostupnosti informacija.

Kao i prošle godine, u sklopu korisničke konferencije održan je Web festival, posebno događanje na kojem autori Web stranica imaju priliku prezentirati svoje radove. Tema festivala bili su Web portali, ujedno i jedan od raspravljanih pojmova na konferenciji. Najbolji Web portal birao se u tri nezavisne kategorije:

- portal općeg tipa
- tematski portal
- portal za interesnu skupinu korisnika;

pri čemu su i posjetitelji web stranice konferencije imali priliku glasovati po svom izboru odlučujući tako o nagradi *Izbor korisnika*.

Velika zainteresiranost i odaziv CARNET-ove korisničke konferencije ne samo da potvrđuje njezinu važnost, nego i potrebu za razmjenom ideja i proširivanjem znanja iz područja informacijske tehnologije.

S. Pigac

Međunarodno savjetovanje: "Izgradnja i modernizacija narodnih knjižnica"

U latvijskom glavnom gradu Rigi 28. - 29. rujna 2000. godine održano je Međunarodno savjetovanje *Izgradnja i modernizacija zgrada narodnih knjižnica*. Savjetovanje su organizirali latvijska Nacionalna knjižnica i Gradska knjižnica Riga. Na savjetovanje su, uz latvijske predstavnike (knjižničare i arhitekate), pozvani i knjižničari iz Litve, Estonije, Danske, Finske, Nizozemske i Hrvatske.

Referat Marije Šegota-Novak *Buildings of public libraries in Croatia – between standards and reality* predstavila je kolegica Dzidra Smita, savjetnica za narodne knjižnice iz latvijske Nacionalne knjižnice, zbog nepredviđene spriječenosti autorice da osobno prisustvuje Savjetovanju.

Predstavljeni referati bavili su se nacionalnim politikama izgradnje narodnih knjižnica, pregledom stanja u pojedinim zemljama, opisima konkretnih slučajeva rekonstrukcija i modernizacija, te pristupa rekonstrukciji i prenamjeni starih povijesnih zgrada u knjižnice.

Organizatori su najavili novo međunarodno savjetovanje 2001. godine na temu *Narodne knjižnice u tranzicijskim zemljama*.

M. Šegota-Novak

Posjet njemačkim knjižnicama

Zahvaljujući stipendiji Njemačkog knjižničarskog društva, posebice angažmanu gospođa Elisabeth Simon i Ulrike Lang te dr. Horsta Neiaera, u prvoj polovici listopada prošle godine posjetila sam neke od najznačajnijih narodnih knjižnica u sjeverozapadnoj Njemačkoj i to gradske knjižnice u Kölnu, Düsseldorfu, Dortmundu i Mülheimu an der Ruhr. Moj dvotjedni studijski boravak u Njemačkoj bio je usredotočen na upoznavanje s menadžmentom, marketingom, uslugama za korisnike i programima koji promoviraju čitanje i pismenost. Tako se djelovanje knjižnice u Kölnu, jedne od najpoznatijih i najuspješnijih njemačkih knjižnica, temelji prvenstveno na konceptu informacijskog centra, zatim centra za novu tehnologiju, edukaciju, savjetodavnog punkta kako doći do prave informacije, te gradskog sastajališta koje nudi brojne i raznovrsne događaje i programe za djecu i odrasle. Uz ponudu komercijalnih baza podataka, ova je knjižnica posebno poznata po alternativnim načinima financiranja (s ostvarenih 4 milijuna DM vlastitih sredstava u prošloj godini), koji se baziraju na naplati usluga korisnicima i na razvijenom partnerstvu s poslovnim sektorom.

Poput kölnske knjižnice i gradska knjižnica u Düsseldorfu objedinjuje veliki knjižnični sustav. Iako u konkurenciji bogate kulturne ponude sredine u kojoj djeluje nastoji biti prepoznata po velikom broju događanja za djecu i odrasle, misija joj se bazira na konceptu centra za daljnje obrazovanje, tj. na što većem obogaćivanju ponude informacija za doživotno učenje i obrazovanje.

Gradska knjižnica u Dortmundu u posljednje je vrijeme popularno odredište mnogih njemačkih i stranih knjižničnih djelatnika, zbog zanimanja za novu, atraktivnu zgradu, koju je projektirao slavni švicarski arhitekt Mario Botta. Međutim, nova zgrada nije do kraja riješila problem potrebnog prostora knjižnice, tako da zaposleni nisu zadovoljni postojećom organizacijom prostora. Misija dortmundske knjižnice je da bude informacijski i komunikacijski centar koji nudi usluge pojedincima i kompanijama. Ova je knjižnica posebno poznata po svojim specijalnim zbirkama – bogatoj, pedeset godi-

na prikupljanoj dokumentaciji o književnicima, bogatoj artoteci, institutu za istraživanje novina, bazama podataka. Usluge pretraživanja naplaćuju se i u ovoj knjižnici i to 20 DM za pola sata (u kölnskoj knjižnici 30 DM za pola sata).

Iako tradicionalne unutrašnje organizacije i konvencionalnih usluga za korisnike, knjižnica u Mülheimu an der Ruhr zanimljiva je zbog organizacije kojoj pripada. Radi se o koncepciji zajedničkog organiziranja svih gradskih kulturnih institucija, koja je u Njemačkoj još uvijek eksperimentalnog karaktera, a temelji se na zajedničkom dogovaranju direktora svih gradskih kulturnih ustanova oko zajedničkog upravljanja i raspolaganja ukupnim financijskim sredstvima koje njihova lokalna zajednica izdvaja za kulturne potrebe. Osim prostora u kojem je knjižnična građa po strategiji djelovanja super-marketa i dobre prezentacije svrstana po žanrovima, a ne po strukama i abecednom redu, ova je knjižnica zanimljiva i po novom bibliobusu, jednom od rijetkih novih vozila, čija je nabava zbog recesije i visokih cijena nepristupačna većini njemačkih knjižnica. Projekt nabave novog bibliobusa ovdje je realiziran zahvaljujući sredstvima lokalne zaklade nekadašnjih moćnih vlasnika ruhrskih čeličana.

Sve knjižnice koje sam posjetila velikom pozornost posvećuju sistemu zaštite od krađa i požara, a knjižnice u Düsseldorfu i Dortmundu imaju poseban nadzor u toaletima (Dortmund i video-nadzor) kako bi prvenstveno spriječili probleme s narkomanima i ostalim problematičnim tipovima ljudi, koji se ovdje često okupljaju zbog blizine željezničkih kolodvora.

Iako daleko ispred hrvatskih knjižnica u standardu knjižničnih usluga, a pogotovo u bogatstvima zbirke knjižne, a naročito neknjižne građe (koje zbirnim nazivom zovu mediji), njemačke knjižnice nisu imune na brojne probleme. Problemi u gospodarskom životu Njemačke (recesija, velik broj nezaposlenih, pad standarda) odražavaju se i na financiranje knjižnica, koje obilježavaju problemi nedostatnih sredstava za nabavu medija, nedovoljni broj zaposlenih, teškoće u održavanju starih zgrada, zatvaranje ograna i gašenje usluga pokretnih knjižnica. Međutim, bilo je zanimljivo upoznati načine koje njemački kolege pronalaze kako bi se suočili s tekućim problemima

i općenito izazovima suvremenog društva. Prije svega nastoje biti aktualni u uslugama koje pružaju novi mediji i kompjutorska tehnologija, u atraktivnim kulturnim događanjima, u definiranju svojih misija koje ih razlikuju od konkurencije u kulturnoj ponudi sredina u kojima djeluju, u oslanjanju na društva prijatelja knjižnice koja ih potpomažu financijski i lobiranjem, a iznad svega u pronalaženju sponzora i alternativnih izvora financiranja.

D. Sabolović-Krajina

Stručni skup visokoškolskih knjižnica: "Knjižnice hrvatskih učilišta: nužnost promjena za 21. stoljeće"

U Splitu je od 24.-25. listopada 2000. god. održan prvi stručni skup visokoškolskih knjižnica u Hrvatskoj. Skup su organizirali Hrvatsko knjižničarsko društvo - Komisija za visokoškolske knjižnice i Društvo knjižničara u Splitu. Skup se održao na temu: *Knjižnice visokih učilišta: nužnost promjena za 21. stoljeće.*

Skup je trebao sagledati osnovne probleme, pojave i procese na sadašnjem stupnju razvoja visokoškolskih knjižnica u Hrvatskoj-konceptualne, organizacijske, zakonske, financijske, tehničko-tehnološke. A kao logičan nastavak, kroz pozvane referate domaćih i stranih izlagača prikazane su osnovne tendencije razvoja suvremenog sveučilišnog knjižničarstva u svijetu. Skup je imao tri podteme:

- I. Sveučilišne knjižnice na razmeđi stoljeća: osnovne karakteristike promjena,
- II. Knjižnice visokih učilišta u Hrvatskoj: sadašnje stanje i problemi i
- III. Strategija razvoja knjižnica visokih učilišta u Hrvatskoj: promjene za 21. stoljeće.

Naslovnom temom skupa Programski je odbor ipak želio staviti naglasak na budućnost koja od visokoškolskih knjižnica traži osmišljenije konceptualne i organizacijske prilagodbe - jačanje integracijskih procesa, ne samo između knjižnica nego i prema akademskoj i znanstvenoj zajednici, usvajanje novih teh-

nologija, oblika rada i nove uloge u demokratiziranom društvu, povećanje odgovornosti prema društvu i korisnicima i ostalo kako bi se uspješno prilagodile promjenama u svojoj okolini.

Cilj skupa bio je i upoznavanje sveučilišne i šire javnosti s nastojanjima visokoškolskih knjižnica da odgovore zahtjevima vremena, kao i njihova promocija. Stoga je dolazak rektora Sveučilišta u Splitu, prof. dr. Ive Babića, rektora Veleučilišta u Splitu, prof. dr. Borisa Anzulovića i gradonačelnika Splita, prof. Ivana Škarića, koji su pozdravili skup, svojevrsno priznanje njihovim nastojanjima u tom pravcu

Opća demokratizacija i sveprisutniji zahtjevi za slobodom informiranja uvode visokoškolske knjižnice u nove prostore. Izlaganje prof. dr. Arsena Bačića, dekana Pravnog fakulteta u Splitu o autonomiji sveučilišta i ulozi knjižnica u slobodi informiranja bilo je uvod u daljnji rad skupa

Na skupu je sudjelovalo 14 izlagača. Iz Slovenije pozvane su dr. Irena Sapač, ravnateljica Univerzitetne knjižnice Maribor i dr. Melita Ambrožič iz Nacionalne i univerzitetne knjižnice u Ljubljani. Održane su i dvije radionice: *Internet i informacije* i *Predstavljanje web stranica fakultetskih knjižnica.*

S obzirom na brojnost i raznolikost tema organizirani su i drugi oblici rada. Održan je okrugli stol na temu: *Sustav znanstvenih informacija-jesmo li na dobrom putu?* na kojem su dr. Jelka Petrak i mr. Jadranka Lisek upoznale prisutne s organizacijom SZI-ja i budućim planovima za njegov razvoj. Nacionalna i sveučilišna knjižnica organizirala je radni sastanak na kojem je dr. Maja Jokić, koordinatorica za visokoškolske knjižnice, predstavila model povezivanja knjižnica u konzorcije. Općenito, na skupu se razvila slobodna diskusija o mnogim aktualnim problemima tako da možemo na kraju reći da su za njegov (ne)uspjeh zaslužni svi prisutni.

Jedan od zaključaka skupa je da on treba prerasti u tradicionalan skup koji će se održavati svake godine. Referati sa skupa će biti tiskani u prigodnom broju *Glasnika Društva bibliotekara u Splitu*, a sve informacije o skupu, sažeci izlaganja i zaključci mogu se vidjeti na adresi: (www.gradst.hr/library/khu).

I. Kuić

Informacijska tehnologija u našim knjižnicama: vozimo li romobil ili formulu 1?

U Zagrebu je 10. i 11. studenoga održan prvi seminar za knjižničare visokih učilišta i znanstvenih instituta koji djeluju u sustavu Ministarstva znanosti i tehnologije. Svrha održavanja seminara bila je raspraviti neke važne aspekte primjene novih informacijskih tehnologija, pristupa informacijama i oblikovanja novih usluga. Program se održao pod naslovom *Informacijska tehnologija u našim knjižnicama: vozimo li romobil ili formulu 1?*, a odvijao se u obliku pozvanih predavanja domaćih i inozemnih stručnjaka, radionica te raspravišta.

Pozvani predavači bili su prof. dr. Robert Manger (Ministarstvo znanosti i tehnologije), dr. Josip Štibanov (Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb) te mr. Jadranka Stojanovski (knjižnica Instituta Ruđer Bošković, Zagreb).

Na temu upravljanja promjenama, oblikovanja novih usluga te trajnog učenja i obnavljanja stručnog znanja u vremenu brzih tehnoloških promjena izlagali su Tatjana Aparac-Jelušić (Filozofski fakultet, Zagreb), Predrag Pale (Fakultet elektrotehnike i računarstva, Zagreb) te Melita Ambrožič (Nacionalna i univerzitetna knjižnica, Ljubljana). Annu Jauhainen (Helsinki University Library) govorila je o razlozima, načinu izbora i iskustvima s uvođenjem novog knjižničnog softvera u finske visokoškolske knjižnice, a Tibor Koltay (Szent Istvan University, Gödölö) i Friedrich Wilhelm Froben (Friedrich-Althoff-Consortium, Berlin) o strategiji nabave i korištenju elektroničkih časopisa.

Organizirano je i šest radionica: Pretraživači Interneta (voditelj Miroslav Milinović, CARNET), Izradite sami vašu web stranicu (voditelji Danijel Pajur, Institut Ruđer Bošković i Dijana Erceg, Građevinski fakultet, Split), Kako promicati knjižnične djelatnosti i usluge? (voditeljica Dijana Sabolović-Krajina, Knjižnica i čitaonica "Fran Galović", Koprivnica), Javno dostupni on-line katalozi (voditelj Radovan Vrana, Filozofski fakultet,

Zagreb) te Radionica iznenađenja (voditelji Tatjana Aparac-Jelušić i Predrag Pale).

Raspravište je kao središnju temu imalo trajnu izobrazbu knjižničara.

Seminaru je prisustvovalo preko 200 sudionika sa svih hrvatskih sveučilišta, pa je Ministarstvu znanosti i tehnologije predloženo da se održava svake godine i da mu osnovna zadaća bude trajna izobrazba knjižničara i poticaj razvoja knjižničarske struke.

Na web adresi seminara (<http://www.szi.hr/seminar/>) mogu se naći izlaganja ili sažeci izlaganja te sadržaji radionica.

J. Petrak

Mjesec hrvatske knjige 2000.

Od 15. listopada do 15. studenog 2000. godine održana je tradicionalna manifestacija *Mjesec hrvatske knjige*. Po šesti put za redom manifestaciju, koja se održava pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske, organizirale su Knjižnice grada Zagreba.

Pozivu Programskog i organizacijskog odbora na planiranje programa u *Mjesecu hrvatske knjige* odazvalo se sto šezdeset i osam narodnih knjižnica s više od tisuću programa.

Pritom treba konstatirati da su iz godine u godinu programi sve kvalitetniji i raznovrsniji, što svjedoči o značaju manifestacije za sve, a naročito za manje sredine.

Koncepcija ovogodišnje manifestacije ponešto se razlikovala od proteklih – svečano otvaranje manifestacije je, na preporuku Programskog i organizacijskog odbora, održano na više mjesta - u nekoliko županija okupili su se brojni ljubitelji knjige: 14. listopada u Hrvatskoj Dubici svečano je otvorena Narodna knjižnica i čitaonica *Ivo Kozarčanin*, a u Roču je istoga dana održana cjelodnevna priredba kojom je obilježen početak ovogodišnje manifestacije za Istarsku županiju sa spomenom na Gutenberga i na glagoljaše. U Karlovcu je 15. listopada održan susret književnika Karlovačke županije, a u Zagrebu 16. listopada u Gradskoj knjiž-

nici obilježena je 50. obljetnica Odjela za djecu i mladež i time otvorena manifestacija za grad Zagreb i Zagrebačku županiju.

Svečanost zatvaranja manifestacije održana je 15. studenog proslavom 150. godišnjice Gradske knjižnice Rijeka i 70. godišnjice Gradske biblioteke Sušak. Uoči ove proslave, u Rijeci je 14. studenog održan okrugli stol (svojevrsan nastavak rasprave o položaju knjige u hrvatskom društvu iz Pule 1999. godine) s temom *Knjiga i knjižnica u osvit 3. tisućljeća – problemi, prioriteti, smjerokazi, rješenja*. Na okruglom stolu sudjelovali su (redoslijedom izlaganja) *akademik Nedjeljko Fabio, dr. Srećko Lipovčan, dr. Ivan Henneberg, dr. Aleksandra Horvat, mr. Dragutin Palašek i Branko Čegec*. Moderator rasprave bila je *Tatjana Nebesny*.

Hrvatski centar za dječju knjigu, koji djeluje pri Knjižnicama grada Zagreba, organizirao je tijekom jeseni nacionalni kviz za poticanje čitanja *Čitanje je pustolovina*. Sudjelovanje u kvizu prijavilo je više od stotinu knjižnica iz svih hrvatskih županija, s učešćem gotovo četiri tisuće djece. Završna svečanost, uz izvedbu predstave *Čudnovate zgone šegrta Hlapića*, za dobitnike nagrada održana je 10. studenoga.

Časna lista IBBY-a uručena je u organizaciji Međunarodnog centra za dječju knjigu 9. studenoga na Odjelu za djecu i mladež Gradske knjižnice u Zagrebu piscu Joži Horvatu, prevodiocu Josipu Tabaku i ilustratorici Piki Vončini.

I za ovu je manifestaciju tiskan propagandni materijal: programska knjižica, plakati, bookmarkeri i pozivnice, u većoj nakladi nego prethodnih godina, iako i ta količina nije dostatna za sve one koji žele obilježiti *Mjesec hrvatske knjige*. Dizajn ovog materijala izradio je, također ljubitelj (Ilijepa) knjige, Ante Rašić u svojem *Studiju Rašić*.

I na kraju: ako smo i ponešto mijeňjali koncepciju, to samo znači da nam je stalo da unapređujemo ovu manifestaciju, prilagođavamo je okolnostima, mogućnostima i željama njezinih sudionika.

Zbog knjige i njezinih čitatelja, naravno.

Z. Sviben

Okrugli stol: “Knjiga i knjižnica u osvit 3. tisućljeća – problemi, prioriteti, smjerokazi, rješenja”

Ovaj *Okrugli stol* održan je u okviru završne manifestacije Mjeseca hrvatske knjige 2000., u Rijeci, 14. studenoga 2000.g. u organizaciji Knjižnica grada Zagreba i Gradske knjižnice Rijeka, a pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Grada Rijeke. Cilj Okruglog stola je rasprava o tome kako poboljšati partnerstvo u lancu knjige, od autora do čitatelja.

U radu Okruglog stola s uvodnim tezama sudjelovali su predstavnici autora, nakladnika, knjižnica, državne i lokalne vlasti te prava.

Prof. dr. Aleksandra Horvat, Filozofski fakultet, Zagreb

- Knjižnice ulaze u 3. tisućljeće s prvorazrednom zadaćom (definiranom u nizu međunarodnih dokumenata) da budu obrazovno, informacijsko i kulturno središte zajednice, pristupačne svim građanima bez obzira na status, pripadnost ili svjetonazor s ciljem osiguranja slobodnog i besplatnog pristupa osnovnim knjižničnim uslugama: knjižničnoj građi i informacijama, uključujući i pristup Internetu.

- Da bi ostvarile ovako zacrtanu misiju, knjižnice trebaju imati redovito financiranje (zakonski uređeno) i njihova cjelokupna djelatnost mora imati uporište u zakonskim propisima. Da bi, pak, svoje usluge i službe podigle na visoku stručnu razinu, knjižnice trebaju omogućiti svojim djelatnicima stalno stručno usavršavanje.

Mr. Dragutin Palašek, pročelnik Ureda za kulturu Grada Zagreba

- Konstatirana je višegodišnja stagnacija zagrebačkih knjižnica vidljiva kroz obim knjižničnih fondova. Izneseno je gledište o ugroženim osnovnim kulturnim standardima građana Zagreba.

- Najavljena je aktivnija kulturna politika prema knjizi, knjižničnoj djelatnosti i nakladništvu. Izražena je podrška u prioritetima: informatizaciji knjižnica, pris-

tupu Internetu i predstavljanju knjižnica na Webu, širenju mreže narodnih knjižnica, ali i racionalizaciji u organizaciji i poslovanju.

Branko Čegec, pomoćnik ministra kulture

- Istaknuta je potreba redefiniranja obveza između Ministarstva kulture i lokalne uprave.

- Potreba definiranja kulturne politike vezane uz knjigu (Zakon o kulturnim vijećima, Vijeće za knjigu umjesto povjerenstva, itd.)

- Perspektive interventnog otkupa knjiga za narodne knjižnice. Problem distributivne i knjižarske mreže.

Akademik Nedjeljko Fabrio, književnik

- Promišljajući partnerski lanac o kojemu ovisi boljitak položaja knjige, iznosi dvije inicijative:

1. Utemeljenje knjižnično-knjižarskih novina, mjesečnog priloga *Vijenca*, za koje bi knjižničari prikupljali građu vezanu uz nove knjige, povijest knjižnica, obljetnice u svezi s knjigom, kao i o novim medijima.

2. Osnivanje "trojke za knjigu" (autor, urednik ili nakladnik i knjižničar) kao dio partnerskog lanca koji bi ponijeli skrb za odabrani vrijedni naslov te ga promicali u javnosti.

Dr. Srećko Lipovčan, glavni urednik Erasmus naklade

- Položaj hrvatske knjige na europskom/svjetskom tržištu vrlo je složen s obzirom na mali broj govornika/čitatelja. No, usprkos tome, poželjno je odgovorno nastojanje da Republika Hrvatska u kulturnom okruženju dobije legitimno mjesto.

- Preporuča se prihvaćanje iskušanih modela susjednih zemalja u kojima država financijski podupire prijevode na strane jezike kroz stručne službe za takve poslove.

- Istaknuta je potreba osnivanja fondova/zaklada u kojima neovisni i kompetentni ljudi odlučuju o izboru djela i raspodjeli sredstava.

Dr. Ivan Henneberg, Pravni fakultet, Zagreb

- S aspekta prava i pravnih propisa, knjiga predstavlja intelektualnu tvorevinu koja se kao takva nalazi pod dvostrukim pravnim režimom: autorskog prava i prava vlasništva i drugih stvarnih prava gdje autorsko pravo ima primat nad pravom vlasništva i ono ga ograničava.

- Izlazak knjige u javnost zajednički je interes autora i nakladnika, a događa se na tradicionalne načine: prodajom i posudbom, te na nov način: pohranom na elektroničkom mediju.

Rasprave u okviru Okruglog stola pokazale su svu složenost problema vezanih uz položaj hrvatske knjige iz aspekta svih karika partnerskoga lanca. Okrugli stol je završio najavom zaključaka.

M. Šupraha-Perišić

Arhivi, knjižnice, muzeji : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture, 2000.

Četvrti seminar *Arhivi, knjižnice, muzeji : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture* već tradicionalno je održan od 22.-24. studenoga 2000. u Rovinju, okupivši stučnjake svih triju profila iz naziva. Seminar je održavan, kao i svake godine, na tri razine: izlaganja predavača, diskusije u okviru Zajedničke radne grupe AKM-a i radionice na zadanu temu.

Prvi dan programa započet je izlaganjem Davora Ljubimira o etičnosti knjižničarstva. Referatom se željela usmjeriti pažnja na tradicionalne oblike knjižničarske djelatnosti. Pri tome se u potpunosti negiralo novu informatičku eru, doživljavajući digitalizaciju kao mač nad glavom knjižničarske etike i ljudskosti. Pokušalo se prikazati gubljenje humane biti knjižničarstva kroz pretjeranu skrb o informacijama, podacima i načinima njihova prenošenja i upravljanja. Predavač se osvrnuo i na knjigu *W. Gorman : Future libraries : dreams, madness and reality*, te na njegovo određenje znanja, razumijevanja i mudrosti. Nažalost, izlaganje nije ponudilo nikakve naznake kako spojiti informatizaciju struke i globalnu informatizaciju društva s trajnom brigom o duhovnosti i ljudskosti. Aleksandra Horvat održala je izlaganje na temu Knjižnice između zakonskih propisa i vlastite inicijative. Predočeni su nam najnoviji zakoni s područja knjižničarstva, posebice proces usklađivanja zakonskih pro-

pisa zemalja članica Europske unije. Kao iznimno važan izdvojen je dokument Smjernice za knjižnično zakonodavstvo, koji je izradilo Vijeće Europe 1999. Dokument sadrži osnovne principe kojima bi se morali prikloniti zakonodavci pojedinih zemalja EU pri oblikovanju zakona o narodnim knjižnicama. Tomislav Šola govorio je o poslanju muzejske struke, napomenuvši da se svojim predavanjem obraća i bibliotekarima i arhivistima, te kako se, govoreći o poslanju muzealaca, i ne može, zbog povezanosti sveukupnog okruženja svih triju struka, odijeliti od ostalih. Posebno se osvrnuo na sve češće odjeljivanje stručnog posla od korisničkog upita ili zahtjeva, kao i na primjenu nekih imaginarnih zacrtanih planova bez osvrta na zakone tržišta. Mirna Willer izložila je problematiku interoperabilnosti sadržaja na sve četiri razine (protokoli između sustava, sintaksa, semantika i sami metapodaci), definirajući pojam interoperabilnosti i iznoseći moguće standarde i protokole (Z39.50) koji bi trebali omogućiti prijenos podataka. Zoran Bekić dao je kratki pregled događanja i zaključaka s ovogodišnjeg CUC-a osvrnuvši se na internet portale i mogućnosti knjižnica, arhiva i muzeja da aktivno sudjeluju u njihovoj izgradnji, doprinoseći tako kvalitetnijem i edukativnijem internet prostoru. Jasenka Zajec predstavila je najnovije međunarodne i hrvatske norme koje se odnose na muzejsku, knjižničnu i arhivsku građu, i još jednom je, svima koji do sada na to nisu obraćali pažnju, predstavila postupak usvajanja nekog prijedloga na razinu norme. Walter Koch iz Graza govorio je o metapodacima i distribuiranim načinima njihova pretraživanja. Goran Zlodi izložio je mogućnosti upotrebe Dublin Core-a u muzejskoj obradi građe putem predstavljanja CIDOC-ovih Međunarodnih smjernica za podatke o muzejskom predmetu, ujedno upozorivši i na probleme koji se javljaju u primjeni. Tinka Katić je na primjeru jednog UNIMARC zapisa pojasnila funkcionalne zadatke bibliografskih zapisa (fantastični FRBR) i uopće strukturiranje strojno čitljivog zapisa za staru knjigu. Ana Barbarić kritički nam je predstavila (a ujedno i prevela) IFLA-in novi dokument (ne možemo reći standard, jer je povučen na reviziju) Smjernice za prikaz sučelja javno dostupnih knjižničnih računalnih kataloga, s pravom se vrlo oštro suprotstavljajući nedorečenosti

i nejasnosti tog dokumenta. Onima koji se trenutno bave izradom web OPAC-a svoje knjižnice i ovaj prikaz bit će dovoljan za početni poticaj odakle krenuti i u kojem smjeru, a nama ostalima preostaje samo da čekamo izlazak novih (nadamo se i preciznijih) Smjernica. Igor Gliha vrlo je zanimljivo izlagao o autorskom pravu uopće, kao i o problemima koji se javljaju prilikom elektroničkog nakladništva, digitalizacije građe. Predavanjem je potaknuo burnu raspravu. Sofija Klarin i Tomislav Murati predstavili su svoj rad prikupljanja hrvatskih elektroničkih serijskih publikacija unutar određenog razdoblja, upozoravajući na četiri glavne razine upravljanja informacijama na webu: identifikaciju, odabir, obradu i osiguravanje pristupa web-publikacijama. Rad je otvorio mnoštvo pitanja: od autorskih prava do trajnosti (odnosno nestabilnosti) dokumenata na webu koji isto tako pripadaju nacionalnoj baštini i moramo ih pohraniti za budućnost. Z. Lesić predstavio je IBM Content manager u okviru razvoja digitalne knjižnice kao platformu na kojoj možemo izgraditi potpuno digitaliziranu zbirku. Želimir Laszlo predstavio nam je niz muzeja i njihovih internet surogata, upoznavajući nas s raznim oblicima web muzeja (muzeji koji su isključivo na webu, muzejske stranice koje žele samo privući publiku u stvarni muzej, stranice samostana zatvorenog reda koji žele predstaviti blago koje se jedino putem weba može vidjeti, stranice raznih arheoloških nalazišta koje predstavljaju građu putem weba u svrhu zaštite građe i sl.) ponudivši nam niz korisnih web adresa.

Zajednička radna grupa AKM-a ove je godine predstavila upotrebu Dublin Core-a i njegovog trećeg elementa: tema ili *subject*. Raspravljalo se o pristupima predmetizaciji u svim trima strukama, i o mogućim zajedničkim elementima opisa. U panel diskusiji sudjelovali su Bisera Čaušević, Boris Zakošek, Goran Zlodi i Mirjana Vujić. Irena Kolbas je kao predstavica muzealaca održala izlaganje na temu Predmet, tema, sadržaj. Mirjana Vujić predstavila je, uz pomoć Bisere Čaušević i Roberta Ravnića, predmetnu obradu bibliografske građe. Goran Zlodi je govorio o ulozi Dublin Corea pri komuniciranju sadržaja AKM građe, o mogućnostima zajedničkog standarda za obradu građe. Terminološku dilemu na-

ziva trećeg elementa DC-a: tema, predmet, ključna riječ ili *subject* detaljno je izložio Boris Zakošek. Na kraju je pročitao referat Dore Bošković koja je bila spriječena sudjelovati, u kome ona donosi svoja razmišljanja o definiranju standarda sadržajne obrade muzejske građe. Referat je obogaćen vrlo ilustrativnim primjerima. Tema treba li svaka zajednica izgraditi svoj tezaurus za predmetnu obradu, treba li izgraditi zajednički tezaurus i je li tezaurus kao propisani popis termina uopće potreban potaknula je žustru raspravu. Bez obzira na dileme oko tezaurusa, došlo se do zaključka da je DC uporabljiv kao jedinstveni format zapisa u sve tri zajednice za određene vrste građe (za obradu elektroničke građe). Zaključeno je da bi muzelaci i arhivisti velik dio opisa mogli preuzeti prema bibliotekarskom pravilniku GSAR-e, kako bi uštedjeli vrijeme i trud pri stvaranju normativnog zapisa. Zadnju panel diskusiju obogatio je Robert Ravnić prezentacijom multidisciplinarnog programa koji povezuje građu arhiva, knjižnica i muzeja putem jedinstvene baze, olakšavajući na taj način korisniku pristup raznorodnoj vrsti građe iste tematske problematike. Izlaganje kolege Ravnića bilo je sukces svega čemu težimo na ovim okupljanjima, pravo veličanje duha zajedništva i kada bi se dodjeljivalo priznanje za najprezentaciju na seminaru mnogi bi od nas glasovali upravo za ovo izlaganje!

Radionice su bile iznimno posjećene, a na njima su se vodile aktivne i produktivne diskusije na sljedeće teme: *Internet nazivlje* (voditelji Irena Kolbas, Krešimir Pintarić, Žarka Vujić, Boris Zakošek), *Obrada AKM građe* (voditeljica Snježana Radovanlija Mileusnić), *Dublin Core* (voditeljica Lajla Miletić-Vejzović), *Digitalizacija* (voditelj Zvonimir Baričević), *Promicanje kulturnog turizma* (voditeljica Davorka Pšenica).

Radionica o internet nazivlju uzburkala je lingvističke duhove bibliotekara, muzealaca i arhivista, donešena su neka objašnjenja već postojećih termina, a i pokušali su se iznaći i adekvatni hrvatski termini. Radionica Obrada AKM građe predstavila je iznimno zanimljiv projekt registra ratnih šteta na mreži i statističke podatke stanja muzejske djelatnosti na temelju Registra muzejsko-galerijskih ustanova. Na radionici Dublin Core-a Lajla Miletić-Vejzović izvrsno je poka-

zala "know how" za digitalizaciju dijela zbirke (u ovom slučaju to su bile fotografije) prema američkom modelu. Korak po korak vodila je sudionike kroz određivanje opsega digitalizacije, dobivanje autorskih prava, samu digitalizaciju fotografija i popratni istraživački rad te stvaranje zapisa tj. umetanje metapodataka u digitalnu sliku koristeći Dublin Core. Američki primjer pokazao nam je kako s malo ljudi u kratkom roku postići maksimum. Već tradicionalni program radionice digitalizacije obogaćen je prikazom novih modela i načina ovakve vrste predstavljanja građe. Radionica *Promicanje kulturnog turizma* prvi je puta formirana ove godine i pokazala se kao pun pogodak. Prikazane su mogućnosti preoblikovanja postojećeg (ili, bolje rečeno, nepostojećeg) marketinga kao dijela suvremenog knjižničnog poslovanja, predstavljen je projekt *Donacije i sponzorstva* Zagrebačke banke u funkciji promidžbe kulturne baštine, kao i nadasve poticajan slovenski projekt *Od riječi do ljudi*.

Sve radionice zadnjeg dana seminara podnijele su izvješća, tako da su svi sudionici mogli dobiti obuhvatan pregled svih zbivanja.

Opći zaključak skupa je kako su okupljanja ovakve vrste i dalje potrebna, kako ima još puno nedoumica i problema koje treba razriješiti na razini čitave AKM zajednice i kako je razmjena informacija s kolegama iz srodnih područja temelj izgradnje kvalitetnog prostora djelovanja na svim razinama AKM zajednice.

Sam seminar bio je vrlo dobro organiziran od strane Hrvatskog knjižničarskog društva i Zajedničke grupe AKM-a, u prostoru koji već godinama vrlo kvalitetno ugošćuje sve sudionike ovoga skupa. Mala zanimljivost: ove je godine, na inicijativu sudionica skupa iz Gradske knjižnice u Zagrebu, lokalnom restorančiću Veli Jože iz Rovinja dodijeljena povelja za nesebičan trud prilikom pružanja moralne i prehrabne podrške svim sudionicima skupa.

Zaključke svih radionica i sažetke izlaganja do izlaska zbornika radova iz tiska možete pronaći na adresama <http://jagor.srce.hr/akm> i <http://www.hidra.hr/akm>.

Susret turskih i balkanskih knjižničara

Ministarstvo kulture Turske organiziralo je međunarodni *Susret turskih i balkanskih knjižničara* (Ankara, 28. studeni – 3. prosinac 2000.) na koji su bili pozvani knjižničari Albanije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Grčke, Hrvatske, Makedonije, Moldavije, Rumunjske, Turske i Jugoslavije. Pozivu su se odazvali svi osim knjižničara Makedonije.

Uz prethodno nedorečene ciljeve i temu susreta, sudionici su predstavili postignuća knjižničara u struci svoje zemlje. *Sustav hrvatskih narodnih knjižnica i Gradska knjižnica Zadar kao primjer u okviru hrvatskih narodnih knjižnica* bile su teme kojima smo predstavili hrvatsko knjižničarstvo, te pobudili veliko zanimanje auditorija za razvijanje međusobne suradnje i upoznavanje naše prakse, koja se u kontekstu prisutnih zemalja pokazala vrlo razvijenom i uspješnom.

Imajući na umu da su knjižnice čuvari civilizacije, tradicije i nacionalne kulture i da odgovaraju na izazove novog doba, tijekom susreta artikularale su se namjere sazivača konferencije za razvijanjem široke kooperacije među knjiž-

nicama svih tipova, između institucija višeg obrazovanja na kojima se studira knjižničarstvo, te između knjižničarskih društava. S obzirom da regija Jugoistočne Europe ima specifične geografske, povijesne, ekonomske, socijalne i političke osobine, donesena je deklaracija s rezolucijama i preporukama o nastavku inicijative.

U deklaraciji se preporučuje nastavak suradnje putem razmjene stručnjaka, publikacija, knjižničnih materijala, bibliografija, te kooperacija u organizaciji seminara i studija, zaštite knjižničnih materijala, stvaranja baza podataka i uvođenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija u knjižnice.

Naš je stav da suradnju treba uspostaviti jedino i samo u konkretnim projektima s točno definiranim ciljevima i partnerima, te promišljenim omjerom financiranja u skladu s udjelom i interesima.

A. Silić i M. Masar

Libraries in the Digital Age 2001.

D rugi međunarodni seminar *Libraries in the Digital Age* održat će se

od 23. do 28. svibnja 2001. u Inter-univerzitetskom centru, Dubrovnik. Direktori Seminara su Tefko Saracevic i Tatjana Aparac-Jelušić, a na čelu organizacijskog odbora je Radovan Vrana.

Dvije su glavne teme Seminara: etička i pravna pitanja i Internet koju je priredio i vodi prof. Rafael Capurro, te informacijske usluge: teorija i praksa o kojoj brine prof. Tefko Saracevic. Desetak pozvanih uglednih svjetskih stručnjaka iz područja knjižnične i informacijske znanosti, te inozemni i domaći predavači predstaviti će svoje radove, voditi 5 radionica i dva tutoriala.

Broj sudionika seminara nije ograničen, ali je ograničeno sudjelovanje na radionicama do dvadeset polaznika po radionici ili tutorialu.

Prijave se primaju do 1. travnja 2001., a kotizacija uplaćuje do 15. travnja 2001.

Kotizacija uključuje radne materijale, osvježenja tijekom rada, svečanu večeru, kulturni program i zajednički izlet s gostima iz inozemstva na Korčulu.

Detaljne obavijesti na web stranici: <http://www.ffzg.hr/infoz/lida> ili na e-mail adresi lida@ffzg.hr te putem telefona 01/600 23 21.

T. Aparac-Jelušić

Osobne vijesti

Promaknuće u viši znanstveni stupanj

U razdoblju od srpnja 2000. do veljače 2001. šestoro je naših kolegica i kolega steklo viši znanstveni stupanj. Čestitamo!

Magistri znanosti iz znanstvenog polja informacijske znanosti - Smjer bibliotekarstvo

ime i prezime	naslov radnje	mentor	datum obrane
Jadranka LISEK	Prema modelu središnje visokoškolske knjižnice za područje elektrotehnike u Hrvatskoj	Prof. dr. Tatjana Aparac-Jelušić	17. 7. 2000.
Silko ŠTEFANČIĆ	Metodički orijentirana analiza razvoja i rada multimedijanskog centra	Prof. dr. Jadranka Lasić Lazić	5. 10. 2000.
Tinka KATIĆ	Načela strojne bibliografske obrade starih knjiga	Prof. dr. Aleksandra Horvat	6. 2. 2001.

Magistar znanosti iz znanstvenog polja informacijske znanosti - Smjer muzeologija

Mikica MAŠTROVIĆ	Model informatizacije Grafičke zbirke NSK	Prof. dr. Tomislav Šola	2. 11. 2000.

Doktori znanosti iz znanstvenog polja informacijske znanosti - Smjer bibliotekarstvo

Daniela ŽIVKOVIĆ	Suvremeni oblici knjige : doprinos znanosti o knjizi	Prof. dr. Aleksandra Horvat	11.12.2000.
Mirna WILLER	Zadaci kataložnih jedinica u strojno čitljivom abecednom katalogu	Prof. dr. Aleksandra Horvat	11.12.2000.

IN MEMORIAM

Mira Mikačić
1920.- 2000.

U nedjelju 29. listopada 2000. godine umrla je Mira Mikačić.

Mira Mikačić rođena je 1920. godine u Splitu. U rodnom gradu završila je osnovnu školu i gimnaziju, te započela studirati medicinu. Početkom 1942. godine postala je članicom Saveza komunista Jugoslavije i zbog svoje aktivnosti bila često hapšena i zatvarana. Tijekom rata bila je aktivni borac Jugoslavenske armije, te je 1945. godine demobilizirana s činom potporučnika. Nakon rata završila je studij filozofije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

U knjižničarskoj struci djeluje od 1946. godine. Među prvima polaže stručni ispit za zvanje bibliotekara, a 1970. godine završava postdiplomski studij Bibliotekarstva, dokumentacije i informacijskih znanosti na Sveučilištu u Zagrebu. Doktorirala je 1991. godine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu obranivši doktorsku disertaciju Teorijske osnove sustava za izradbu predmetnog kataloga.

Tijekom svog radnog vijeka Mira Mikačić radila je u više različitih knjižnica i to u Biblioteci CK KPH, Naučnoj biblioteci u Zadru, Gradskoj biblioteci u Splitu, Gradskoj knjižnici u Zagrebu i u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Isprva je u knjižnicama radila na različitim poslovima, ali se tijekom vremena sve više usmjeruje na poslove stručnog i predmetnog kataloga i načine njihova unapređivanja. U poslu je bila marljiva i temeljita. Rezultat njenog rada je mnoštvo izvanrednih članaka tiskanih u domaćim i stranim stručnim časopisima kao i monografske publikacije - Stručni katalog NSK, Teorijske osnove sustava za predmetno označavanje i Pravilnik i priručnik za izradu predmetnog kataloga u knjižnicama RH.

Mira Mikačić paralelno s radom u knjižnici posvetila se i nastavničkom radu. Predavala je na dodiplomskom i postdiplomskom studiju, stručnim ispitima. Bila je veliki zaljubljenik u struku, posebice u predmet koji je predavala. Nesebično je generacijama svojih učenika i studenata prenosila svoje znanje i iskustvo, vodila ih, bodrila i pomagala.

Bila je istinski borac. Samo njenom velikom upornošću i dosljednošću realizirane su mnoge ideje i projekti vezani uz formalne oblike obrazovanja u struci.

Kontinuirano je pratila događanja u knjižničarstvu na domaćoj i međunarodnoj razini i kontaktirala s najznačajnijim stručnjacima u zemlji i svijetu. Njeno ogromno znanje i dobra upućenost rezultirali su često vrsnim analizama, komparacijama i kritikama.

U strukovnom udruženju Mira Mikačić bila je neobično aktivna. Obnašala je različite dužnosti: predsjednice Hrvatskog knjižničarskog društva (1979.-1984.), člana Izvršnog i Nadzornog odbora, predsjednice i člana Komisije za obrazovanje i stalno stručno usavršavanje, predsjednika i člana Komisije za klasifikaciju i predmetno označavanje, predsjednice i člana Komisije za teoriju i znanstveni rad. Bila je član uredništva Vjesnika bibliotekara Hrvatske i njegova glavna i odgovorna urednica (1977.-1978.)

U okviru Saveza društva bibliotečnih radnika Jugoslavije (SDBRJ) bila je predsjednica Društva i članica Izvršnog odbora, kao i predsjednica i članica različitih komisija. Na međunarodnom planu bila je dugogodišnji, vrlo aktivni dopisni član Komisije za klasifikaciju i predmetno označavanje IFLA-e.

Gledajući u cjelini na sveukupan bogat i raznovrstan rad i djelovanje Mire Mikačić svakako treba posebno izdvojiti i istaknuti njezin doprinos vrlo kvalitetnim i originalnim radovima na području teorije predmetnog kataloga i na području teorije bibliotečne znanosti.

Za svoj rad dobila je brojna odlikovanja i diplome. Najznačajnije su: Diploma za dugogodišnji uspješni rad i postignute rezultate u bibliotekarstvu Jugoslavije 1974.; Kukuljevićeva povelja 1978.; Orden rada sa zlatnim vijencem 1979.

Smrću Mire Mikačić hrvatsko je knjižničarstvo osiromašeno za jednog velikog stručnjaka, teoretičara i pedagoga. Bila je rijetko dosljedan čovjek koji je sve svoje potencijale usmjerio na rad i struku, imajući u vidu uvijek samo opće dobro.

D. Stančin Rošić

Povelja Ivan Kostrenčić

Na svojoj Izornoj skupštini održanoj 23. lipnja 2000. Knjižničarsko društvo Rijeka jednoglasno je prihvatilo utemeljenje povelje *Ivan Kostrenčić*. Povelja je nazvana imenom prvog hrvatskog školovanog sveučilišnog bibliotekara, rođenog u Crikvenici, koji je posebno zaslužan za razvoj Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i cjelokupnog hrvatskog knjižničarstva.

O životu Ivana Kostrenčića nema mnogo zapisa, sam nije ostavio nikakvog

pisanog traga. Završio je Bogoslovni fakultet u Budimpešti i Filozofski fakultet u Beču 1868. Od tada pa sve do 1875. bio je jedan od glavnih bibliotekara u Dvorskoj knjižnici u Beču. 1875. godine prihvatio je mjesto sveučilišnog bibliotekara u Zagrebu a ubrzo iza toga uključio se u rad Matice hrvatske čiji je tajnik bio punih 25 godina i jedan je od njenih najzaslužnijih djelatnika. Govorio je mnoge europske jezike, mnogo je prevodio, bio je vrlo marljiv i samozatajan.

Članovi Knjižničarskog društva Rijeke vrlo su ponosni što je Ivan Kostrenčić čovjek njihova kraja. Povelja s njegovim

imenom dodjeljuje se onim članovima Društva koji su marljivo i samozatajno, uzorno i nesebično radili u Društvu, unprijedili struku i očuvuli ugled Društva. Povelja se dodjeljuje jednokratno i ne uključuje novčanu nagradu. Pravo predlaganja kandidata za dodjelu Povelje imaju svi članovi Društva, knjižnice na području djelovanja Društva i Upravni odbor Društva.

Povelja se dodjeljuje na godišnjoj skupštini ili prigodno kao što je ove godine bila 50. obljetnica djelovanja Knjižničarskog društva Rijeka, a najviše se može dodijeliti pet Povelja odjednom.

Ove godine povelju *Ivan Kostrenčić* dobili su Tatjana Blažeković, Fila Bekavac-Lokmer, Verica Lulić, Milena Bradetić i Senka Zambata. Povelja je dobitnicama dodijeljena 21. rujna na 32. Skupštini Hrvatskog knjižničarskog društva kada se obilježavala 60. obljetnica HKD-a i 50. obljetnica Knjižničarskog društva Rijeka.

K. Kohler

Priznanja

Prilikom održavanja 32. redovne skupštine Hrvatskoga knjižničarskog društva u Lovranu i svečanog obilježavanja 60-te obljetnice djelovanja Društva, 21. rujna 2000. proglašeno je pet dobitnika Kukuljevićeve povelje. Za dugogodišnji rad na znanstvenom, stručnom i nastavnom području te unapređenje knjižničarske djelatnosti nagrađene su: Dorica Blažević, Davorka Laća-Bastić, Tatjana Nebesny, Silva Pavlinić i Đurđa Zorko. Čestitamo.

Nagrade

Na 32. redovnoj skupštini HKD-a održanoj u Lovranu 21. rujna 2000. po drugi puta je dodijeljena nagrada Eva Verona mladim diplomiranim knjižničarima za posebno zalaganje u radu, inovacije i promicanje knjižničarske struke u Hrvatskoj i svijetu. Dobitnici nagrade su: Ljiljana Ernečić, Dunja-Marija Gabriel, Robert Ravnić, Jadranka Slobodanac i Radovan Vrana. Kolegicama i kolegama čestitamo uz želje za daljnjim uspješnim radom u struci.

Profesor Aleksandar Stipčević u listopadu 2000. navršio je 70 godina života unutar kojega je preko 40 godina plodnog rada utkano u razvoj hrvatskog bibliotekarstva. Njegovi brojni radovi nezaobilazno su štivo bibliotekarskim stručnjacima, studentima bibliotekarstva i svima onima koji se zanimaju za sudbinu knjige i knjižnica u društvu. Kao predavač i sveučilišni profesor zadužio je generacije današnjih stručnjaka znalački prenoseći znanje i potičući na istraživanja. Poznavajući profesorovu neiscrpnu energiju, uz iskrenu rođendansku čestitku, zaželimo mu dobro zdravlje i sve one knjige koje je zamislio prirediti i izdati!

Prikazi knjiga

Veronika Čelić-Tica, Mira Zovko: Školske knjižnice danas

kritične točke školskog knjižničarstva

Studija pod naslovom *Školske knjižnice danas* plod je uspješne suradnje Ministarstva prosvjete i športa, Nacionalne i sveučilišne knjižnice kao i brojnih suradnika, djelatnika u školskim knjižnicama širom Hrvatske.

Temelji se na opsežnom istraživanju stanja školskih knjižnica kod nas, kao prvoj fazi projekta, usmjerenog na dugoročno unapređivanje rada ove vrste knjižnica, s ciljem da se dosegnu standardi i akceptiraju preporuke međunarodnih stručnih udruženja i institucija i udovolji potrebi vremena i nacionalne zajednice.

Autorice ovog rada Veronika Čelić-Tica i Mira Zovko dobro su poznate stručnoj knjižničarskoj zajednici svojim višegodišnjim ustrajnim radom i nastojanjima u promicanju razvoja i napretka školskog knjižničarstva. Ovom publikacijom daju temeljiti uvid u stvarno stanje školskih knjižnica, snimku potreba i mogućnosti te svoju viziju budućeg.

Sadržaj knjige podijeljen je u sedam poglavlja. U prvom uvodnom poglavlju govori se o cilju rada i metodologiji. U drugom je prezentirana anketa, njena obrada, te je predočena zbirna interpretacija podataka za cijelu Hrvatsku. Sljedeće, opsegom najveće poglavlje, odnosi se na detaljnu interpretaciju podataka prema administrativnom ustroju zemlje tj. prema županijama.

U četvrtom poglavlju, na osnovi prezentiranih podataka u prethodnim i njihovim dovođenjem u odnos sa relevantnim standardima i propisima, izvodi se zaključak, odnosno osrtava se model prosječne školske knjižnice na dvije razine: osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj.

Sljedeće poglavlje govori o mjestu i ulozi školskih knjižnica novog tisućljeća. Naravno, radi se o viziji autorica. Put do te vizije pojašnjavaju u posljednjem poglavlju u postupku postupne preo-

brazbe kroz četiri etape: izrada idejnog projekta, izrada izvedbenog projekta, provedba i praćenje i posljednja etapa sustavnog održavanja i nadogradnje.

Studija *Školske knjižnice danas* predstavlja opsežno i ozbiljno istraživanje sa zornim prezentiranjem i interpretiranjem podataka, pa ne čudi da je naišla na veliko razumijevanje, podršku i uvažavanje nadležnog ministarstva i postala nezaobilazna osnova razvoja školskih knjižnica u Hrvatskoj.

D. Stančin-Rošić

Pojmovnik Eurovoc

Hrvatsko izdanje *Pojmovnika Eurovoc* izdavača Hrvatske informacijsko-dokumentacijske referalne agencije (HIDRA), na kojem je radio veliki broj stručnjaka raznih profila pod uredničkim vodstvom dr. sc. Maje Bratanić, doprinos je hrvatskom približavanju europskim integracijama na polju jednoznačnog predmetnog indeksiranja, pretraživanja dokumentacijske građe te standardiziranog prevođenja pravnih propisa Europske Unije. *Pojmovnik* je promoviran početkom listopada 2000., a prijevod je drugog sveska trećeg izdanja *Eurovoc Thesaurusa* Europske Unije objavljenoga 1995. godine na devet jezika.

Aktivnosti Europskih Zajednica i Europske Unije rezultiraju svake godine tisućama novih dokumenata. Zbog mnoštva informacija koje je potrebno dokumentacijski procesuirati u službama se i institucijama Zajednice, osobito u njezinoj Uredu za službene publikacije i Europskome parlamentu, već prije gotovo dvadeset godina osjetila potreba za stvaranjem odgovarajućeg alata za lakše i djelotvornije katalogiziranje publikacija, predmetno označavanje njihova sadržaja te obradu parlamentarne dokumentacije. Tako je 1984. godine objavljen višejezični *pojmovnik* ili *tezaurus*, koji obuhvaća sve djelatnosti Europskih zajednica u obliku strukturiranoga i kontroliranoga popisa naziva za sve relevantne pojmove koji se u spomenutim dokumentima mogu javiti. Zbog neočekivano velikog interesa izvan ustanova Zajednice, kojima je

Gradska knjižnica Rijeka

1849.-1930.-1962.-2000.

U izdanju Gradske knjižnice Rijeka krajem prošle godine objavljena je monografija/zbornik *Gradska knjižnica Rijeka : 1849.-1930.-1962.-2000.*, koja je predstavljena prilikom svečanosti zatvaranja Mjeseca hrvatske knjige 2000. u Rijeci. Povodom objavljivanja ove knjige dvije su značajne obljetnice – 150 godina od početka djelovanja Narodne čitaonice riječke i 70 godina Gradske biblioteke Sušak – prethodnicâ današnje Gradske knjižnice Rijeka.

Lijepo i bogato opremljena, ilustrirana fotografijama, tabelama, grafikoni-
ma, rukopisima te preslikama starih dokumenata, ova nas monografija sadržajem vodi kroz pet poglavlja, počevši od knjižnice danas, njenih usluga i odjela, koje predstavljaju sami djelatnici. Drugo, najopsežnije poglavlje, donosi pregled djelovanja Narodne čitaonice riječke i Gradske biblioteke Sušak od osnivanja do spajanja u današnju Gradsku knjižnicu Rijeka; povijest matične djelatnosti i Bibliobusa, te pregled kulturno-animacijskih aktivnosti Gradske knjižnice Rijeka kroz posljednjih tridesetak godina. Poglavlja o djelatnicima i korisnicima Knjižnice upotpunjuju sliku o ovoj sadržajno suvremenoj i stručno vođenoj ustanovi čiji profesionalizam djelatnika i uloženi trud prožima ovu publikaciju. Sanjana vizija Knjižnice u budućnosti svakako je logičan završetak monografije u kojemu ravnateljica, Marija Šegota Novak, Gradsku knjižnicu Rijeka vidi kao oglednu gradsku knjižnicu u Hrvatskoj, utemeljenu na najnovijim svjetskim dokumentima, manifestima i deklaracijama za narodne knjižnice.

Istraživanje i prikupljanje građe te pisanje tekstova povijesno-knjižničarskog značaja bilo je povjereno Katici Tadić, a publikaciju je uredila dr. Tatjana Aparac-Jelušić.

J. Slobodanac

prvotno bio namijenjen, i široke primjene u dokumentacijskim centrima različitih institucija, što je daleko nadmašilo njegovu izvornu svrhu, Eurovoc se otada trajno proširuje, popravlja i ažurira, te doživljava tri izdanja.

Pojmovnik ili tezaurus posebna je vrsta rječnika ustrojenog prema hijerarhijskim vezama i asocijativnim odnosima unutar nekog tematskog područja. Svrha mu je isključivanje problema sinonimije, tj. istoznačnosti i homonimije tj. višeznačnosti, a sastoji se od: *deskriptora, nedeskriptora i semantičkih odnosa*. Tako i Pojmovnik Eurovoc omogućuje izuzetno *djelotvorno pretraživanje dokumenata* jer donosi terminološku standardizaciju rječnika za predmetno označavanje dokumenata koji se upisuju u dokumentacijske baze podataka i za oblikovanje upita upućenih tim bazama, prije svega baze CELEX koja pokriva cjelovito zakonodavstvo Europske Unije. Njegova višeznačnost omogućuje predmetno označavanje dokumenata na jeziku dokumentalista i njihovo pretraživanje na jeziku korisnika. Nadalje, omogućava *uspostavljanje mreža suradnje među dokumentacijskim službama* koje se služe Eurovocom izbjegavajući na taj način umnožavanje napora. Negativnost mu je što je prilagođen potrebama sustava opće dokumentacije u aktivnostima Europske zajednice te nije pogodan za usko specijaliziranu dokumentaciju. Premda nastoji uzeti u obzir i potrebe korisnika izvan institucija Zajednice, Eurovoc ne obuhvaća različite nacionalne specifičnosti. U tom smislu su mnoge zemlje članice ali i one koje su na putu pridruživanja Europskoj Uniji na temelju Eurovoca doradile svoje specifične pojmovnike i to ili u smislu inkorporacije potrebnih termina u glavnu strukturu Eurovoca ili osmišljavanjem nacionalnih dodataka.

Hrvatsko izdanje sastoji se od četiri cjeline: *hijerarhijskoga pojmovnoga kazala, hrvatsko-engleskoga i englesko-hrvatskoga abecednoga kazala te pojmovnika imena hrvatskih državnih tijela* i njemu odgovarajućih hrvatsko-engleskih kazala. Prvi dio donosi 5.933 deskripto-

ra hijerarhijski raspoređena u 21 područje odnosno 127 užih područja - potpomojnika. Područja su: politika, međunarodni odnosi, Europske zajednice, pravo, ekonomija, trgovina, financije, društvena pitanja, obrazovanje i komunikacije, znanost, poslovanje i konkurencija, zapošljavanje i radni uvjeti, prijevoz, okoliš, poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo, poljoprivredno-prehrambena industrija, proizvodnja, tehnologija i istraživanje, energija, industrija, zemljopis i međunarodne organizacije. Dva dvojezična kazala donose sve termine (deskriptore i nedeskriptore) složene abecedno najprije na hrvatskom te na engleskom jeziku što olakšava snalaženje u Pojmovniku, a ima i funkciju rječnika kod prevođenja stručnih termina prvenstveno vezanih uz europsko pravo, institucije i politike Europske unije. Pojmovnik imena hrvatskih državnih tijela poseban je dodatak hrvatskomu izdanju Eurovoca koji, uz podrobniji opis ovog dodatka, sadrži imena hrvatskih državnih tijela odnosno njihov normirani oblik te prijevod na engleski jezik i pripadajuća dvojezična kazala.

Pojmovnik Eurovoc već se dulje vrijeme primjenjuje za indeksiranje i pretraživanje u sklopu HIDRA-inog informacijsko-dokumentacijsko-bibliografskog sustava, a pokazala se potreba i interes da se Eurovoc primijeni u obradi dokumentacije (knjižnične, arhivske i dokumentacijske građe) gdje god je sadržaj rada državnog tijela univerzalnog tipa ili orijentiran na Europske integracije. Stoga je Pojmovnik Eurovoc osnovni i prijeko potreban alat dokumentalista, bibliotekara i informacijskih specijalista te svih onih koji na bilo koji način dolaze u dodir s aktima i dokumentima institucija Europske Unije, prije svega prevoditelja.

Pojmovnik Eurovoc izdan je kao monografija (486 str.), na CD ROM-u, te u obliku *read-only* baze podataka, a dostupan je u integralnoj verziji i na HIDRA-inim Internet stranicama <http://www.hidra.hr>.

Ž. Baršić-Schnedier
B. Stepanić

Novi naslovi

Bibliografska kontrola u okruženju globalne informacijske strukture / uredila Mirna Willer. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2000. XIV, 147 str. ; 24 cm. (Vjesnik bibliotekara Hrvatske : god. 43, br. 1/2)

ISSN 0507-1925

Buckland, Michael Keeble. Preoblikovanje knjižničnih službi i usluga : program. Lokve : Naklada Benja ; Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, 2000. 100 str. ; 24 cm. (Prijevodi knjižnične i informacijske literature ; knj. 1)

ISBN 953-6003-38-4

Čelić-Tica, Veronika. Školske knjižnice danas : kritične točke školskog knjižničarstva / Veronika Čelić-Tica, Mira Zovko. Zagreb : Ministarstvo prosvjete i športa : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2000. 252 str. ; 25 cm

ISBN 953-6000-88-1

Discovering the Glagolitic script of Croatia : <exhibition in Trinity college library (Long room), Dublin, November 20, 2000 – February 20, 2001. / <editor Srećko Lipovčan>. Zagreb : Erasmus naklada, 2000. 128 str. ; 30 cm

ISBN 953-6132-91-5

2. i 3. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture : zbornik radova / uredile Mirna Willer, Tinka Katić. Zagreb : Hrvatsko muzejsko društvo, 2000. 261 str. ; 24 cm

ISBN 953-98225-0-5

Gradska knjižnica Rijeka : 1849.-1930.-1962.-2000. / <glavna urednica Tatjana Aparac-Jelušić>. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, 2000. 223 str. ; 27 cm

ISBN 953-97267-1-9

Hrvatsko knjižničarsko društvo : 14. III. 1940. – 14. III. 2000. : spomenica / <uredila Daniela Živković>. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2000. 185 str. ; 24 cm. (Posebna izdanja / Hrvatsko knjižničarsko društvo ; knj. 8)

ISBN 953-6001-08-X

Jurić, Šime. Iz muzeja hrvatske knjige : izbor književnih i kulturno-povijesnih rasprava, bibliografskih i bibliotekarskih članaka i prikaza knjiga. Zagreb : Matica hrvatska, 2000. 332 str. ; 22 cm. (Biblioteka Pleter)

ISBN 953-150-162-9

Kakva je knjiga slikovnica : zbornik / priredila Ranka Javor. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 2000. 97 str. ; 24 cm

Zbornik radova sa savjetovanja povodom Međunarodnog dana dječje knjige održanog u 26. travnja u Zagrebu.

ISBN 953-6499-11-8

Knjižničarstvo : glasnik Društva knjižničara Slavonije i Baranje. God. 3, br. 1/2(1999). Osijek : Društvo knjižničara Slavonije i Baranje, 2000. 24 cm

ISSN 1331-145X

Pazin u drugoj polovini 19. i početkom 20. stoljeća : zbornik radova sa znanstvenog skupa u povodu 100. obljetnice utemeljenja Hrvatske čitaonice u Pazinu, Pazin, 14. studenoga 1997. / <glavni urednik Josip Šiklič>. Pazin : Skupština udruga Matice hrvatske Istarske županije : Pučko otvoreno učilište Pazin, 1999. 340 str. ; 28 cm. (Knjižnica Acta ; 4)

ISBN 953-96663-3-3

50 godina Vijeća Europe = 50th anniversary of the Council of Europe = 50 ans du Conseil de l'Europe / 2. međunarodna izložba "Ex libris". Rijeka : Sveučilišna knjižnica, 1999. LII, 153 str. ; 21 cm

ISBN 953-97789-0-5

Pojmovnik Eurovoc : 2. svezak : predmetna verzija. / <glavna urednica Maja Bratanić>. Zagreb : Hrvatska informacijsko-dokumentacijska referalna agencija – HIDRA, 2000. 486 str. ; 30 cm

ISBN 953-6430-17-7

Priručnik za UNIMARC : bibliografski format / prevela i priredila Mirna Willer. 2. hrv. izd. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 1999. 1 sv. bez pag. ; 30 cm. (Izdanja Nacionalne i sveučilišne knjižnice. priručnici ; knj.1)

ISBN 953-6000-82-2 (NSK)

Slobodan pristup informacijama / uredile Alemka Belan-Simić, Aleksandra Horvat. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2000. XXVII, 212 str. ; 24 cm. (Vjesnik bibliotekara Hrvatske : god. 43, br. 3).

ISSN 0507-1925

Stipčević, Aleksandar. Sudbina knjige. Lokve : Naklada Benja, 2000. 412 str. ; 24 cm

ISBN 953-6003-39-2

Tomasović, Mirko. 100 u 1000 : najznamenitije knjige u proteklom tisućljeću : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb, prosinac 2000. – siječanj 2001. / <autori izložbe i tekstova u katalogu Mirko Tomasović, Žarko Dadić, Srećko Lipovčan>. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2000. 220 str. ; 21 cm

ISBN 953-6000-90-3

U Istru putovima knjige = Literary pathways to Istria / <suradnici na katalogu Tea Grujić ... et al.>. Zagreb : Hrvatska gospodarska komora : Zajednica nakladnika i knjižara, 2000. 235 str. ; 21 cm.

ISBN 953-6207-17-6

Priručnik za Unimarc: bibliografski format

Zagreb, NSK ; HKD, 2000., 550 str.

cijena: 200,00 kuna

Drugo hrvatsko izdanje *Priručnika za Unimarc: bibliografski format* nadomješta prvo hrvatsko izdanje, objavljeno 1989. godine, s obzirom na promjene koje donosi drugo izdanje izvornika iz 1994., te dva osuvremenjena izdanja iz 1996. i 1998. godine. Priručnik je nezaobilazno pomagalo za obradu građe u svim knjižnicama koje katalogiziraju građu u Unimarc formatu, a promjene koje donosi odnose se na objašnjenje nekih definicija u uvodnim poglavljima, doradu postojećih i donošenje novih polja, potpolja i kodiranih podataka.

Dio Priručnika koji je preradba s obzirom na izvornik, donosi djelomično nove primjere prerađene u dijelu gdje je potrebno upozoriti na novine u formatu, te promjene nastale upotrebom UNIMARC-a kao nacionalnoga formata.

Priručnik se kao i izvornik, objavljuje u uvezu sa slobodno uvezanim listovima kako bi se olakšalo osuvremenjivanje formata, a krajnim korisnicima olakšalo ažuriranje uz minimalne novčane izdatke.

NARUŽBENICA

Naručujem za ustanovu: _____

telefon: _____ matični broj: _____ broj primjeraka: _____ (cijena 200,00 kn po primjerku)

datum: _____

potpis i pečat:

Nacionalna i sveučilišna knjižnica
Odjel za odnose s javnošću
Dubravka Fiala, prof.
tel: 61 64 129; fax: 61 64 186
e-mail: dfiala@nsk.hr